Antonín Winter

Heródes árnyéka

„Megfogta a ponyva csücskét és lassan felhajtotta.

– Mi a véleménye, doktor?

Dr. Šimandl éppen elég régóta ismerte a főfelügyelőt ahhoz, semhogy belekezdjen az ilyenkor szokásos halandzsába holmi boncolásokból, laboratóriumi vizsgálatokról meg egyéb technikai trükkökről. Szótlanul letérdelt a tetem mellé. Kinyitotta a táskáját, és elővett egy csipeszt.

A révész falfehér arccal elfordult.

– Tizenöt-huszonöt napja – állapította meg az orvos. – Inkább huszonöt. Kemény tél van… A haj könnyen leválasztható. A bőr az ujjakon hámlik, a köröm tapad. A halál kesztyűjének a jele – indokolta szakszerűen.

– Huszonöt napja… – dünnyögte elgondolkodva a főfelügyelő, és hátrapillantott. – Mit szól hozzá, kolléga úr? Belefér az időhatárainkba?

Blahoš felügyelő röpke fejszámolást végzett.

– Tökéletesen. A kisgyerek holttestét tartalmazó csomagot december huszonkettedikén adték postára…”

A betlehemi gyermekgyilkosság fölsejlő réme a háború utáni Prágában – Antonín Winter megdöbbentő bűnügyi regényének első magyar kiadása.

ANTONÍN WINTER

Heródes árnyéka

BŰNÜGYI REGÉNY

ZRÍNYI KATONAI KIADÓ
BUDAPEST, 1984

Antonín Winter
HERODESŮV STÍN
Naše vojsko, Praha
1978

© Antonín Winter, 1968

Fordította
© KÖRTVÉLYESSY KLÁRA

Hungarian translation
©Körtvélyessy Klára, 1984

A fordítást
az eredeti szöveggel egybevetette
ACZÉL JÁNOS

1.

Holý főfelügyelőnek pechje volt: az új esztendő, az 1946-os év első sajtófogadását az ő nyakába varrtak a rendőrigazgatóságon. Éppen most. Mintha nem volna amúgy is elég gondja. A Petráňová-eset az istennek se mozdul el a holtpontról. Holý főfelügyelő igazságtalannak találta, hogy ebben a helyzetben éppen ő válaszoljon az újságírók körmönfont kérdéseire.

Tompa belenyugvással talpalt a hosszú folyosón a tanácsterem felé. Mögötte, mint gyászoló hozzátartozók, a többi nyomozócsoport vezetői lépkedtek. Lélekben mindegyikük felkészült a legrosszabbra. Az utóbbi időben, enyhén szólva, nem volt mivel dicsekedniük.

Az újságírók, persze, egyelőre megértést tanúsítottak irántuk; a bűnügyi osztály is fiatal volt ebben a merőben fiatal országban. Mindenekelőtt tapasztalatokra volt szüksége. Csak ezután következhetnek az eredmények. Egyelőre azonban csak újabb és újabb esetek zúdultak a nyakukba – eredmény sehol. Megveszekedett helyzet.

Afelől senkinek se volt kétsége, hogy előbb-utóbb lejár a türelmi idő, és az újságírók egy szép napon ugyanúgy nekik esnek, mint a régi időkben, az első köztársaság idején. A kérdés csak az volt. hogy mikor.

Holý főfelügyelő biztosra vette, hogy ma. Mert köztudomású, hogy a baj nem jár egyedül.

Megállt az ajtó előtt, és hátrasandítva, végigmérte a komor menetet. A teremből lárma szűrődött ki, amely kísértetiesen

emlékeztetett a tanítóra váró osztály zsivajára. Kicsit gondolkozott néhány biztató mondat után kutatott az emlékezetében. Amikor nem jutott eszébe semmi, reménytelenül legyintett és benyitott.

A sűrű füstfelhő baldachinja alatt ott ült az újságírók megátalkodott gyülekezete.

– Uraim, uraim – kaszált a kezével a levegőbe a főfelügyelő –, itt vágni lehet a füstöt. Ne nyissunk egy pillanatra ablakot?

– Észnél van? – hördültek fel az újságírók. – Miért nem fűtöttek be?

Hivatalosan azért nem fűtötték a tanácstermet, mert az egy-két órás sajtófogadás miatt nem tartották érdemesnek. Ám a valódi ok az volt, hogy a kérdések mennyisége és rafináltsága egyenes arányban növekszik a hőmérséklettel, amelyben elhangzanak. Fagypont körül a kérdések alábbhagynak Mert, mi tagadás, előbb-utóbb elszólja magát a legtapasztaltabb bűnügyi szakember is. Márpedig Holý főfelügyelő annak számított.

Egy szempillantás alatt átlényegült. Sugárzó mosollyal sietett végig a sorok között, és fellépett a dobogóra.

– Tisztelt uraim… és hölgyeim! – Az első sorban megpillantotta mindannyiuk rémét, a *Prágai Hírlap* rámenős riporternőjét – Örülök hogy ismét láthatom önöket. Remélem, mindnyájan megkapták a közleményünket. Várom kérdéseiket.

A sikeres nyilatkozat titka a kérdezettben mélyen szunnyadó rokonszenv meggyőző tettetésében rejlik…

– Hol tartanak a Lutéci utcai rablással? – szólalt fel az első újságíró. – A közleményben egyetlen szó sem esik róla.

– Nincs semmi adatunk, amit a nyilvánosság elé tárhatnánk. Mindazonáltal reméljük, hogy hamarosan már nem lesz okunk hasonló szűkmarkúságra.

…s olyan bizalmas közlések sikeres mímelésében, amelyek se nem bizalmasak, se nem közlések…

– Lehoztuk az önök jelentését F. Z. trafikos kirablásáról – mondta egy másik riporter. – A sértett másnap felhívott bennünket, hogy a neve nem Zikmund, hanem Sigmund, és helyesbítést követelt.

– Igazán sajnálom. Igyekszünk azon frissiben tájékoztatni a sajtót; nem csoda, hogy a nagy sietségben olykor becsúszik egy-egy apró tévedés.

Kérdés, felelet, kérdés, felelet. Szót kaptak a többi csoport képviselői is. A sajtófogadás program szerint zajlott. Semmi sem utalt arra, hogy ma fogják őket szétmarcangolni. A főfelügyelő figyelme egy kicsit elkalandozott. Így eshetett meg, hogy nem hallotta a kérdést. Csak a várakozásteljes csend figyelmeztette arra, hogy ő került terítékre.

Tessék? – kérdezte könnyedén.

– Mi újság a Petráňová-ügyben? – ismételte meg a kérdést a *Prágai Hírlap* riporternője.

– Pénteken szétküldtük a körözőleveleket – válaszolta Holý derűlátóan.

– Ez rendben van. De a lapunk már decemberben részletes riportot közölt a bűncselekményről. Azóta naponta százával érkeznek hozzánk a levelek, amelyekben olvasóink érdeklődnek, hol tart a nyomozás. Mit válaszoljunk nekik?

Úgy kell neked, gondolta magában a részletes riport hallatán a főfelügyelő.

Hangosan így szólt:

– Mindent megteszünk az ügy érdekében. Az országban tizenkétmillió ember él, mi pedig egyetlen egy nőt keresünk.

– Csakhogy néhány nap híján már egy hónapja, hogy eltűnt.

A főfelügyelőnek az az érzése támadt, hogy a teremben túlságosan meleg van.

– Azt hiszem, nem fecséreltük el ezt az időt – mondta jámborabban, mint szerette volna.

– Ezt nem is állítom. De mindnyájan örülnénk, ha végre rács mögött tudhatnánk. Fennáll a veszély, hogy megismétli bűncselekményét.

A beugratós kérdésekre Holýnak jó füle volt.

– Egyelőre Anna Petráňovára nem bizonyítottunk rá semmit. Korai volna bűncselekménnyel vádolni.

– Ön szerint tehát nem ő volt a tettes? – csatlakozott a párbeszédhez az egyik újságíró. A figyelem mégiscsak egy pontra terelődött.

– Alighanem Petráňová volt. Ezért adtuk ki ellene a körözést. Csakhogy a legnagyobb valószínűség sem jelent még bizonyosságot.

– Nem válaszolt a kérdésemre – figyelmeztette Holýt az újságírónő. – Nem fenyeget a veszély, hogy. a tettes megismétli a bűncselekményt?

– Ha Petráňová a tettes, nem. Több indítéka is volt arra, hogy meggyilkolja a fiát. Beteges bosszúvágy, féltékenység, talán anyagi nehézségek is. Nem állítom, hogy nyomós indokokról van szó, de gyilkoltak már ennél jelentéktelenebb okból is. A riportot magam is olvastam. Biztosíthatom afelől, hogy a lépten-nyomon gyilkoló őrültről kifejlett elképzelése nem felel meg a valóságnak.

– Ön normálisnak találja Petráňová viselkedését?

– Mindenesetre motiváltnak.

– Hogyan? Hiszen Šlégl öt évig ostromolta házassági ajánlatokkal!

Ez a nő rosszabb a piócánál, gondolta kétségbeesetten Holý. A riporterek leplezetlenül mulattak. A főfelügyelő megpróbálta barátságos hangnembe terelni a szót.

– Ez ellen felvethetném, hogy leszámítva Šléglt, aki most igyekszik ártatlannak mutatkozni, senki se hallott az ajánlatairól. De nem teszem. Polémiánk nem keríti kézre Petráňovát. Inkább megkérem – és Holý kedveskedően összetette a kezét –, hogy legyen még egy hétig türelemmel.

A riporternő nem enyhült meg. – Egy hét alatt öt újabb gyereket gyilkolhat meg.

– De hiszen az utóbbi három hét alatt nem gyilkolt meg egyet sem – ellenkezett békésen s főfelügyelő. Nem, nem! Hagyjuk ezt! Vagy van valami javaslata a nyomozás meggyorsítására?

Hiba, villant, át nyomban az agyán ma nem vagyok formában!

– Van! – vágta rá a riporternő. – Ugyanaz, mint a múltkor. Bízzák a nyomozást az olvasóinkra. Egy héten belül előkerítik maguknak Petráňovát.

A teremben kaján nevetés morajlott fel.

– Bizonyára hallott azokról az okokról, amelyek egyelőre nem teszik kívánatossá ezt a megoldást.

– Nem, nem halottam. Kérem, sorolja fel őket.

A *deus ex machina* egy kínosan elválasztott, sötét hajú, energikus, harmincas férfi alakjában lépett a színre. Blahošnak hívták, és Holý csoportjában dolgozott. Bár nem villámon szállt alá, a megjelenése legalább olyan hatást keltett.

Az asztalhoz lépett, és röviden a fülébe súgott valamit Holýnak. A főfelügyelő felpattant. Egy pillanatig harcolt benne az óvatos profi az esendő emberrel, akinek végre megadatott, hogy övé legyen az utolsó szó.

– Anna Petráňová már előkerült, hölgyem – bökte ki végül, s nem tudván ellenállni a kísértésnek, kisietett a teremből.

2.

Anna Petráňová azonban nem került elő. Azokban az órákban már, bűneinek súlyához mérten vagy a pokolban, vagy a mennyben volt, illetve – Holý főfelügyelő hite szerint – ott, ahol már semmi sem számít. Akár így volt, akár másképp, Petráňovát nem fogták el. Csak a teste került elő, a holtteste.

Most ott hevert, egy ponyvával letakarva a Moldva-part fövenyén, ahová kilométerekkel a város alatt kivetette a jeges januári víz, és Holý főfelügyelő morózusan arra gondolt, hogy nem így képzelte el a találkozást ezzel a nővel, akit gyermekgyilkosság alapos gyanújával december óta hajszolt.

Megfogta a ponyva csücskét, és lassan felhajtotta.

– Mi a véleménye, doktor?

Dr. Šimandl éppen elég régóta ismerte a főfelügyelőt ahhoz, semhogy belekezdjen az ilyenkor szokásos halandzsába holmi boncolásokról, laboratóriumi vizsgálatokról meg egyéb technikai trükkökről. Szótlanul letérdelt a tetem mellé. Kinyitotta a táskáját, és elővett egy csipeszt.

A révész falfehér arccal elfordult.

– Tizenöt-huszonöt napja – állapította meg az orvos. – Inkább huszonöt. Kemény tél van… A haj könnyen leválasztható. A bőr az ujjakon hámlik, a köröm tapad. A halál kesztyűjének a jele – indokolta szakszerűen.

– Huszonöt napja… – dünnyögte elgondolkodva a főfelügyelő, és hátrapillantott. – Mit szól hozzá, kolléga úr? Belefér az időhatárainkba?

Blahoš felügyelő röpke fejszámolást végzett.

– Tökéletesen. A kisgyerek holttestét tartalmazó csomagot december huszonkettedikén adták postára.

Fent, az országúton megállt egy fekete furgon.

– Hogyan juthatnak le ide?

– A kanyar után van egy elágazás – mondta a révész.

– Megmutatná nekik az utat? – kérdezte Blahoš.

– Szívesen.

Nézték, hogyan gázol át a jéghártyás, réghullott havon. Amikor elérte a töltést, amelyen az országút futott, az őrmesteri parolit viselő fiatal rendőr zavartan köhintett:

– Nos, ránk már aligha lesz itt szükség. El is búcsúzunk…

– Hová gondol? Számítok a segítségére.

A fiatalember bizonytalanul elmosolyodott.

– Forduljon talán inkább itt a körzeti urakhoz:

Csak az évtizedes munkatárs, Šimandl doktor vette észre a főfelügyelő zavarát.

– Bocsásson meg… maga honnan jött?

– A vízi rendészettől. Červenka őrmester vagyok.

– Amikor megérkeztünk, bizonyára nem figyeltem eléggé – szabadkozott Holý.

– Két irányból futottunk itt össze – mondta a körzeti nyomozó, és bemutatkozott.

– Ha nincs az a telefonhívás… – kezdte az őrmester.

Holýnak már máshol járt az esze. – Ki ismerte fel?

– Mi – mondta a körzeti büszkén, – Sok gondot okozott magának, igaz?

– Sokat.

– Most legalább nyugtunk lesz… Első pillantásra felismertem – a bestiát… – a körzeti kiköpött.

A főfelügyelő körülnézett. A szabályozástól megszabadult folyó itt széles kanyarban hömpölygött. Az elárasztott füzesben

surrogva vitte a víz a jégdarabokat. Szemben az árral a város körvonalai feketéllettek a láthatáron. A töltés tövében egy földszintes viskó állt. Előtte két kibelezett cethalra emlékeztető komp feküdt.

A túloldalon enyhén lejtő, behavazott szántóföld terült el. Egy nyárfasor választotta el a folyótól. A csupasz ágak a szürke égboltra meredtek. Az ár mentén, mintegy száz méterrel lejjebb jókora épület emelkedett a fák gyűrűjében. Csupasz koronájuk mögött megvillant a ház teteje. A kéményből füst szállt fel.

Micsoda békesség! – ötlött fel Holýban.

– Mi az ott lent?

– Vendéglő. Most zárva van – felelte a körzeti nyomozó.

A révész háza előtt feltűnt a furgon. Ügyesen ráhajtott a lapályos rétre.

A révész hátrább húzódott.

– Ne haragudjanak, fenemód gyenge a gyomrom – mentegetőzött.

Holý megértően bólintott. – Mióta dolgozik itt?

– Húsz éve.

– És ezalatt nem fogott ki senkit?

A révész legyintett. – Hányszor! De azokra rá lehetett nézni.

– Hm. Mikor fedezte fel a hullát?

– Tizenegy körül. Kijöttem megnézni a folyót, hogy nem kell-e kijjebb húznom a kompokat.

– Melyikeket?

A révész szótlanul a kibelezett cethalakra mutatott.

– Ne vicceljen! Ilyen magasra emelkedhet a folyó? – álmélkodott Holý.

– Ajjaj! Ha akarja, megmutatom a rovátkákat, a házamon, hogy hol állt negyvenegyben. Itt ez egykettőre bekövetkezik. A révész, láthatólag örült, hogy valami másról beszélhet.

– Hol talált rá a hullára?

– Ott, a füzesben.

– Beszorult a fák közé?

– Nos, fennakadt egy kicsit az ágakon, igen, de nem túlságosan. Könnyűszerrel kiszabadítottam a karóval.

– Lehetséges, hogy több napja ott volt?

– Dehogyis. Éppen akkor ért oda. Ha nem húzom ki, az ár továbbsodorta volna.

– Hm. Gyakran jár ide?

– Napjában többször is. Éppen ma reggel például…

– Ma tehát már reggel is volt itt?

– Igen, kilenc óra körül.

– És bizonyos benne, hogy nem látta?

– De, biztos úr…

Holý elmosolyodott. A révész nyilván a biztost tartotta a bűnügyi rendőrség legrangosabb tisztviselőjének. Aztán hátrapillantott a furgon felé. A gyilkossági csoport teljes gőzzel dolgozott.

– És mit tett azután?

– Hogy megtaláltam?

– Igen.

– Visszamentem a házba, megmondtam az asszonynak, hogy tegye az ebédet a sütőbe, és szaladtam telefonálni.

– Honnan telefonált?

– A végállomásnál van egy fülke. Többnyire használhatatlan, de ezúttal szerencsém volt. A rendőrségen azt mondták, hogy várjam meg őket, magukkal visznek.

– A hulla mellett nem maradt senki?

– Ugyan ki? Az asszony nem alkalmas ilyesmire. Különben is, közvetlenül a parton hagytam, az országútról nem láthatta meg senki.

– Amikor visszajött, ugyanott feküdt, ahová letette?

– Igen.

– Már az autóban van – jegyezte meg Holý.

– Visszafordulhatunk.

– Nem térnek be hozzánk? Megmelegedni?

– Köszönjük. Azt hiszem, hamarosan végzünk.

Odamentek a csoporthoz.

– Nos, hogy állunk?

– Rendben. Minden együtt van – jelentette Blahoš.

A főfelügyelő a körzetiekhez fordult. – Maguk érkeztek elsőként?

– Igen. Rögtön felismertük a hullát, úgyhogy én visszamentem, az asszisztens úr pedig itt maradt Novák úrral.

– Mi azután távolabb húztuk a tetemet a parttól, és letakartuk a lepedővel – fűzte hozzá az asszisztens.

– Maguk mikor futottak be?

– Nos, mi nem futottunk be, nincs mivel – mondta szinte bocsánatkérően a folyami rendőrségtől jött fiatalember. – Mi ide gyalogoltunk. Fél egykor.

– Tisztelet, becsület a lelkiismeretességüknek – dünnyögte Holý. – Ebben a hidegben… – Önkéntelenül az órájára pillantott. A gyomra nem tévedett, fél három volt. Körülnézett. – Ez minden, ugye?

– Azaz… – bizonytalanodott el a vízi rendészet őrmestere. – Mi nem véletlenül jöttünk ide. Bennünket is felhívott valaki.

– Magukat? Kicsoda? Maga hívta őket?

A révész határozottan megcsóválta a fejét.

– Ahogy az imént hallottuk, Novák úr nem is hívhatott volna bennünket. A telefonáló tíz előtt jelentkezett.

– És mit mondott?

– Hogy, hát egy hullát sodor a víz a holešovicei zsilipen.

– Hol? – mordult fel a révész.

– Nem én beszéltem vele… – Az őrmester zavarban volt.

– Igen – hagyta helyben egy vattakabátos zömök férfi. – Én vettem fel a telefont. Először az hittem, hogy valami buta vicc, mert a fickó rögtön letette a kagylót. Be se mutatkozott. De azután nem hagyott bennünket nyugodni a dolog. Mármint… az őrmester urat.

Červenka újra szabadkozni kezdett: – Arra gondoltam, ha mégis igaz volna, halálomig nem bocsátanám meg magamnak. A legrosszabb esetben sétálunk egyet.

– És amint kiderült, igaz volt – zárta le az eszmecserét Holý.

– Nem volt igaz – szólt közbe a révész.

A csend valósággal szikrázott.

– Hogyan? – bámult rá értetlenül a főfelügyelő.

– Ha az a hulla tízkor a holešovicei zsilipnél volt, akkor én kínai mandarin vagyok. Hiszen tizenegykor már húztam kifelé a füzesből. Motorcsónakra lett volna szüksége ahhoz, hogy ideérjen.

3.

– Olvasták a mai lapokat? – rontott be az irodába Kadlec felügyelő, kezében a *Prágai Hírlap*pal. – Az öreg megpukkad mérgében.

A hazai hírek között kövérbetűs cím rikoltott: *VÉGRE RENDŐRKÉZEN AZ ELVETEMÜLT BŰNÖZŐ!* Alatta kisebb betűkkel. *A prágai bűnügyi rendőrség bravúrja! Holý főfelügyelő közbelép!*

A tudósítás rövid volt, de annál szenzációsabb.

Drámai percek a sajtófogadáson.

Az év végén lapunk beszámolt a megrázó tragédiáról, amely karácsony előtt két nappal történt. A. P., harminchét éves leányanya megölte kisfiát, a háromesztendős J. P.-t, és a koporsóba zárt holttestet elküldte a gyermek apjának J. Š.-nek. Az esemény jogos felháborodást keltett olvasóink körében. A tegnapi sajtófogadáson a nyomozás további részletei felől érdeklődtünk. Holý főfelügyelő, akit az esettel megbíztak, biztosított bennünket afelől, hogy a tettest belátható időn belül kézre keríti.

Szavai a következő pillanatban drámai gyorsasággal beigazolódtak.

A főfelügyelőt váratlanul elszólították a sajtófogadásról. Távozása előtt még tájékoztatni tudott bennünket arról, hogy a veszélyes bűnözőt elfogták. A hírt elsősorban azért közöljük haladéktalanul olvasóinkkal, hogy megnyugtassuk a közvéleményt. Ezenfelül az eseményt a prágai bűnügyi rendőrség szép sikereként könyvelhetjük el, amelyhez szívből gratulálunk. A. P. elfogatásának további részleteiről a *következő napokban számolunk be.*

– Micsoda malőr! – szívta a fogát Blahoš felügyelő – A többi lap is lehozta a hírt?

Kadlec felhúzta a vállát.

– Ördög tudja! Csak a kiszállásnál vettem észre.

– Ezt azonnal meg kell állapítanunk – döntött Blahoš. – Kolléga úr, legyen szíves, szaladjon le a trafikba, és vegyen meg minden lapot, ami ma megjelent.

Az újságok vásárlásával megbízott kolléga úr természetesen én voltam. Én, Václav Charvát nyomozó gyakornok. Blahoš szerint ezért vettek fel ide. Szó nélkül elindultam.

– Mondott erről valamit Holý a tegnapi sajtófogadáson? – érdeklődött Kadlec.

– Természetesen nem. Csak kicsúszott a száján, hogy a nő előkerült.

Ebben a pillanatban lépett be a főfelügyelő.

– Mi történik itt? Charvát úgy száguldott el mellettem, mintha égne a ház.

Blahoš gyászos arckifejezéssel átnyújtotta neki az összehajtogatott *Prágai Hírlap*ot.

– Leküldtem Charvátot a többi napilapért.

– Hm – fejezte be az olvasást Holý –, ez aztán sikerült.

A várakozás ellenére a főfelügyelő mosolygott.

– Nem hívott senki?

– A detektívfőnökre gondol?

– Dehogy, a detektívfőnök örüljön, hogy végre valami dicséretet kaptunk.

Az utolsó mondat hiteles, a szobába lépve már én is hallottam.

Gyorsan átfutották a lapokat, de a hír egyikben se szerepelt.

Holý vigyorgott.

– Most aztán kamatostul visszafizetjük neki. Noha…

Nem fejezte be, gondolatai gyorsabban peregtek, mint a nyelve.

– Uraim, fáradjanak be. Értekezletet tartunk.

– Ha tisztességesen akarjuk lezárni a Petráňová-ügyet – nyitotta meg a tanácskozást –, két kérdésre kell választ találnunk. Az első – emelte fel az ujját és Blahošra bökött. – Ki telefonált a vízi rendészetre? A második – a mutatóul Kadlecra célzott. – Hol hajtotta végre a tettét Petráňová?

A két felügyelő egyetértően bólintott.

– Az első válasz híján még le merném zárni az ügyet. Noha… – A főfelügyelő megtorpant. – Nem kell még fizetnem?

– Nem, ma még csak a második – mondta Blahoš.

– Csak? Negyedóra alatt igazán szép teljesítmény – vetette ellen Kadlec.

A főfelügyelő szavajárása, a *noha* hírhedt volt. A rendőrigazgatóságon gyakran így is nevezték: *Noha főfelügyelő.*

– Vegyük az első kérdést – folytatta Holý. – Mindenekelőtt ellenőriznünk kell a révész állítását. – Az öt órát soknak tartom.

– Hogyan ellenőrizzük?

– Rutinkísérlettel. Lépjen összeköttetésbe a folyamiakkal Dobjanak valamit az áteresztőzsilipbe, és állapítsák meg, mennyi idő alatt éri el a révet. Egyúttal próbáljon megtudni további részleteket is a telefonhívásról Talán eszükbe jut még valami. A hang, a beszédmodor, a pontos megfogalmazás… hiszen tudja.

– Igen.

– Még ha öt óra hosszat tartana is – folytatta kisvártatva a főfelügyelő –, az sem jelent sokat. Az emberek különösek. Talán valóban észrevette valaki reggel a zsilipnél a hullát. Talán korábban összeütközésbe került valamiért a rendőrséggel, s arra gondolt, hogy úgy kell neki. Egész délelőtt ezen rágódott, és tízre – körülbelül akkor tartanak szünetet, ha hattól dolgozik – kikészültek az idegei, és elment telefonálni.

– Hajnali hatkor töksötét van – vetette közbe Blahoš.

– Igaz. Annál könnyebben megtalálhatjuk. Már csak a lelkiismeretünk megnyugtatása végett is. A kísérlethez vigye magával Kadlec csoportját. Remélem, még ma végeznek.

– De kérem, felügyelő úr – védekezett Kadlec. – Bizonyára nem kívánja, hogy egyedül találjam meg a helyszínt, ahol Petráňová a tettét végrehajtotta?

– Természetesen nem. Ma ne tegyen semmit, csak gondolja végig a dolgokat. Feltételezem, hogy Petráňovának nem volt

segítőtársa. Ez azt jelenti, hogy a gyilkosság valahol egy tanyán, elhagyatott csűrben, víkendházban vagy hasonló helyen történt.

– Na, jól nézek ki! – sóhajtott fel Kadlec.

– Nem lesz könnyű. Az embereinek azonban csak ellenőrizniük kell az akciót. A többi a járási csendőrség dolga. Azt tudjuk, hogy Petráňová december huszonegyedikén este nyolckor érkezett Prágába. Másnap délelőtt tizenegykor adták fel a főpostán a csomagot. Tehát tizenöt órája volt az egészre. Ez nem is olyan sok idő. Szükségem van egy ésszerű tervre, hogy földrajzilag meddig terjesszük ki a nyomozást.

– Úristen! Hiszen ez egy halom tényezőtől függ. Vegyük csak a kis koporsó elkészítését. Aznap éjjel eszkábálta össze, vagy már készen tartogatta?

– Erre bajos válaszolni. A tágabb gyűrű kijelöléséhez okosabban tesszük, ha abból indulunk ki, hogy előre készítette el a koporsót.

– Rendben van. És mi legyen a közlekedési eszközzel? Egy autó azonos idő alatt háromszor annyi utat tesz meg, mint a vicinális.

– Az autót hagyjuk. Az autó segítőtársat feltételez, azt pedig kizártuk.

– Hát a taxi?

– Verje ki a fejéből. A taxisofőröket már kihallgattuk. Kizárólag vonatról vagy buszról lehet szó.

– Jézusom, szép kis koloncot varrt a nyakamba! – siránkozott Kadlec. – Nem tekinthetnénk el tőle?

– Semmi szín alatt sem. Enélkül nem zárhatjuk le az ügyet. Tudom, első pillanatra ijesztőnek tűnik. Talán nem ártana újra átnézni az aznap éjjel szolgálatot teljesítő vonatkalauzok vallomásait. Esetleg kikérdezni azokat, akik másnap délelőtt szolgáltak a Prágába tartó vonalakon.

– Brrrr!

– Eredjen már – vigasztalta Kadlecet a főfelügyelő –, azért nem olyan vészes a dolog! Én elugrom Šléglhez, esetleg benézek Petráňová egyéb ismerőseihez is, és felhajtok néhány tippet. Petráňová nem vághatott neki az útnak csak úgy, vaktában! Tudnia kellett, hová készül. Amint a fiúk végeznek azzal a telefonos rejtéllyel, az egész csoport a segítségére lesz, Kadlec. Ha ugyan egyáltalán szükség lesz rájuk. Meggyőződésem, hogy egy héten belül lezárhatjuk az ügyet.

4.

– Tárcsázza fel, kérem a *Prágai Hírlap* szerkesztőségét – fordult hozzám a főfelügyelő – és kérje a telefonhoz Málková szerkesztőt. Utána pedig kapcsolja be hozzám.

– Igenis – feleltem bosszúsan – Egyébként az értekezlet alatt kétszer is kereste valami dr. Rut.

– Valami dr. Rut? – szörnyedt el a főfelügyelő. – Ember! Maga nem tudja, kicsoda dr. Rut?

Kihívóan vonogattam a vállamat.

– Igazán sajnálom, de itt a telefon mellett alig hallok valamit az esetről.

– Hm. És sikerült legalább leráznia a doktort?

– A főfelügyelő úr szigorúan megtiltotta, hogy értekezlet alatt…

– Jójó, rendben van.

– A pasas azzal fenyegetőzött! hogy panaszt fog tenni.

– Kire? Magára vagy rám?

– Alighanem mindkettőnkre.

Hirtelen megcsendült a telefon. Felvettem a kagylót, belehallgattam, és máris átnyújtottam Holýnak. – Már megint.

– Itt Holý – dörmögte a főfelügyelő.

– Dr. Rut! – A kagyló kis híján szétrobbant. – Ezért meg számolunk, főfelügyelő úr!

– Hogyne, persze – bólogatott jámboran a főfelügyelő. – Miről van szó?

– Ismeri a büntetőper-rendtartást?

– Remélem – vélte Holý – Miről van szó, doktor úr?

– Még kérdezi? Felháborító, hogy az ügyfelem letartóztatásáról az újságból kell értesülnöm. Tudtommal, ott van magánál az írásbeli nyilatkozatom, hogy vállalom a védelmét.

– Vagy úgy, már értem! – adta az ártatlant Holý. – A mai *Hírlap*ban megjelent tudósításra céloz. Nos, tévedés az egész. Közönséges kacsa, doktor úr. Éppen most készülök felhívni a szerkesztőséget, hogy bediktáljam a cáfolatot. – S közben füléig ért a szája, annyira élvezte a helyzetet.

– Hogyhogy? A lapban az áll, hogy éppen maga…

– Hát, ez az – borongott el a főfelügyelő. – Mondja, doktor úr, ön szerint nem kellene azt az újságírónőt feljelentenem?

– Hogyan? – Dr. Rut elbizonytalanodott – Az egészet csak az ujjából szopta?

– Nem az egészet. Csak azt a kijelentésemet, hogy Petráňovát letartóztattuk. Ebből károm származhat.

– Miféle kára?

– Példának okáért most éppen a legkiválóbb prágai ügyvéd szidalmaz érte.

– Bocsásson meg, főfelügyelő úr! De bizonyára megérti…

– Meg. Mellesleg benézhetek magához ma délután?

– Örömmel várom.

– Köszönöm – mondta Holý és letette a kagylót. – Most pedig hívja fel nekem a szerkesztőséget. Vagy várjon! Mi a számuk?

Megfordítottam a *Hírlap*ot, a hátlapról leolvastam a telefonszámot, és Holý tárcsázott.

– Málková szerkesztőt kérem. Ó, éppen ön az, asszonyom? Jó napot, itt Holý. Hogy van?

A hang a drót túlsó végén negédesen felkacagott. – Köszönöm, jól. Olvasta a mai számot?

– Olvastam. Ezért hívom.

– Szót sem érdemel! Remélem, a jövőben gyakrabban közölhetek hasonló tudósítást.

– Mi tagadás, én is, Csakhogy ezt a mait kénytelen lesz visszavonni.

– Tessék?

– Visszavonni! – mennydörögte Holý.

– De hiszen magától tudom…

– Hogy előkerült. Maga pedig az írta, hogy letartóztattuk.

– Hát nem tartóztatták le?

– Nem – mondta a főfelügyelő, nem közönséges kéjjel. – Észrevehette, hogy a többi újságíró óvatosabb volt.

– Igen, de… nem értem…

– Azonnal megmagyarázom. Ha már egy szoknyás Egon Ervin Kischnek képzeli magát, ki kellett volna szaladnia utánam, és nem tágítani az oldalamról. De csücsülni a széken és szenzációkat gyártani – ez nem megy! Készítse elő, kérem, a ceruzáját, lediktálom a cáfolatot.

A vonal másik végén egy ideig csend volt.

– Halló – szólalt meg Holý. – Megvan a ceruza?

– Igen.

– Mivel látom, hogy nyilvánvalóan kevés a tapasztalata, bátorkodom figyelmeztetni, hogy a sajtótörvény értelmében köteles a cáfolatot megjelentetni, mégpedig az eredeti cikkel azonos külalakban.

A főfelügyelő köhintett.

– Tehát a cím: *Cáfolat.* Ugyanazzal a betűtípussal kérem, mint amilyennel a *Végre rendőrkézen az elvetemült bűnöző*t szedték. Világos? Az alcímtől megkímélem. Most pedig a szöveg: Tegnapi számunkban közöltük a hírt, hogy A. P.-t, a meggyilkolt háromesztendős J. P. édesanyját letartóztatták. A következőkben A. P.-t veszélyes gyilkosnak nyilvánítottuk, és azt állítottuk, hogy Holý főfelügyelő biztosított bennünket afelől, hogy A. P.-t, gondolatjel, a tettest, gondolatjel, belátható időn belül kézre keríti. A közölt hír nem felel meg az igazságnak.

– Készen van? – szakította félbe Holý a tollbamondást.

– Igen – nyikkant meg a telefon.

– Nagyszerű! Most új bekezdés következik. A szöveg: Ellenkezőleg, figyelmeztettek bennünket, hogy a tettes megjelölés helytelen, ameddig a szóban forgó személyt jogerősen el nem ítélik. S ez Petráňová esetében nem történt meg. Végezetül a nevezettet nem tartóztatták le. Pont. Ez minden.

– De főfelügyelő úr…

– Amennyiben érdekli a tényállás, forduljon a területi bűnügyi osztályhoz. Figyelmeztetem, hogy a hivatalos jelentés, amit a többi napilappal egy időben maguk is megkapnak, nem szerepelhet egy cím alatt a visszavonással. Legfeljebb valahol a közelében. Egyébként most készülök az ügyvédemhez, hogy megtudakoljam beperelhető-e a cikkéért.

– Nag yon haragszik?

– N agyon. Viszontlátásra.

De nem haragudott. Ellenkezőleg. Az újság olvasásakor támadt ötlete egyre jobban megnyerte a tetszését.

A mai napig Petráňovát eltűnt személykén, tartották nyilván. Ma, legalábbis a *Prágai Hírlap* tudósítása szerint, sikerült az asszonyt letartóztatni.

Milyen visszhangja lesz ennék Anna Petráňová környezetében?

Dr. Rut már jelentkezett. A főfelügyelő erre különben is számított. De mit tesz majd Šlégl? Attól való félelmében, hogy esetleg szembesítik Petráňovával, megváltoztatja-e a tanúvallomását: És ha igen, mit változtat rajta?

A holnapi cáfolatig nem szabad elfecsérelni az időt.

A főfelügyelő letette a kagylót.

– Miről is beszélgettünk?… Aha, maga panaszkodott, hogy örökösen a telefon mellett csücsül.

Konokul hallgattam.

– Nehéz ügy ez, barátom. – sóhajtott a főfelügyelő. – Valakinek muszáj itt ülnie. Amikor kezdő voltam… Nem ettől megkímélem. Hogyan segítsek magán?Vagy beosztom valamelyik csoportba, vagy mellém szegődik. Egyetlen feltételem, hogy tanulmányozza az esetet. A legapróbb részletekig.

– Boldogan! Ez minden vágyam.

– Rendben van. Itt a kulcs. Az első szekrény balra. Aztán ne dobálja nekem nagyon össze az anyagot.

5.

Hihetetlen, mennyi papírt emészt fel egy ilyen história!

Csak a kihallgatások maguk több mint háromszáz oldalra rúgtak. A Petráňová-ügyben összegen százhetvenhat személyt hallgattak ki, beleértve a kalauzokat és a taxisofőröket, akik a kérdéses éjszakán szolgálatban voltak. Ötven fontos tanú szerepelt az ügyben. Volt munkaadók, Šlégl, Šléglné, dr. Rut, a žižkovi bérház lakói, a Kábelgyár és a Walter-gyár munkásai és a hostovceiek.

Amellett Šléglt, dr. Rutot, Šplíchalnét a Kábelgyárból, és a házmesternét kétszer-háromszor is kihallgatták.

A kihallgatásokat őrző háromszáz oldal kismiska a bizonyítékok számához képest. Az egész történet itt újra megismétlődik – ezúttal fényképek és szakértői szemlék segítségével. Először néhány felvétel Anna Petráňováról. Energikus, markáns arc. Talán még vonzó is lenne, ha a vonásait meg nem keményítené valami eltökélt keménység. Az egyik fényképen a fiával is látható. Helyes, feketehajú kissrác. Sötét szeme kíváncsian néz a lencsébe. Petráňová mosolyog, a gyerek nem olyan komoly, mint aki várja, hogy kirepüljön a kismadár.

A történet átmenet nélkül véresre vált. A következő fényképen a kisfiú halott.

Valami ládafélében fekszik, összetett keze a mellén pihen. A szeme csukva van. Végtelenül komolynak és felnőttnek hat – talán a korához nem illő, sötét öltöny teszi: nadrág és egysoros cakó. Valódi korát csak a fehér gyermekcipő árulja el. A zakó zsebéből csipkés zsebkendő kandikál ki.

Újra feltámad bennem a dühödt gyűlölet: micsoda hidegvér! A kisfiút ugyanis meggyilkolták. Merőben értelmetlenül, brutálisan és érzéketlenül kioltották az életét. A kis zakó hajtókájába piros fejű tűt szúrtak. Áthatol a kabátka szövetén, az ingen, a bőrön, a szíven. Egyetlen, szakszerű szúrás. A következő fénykép a felnagyított gyilkos eszközt mutatja.

Közönséges dekorációs gombostű, szól a szakértői vélemény. Használat előtt kiköszörülték a hegyét.

Hát valóban előfordulhat, hogy egy anya ilyen elvetemült tettre szánja rá magát?

Az embernek minden idegszála ellenkezik ám minden emellett szól.

Itt a postai kísérőszelvény fotókópiája. Ezzel adták fel a kis holttestet. Bizonyított, hogy a vényt Petráňová töltötte ki. Nem kétséges, hogy tudta, mit ad fel. Itt a címzettnek szóló üzenet „Most már nem akarok semmit." És végül – az öngyilkosság talán nem szól mindennél ékesebben Petráňová bűnössége mellett?

A szakértői vélemények elviselhetőbbé aprózzák az eszeveszett rémtettet.

A láda pontos méretei, amelyben a kis holttestet feladták; elkészítésének módja, a lakk vegyelemzése. Ujjlenyomat-vizsgálat negatív eredménnyel. A felhasznált csomagolópapír, spárga, ragasztó, amellyel a feladó és a címzett lakáscímét ragasztották fel, pecsétviasz. Terjedelmes orvosi jelentés – vigasztaló zárómondattal: „A halál azonnal beállt."

Következik egy sorozat fénykép Petráňová lakásáról. Sötét, rendetlen kamra egy žižkovi bérházban. Asztal, két szék, szekrény, kályha, vetetlen ágy. Csupasz padló, ablak. A mennyezetről porcelán ernyős villanykörte lóg. A felvételekről az ideiglenesség sivársága árad.

A lakásban talált tárgyak jegyzéke. Egy kopott, fából készült tolltartó kinagyított fényképe. Ebben találták az újságkivágásokat és a cetlit az üzenettel. A kivágásokat sikerült azonosítani. Három cikk az *Árja Harc* című nácibarát szennylapból. Petráňováról írnak benne, legalábbis a három közül kettőben. Az elsőben csak nevének kezdőbetűit tüntetik

fel, de a másodikban már teljes névvel szerepel; a harmadikban az összefüggés nem nyilvánvaló. A cikkek szerzőjének kilétét nem sikerült felkutatni.

Tények, tények, tények… de mi hasznuk? Hol a magyarázat erre a borzalmas tettre? Mi vitte rá Petráňovát? A részletek tömkelegében ugyanazt a nyugtalanságot, ugyanazt a magyarázatra áhító vágyat sejtem. Mintha azok, akik összegyűjtötték, abban reménykednének, hogy egyszer csak felbukkan valami, egy jelentéktelen apróság, amely villámként derít fényt a megrázó históriára.

Az utolsó jelentés, az elmeszakértő véleménye, csak megerősíti sejtelmemet. Ha ezek a fiókok mindvégig némák maradtak, csak egy magyarázat létezik: Anna Petráňová őrült volt. Azaz, hogy pontos legyek – a szkizofrénia akut esetével állunk szemben. Egyedülálló, orvosi szempontból: hallatlanul érdekes eset. Letartóztatása után Petráňovát azonnal ki kell vizsgálni. A jelentéshez újabb vallomásokat, és a betegség egyes tüneteinek részletes indoklását csatolták hozzá.

Ennek ellenére, úgy érzem, becsaptak.

Igen, egy anya, aki megöli a gyermekét, vitathatatlanul beteg, őrült. De ez az egyetlen indok? Lehet-e csupán a tudathasadással magyarázni azt az óvatosságot, amely eltüntette a nyomokat, ám ugyanakkor olyan megsemmisítő bizonyítékokat hagyott hátra. Olyat, mint a kitöltött postai feladóvevény? Ezt hogyan egyeztessem össze? Hihető-e, hogy a tett elkövetésekor tanúsított óvatosságot a félelem diktálta, mert Petráňová attól tartott, hogy nem viheti véghez a bosszúját? Ha nem félt a büntetéstől, hogyan fordulhatott elő, hogy egyetlen ujjlenyomatot se hagyott hátra?

És végül – ez a zuhanás, ez az alig négy hónap alatt végbement, váratlan fordulat – indokolható-e csupán az elmebaj rohamos elhatalmasodásával?

Az eddigi nyomozás menetét hivatalos indoklás foglalja össze.

December huszonhetedikén Josef Šlégl, az Elektromos Művek szerelője értesítést kapott, hogy vegye át a postán a címére érkezett csomagot, Šlégl még aznap délután elment a postára, és egy óra múlva jelentkezett a rendőrségen. A csomagban egy kis koporsóba zárt, hároméves fiúgyermek holttestét találta. A küldeményt szombaton, december huszonkettedikén adták fel a Jindřišská utcai főpostán. A sorszámból utólag a feladás időpontját is sikerült megállapítani. Délelőtt tizenegy. A feladó rovatban Anna Petráňová neve és pontos címe szerepelt.

Josef Šlégl beismerte, hogy a gyermek minden valószínűség szerint a törvénytelen fia, Josef Petráň. A gyermek édesanyja Anna Petráňová, a feladó.

A jelentés este nyolckor futott be a rendőrigazgatóságra, fél kilenckor a riadóautók már a megadott címen voltak. Anna Petráňová egy hatalmas žižkovi bérkaszárnyában lakott – és nem volt otthon. A szomszédok elmondták, hogy karácsonyra hazautazott, és eddig még nem jött vissza. Különös módon egyikük se tudta hol van az a *haza*.

A jelentést Josef Šlégl egészítette ki. Még az éjjel riasztották a klatovyi rendőrséget és segítséget kértek tőlük.

Az esettel Holý főfelügyelő csoportját bízták meg. A főfelügyelő azonnal összeköttetésbe lépett a klatovyiakkal. Megállapította, hogy Petráňová december huszonegyedikén érkezett haza, a Šumava-hegységbeli Hostovcéba, és még aznap

vonatra ült. Állítólag vissza Prágába. Fiát, akit a Růžek házaspár gondozott, magával vitte.

Prágába való visszatérését megerősítette a hostovcei állomás pénztárosának, valamint a klatovyi személyvonat és a Klatovy–Prága gyorsvonat kalauzának tanúvallomása. A gyorsvonat kalauza még arra is emlékezett, hogy Petráňová csak Prágában szállt le.

A nyom itt megszakadt.

A žižkovi házkutatás igazolta a szomszédok tanúvallomását: Petráňová nem tért vissza a lakásába.

Az aznap este szolgálatot teljesítő közlekedési alkalmazottak és taxisofőrök széles körű kihallgatása sem járt eredménnyel. Úgyszintén eredménytelen maradt a főposta csomagfelvevő pultjainál dolgozó alkalmazottak kihallgatása. A karácsony előtti hajszában senki sem emlékezett a feladóra és csomagjára. Az indíték felkutatása során több tucat ember került a tanúk padjára. Ám ez irányban sem sikerült újabb adatokra bukkanni.

Holý gyilkossági csoportja, a klatovyi rendőrség nyomozói és a megszámlálhatatlan szakértő lázas tevékenysége ellenére az ügy egy helyben topogott. Ebben a helyzetben a főfelügyelő is belátta, hogy a gyanú egyértelmű, és elfogatási parancs kiadatását kérte Anna Petráňová ellen.

6.

A kis házak olyan egyformák voltak, mint a tojások. Két ablak alul, egy fönt, jobbra erkély. Elöl tenyérnyi kert. Az ötödik ház a sorban Josef Šléglé volt.

A főfelügyelő becsengetett.

A manzárdablak függönye könnyedén meglibbent. Valahol becsaptak egy ajtót. Aztán egy ideig csend volt. Holý türelmesen várt. Végül újra megnyomta a gombot.

– Mit akar már megint? – csattant fel egy nyers női hang.

– Beszélni szeretnék a fiával, Šléglné – válaszolt udvariasan Holý.

A bejárati ajtó kitárult. Egy termetes, hatvan év körüli asszonyság állt benne.

– Miről van szó?

– Otthon van Šlégl úr?

Az asszony továbbra is sötét, ellenséges sziklaként tornyosult az ajtóban.

– Mit akar tőle?

– Az az én dolgom – mondta Holý. – Beenged?

– Mama, kérlek… – jelent meg az ajtóban Šlégl. Eltolta az anyját, és a kapuhoz sietett. – Jó napot, főfelügyelő úr! Parancsoljon.

Az asszony sértődötten visszavonult.

– Tudja, hogy van ez – szabadkozott halkan Šlégl. – Még mindig a kisfiút látja bennem.

A főfelügyelő elvigyorodott. A férfi, aki papucsban és kitérdesedett melegítőben ott ugrált előtte, valóban távol állt a kisfiútól.

A folyosón édes süteményillat csapta meg az orrukat.

– Születésnap? – szívta be a főfelügyelő a meleg levegőt.

– Majdnem… menjünk talán fel. Ott senki se fog zavarni minket.

A manzárdszobában kellemes meleg volt. Az ablak alatt kerek asztalka állt, körülötte karosszékek.

– Ez a szobája?

– Gyermekkorom óta. Az utóbbi időben kicsit szűknek találom – nevetett Šlégl. A főfelügyelő gondolatban méretet vett vendéglátója domborodó pocakjáról, és néma egyetértéssel bólintott.

Valahol lent ajtó csapódott. Holý kilesett az ablakon. Egy fekete kabátos asszony sietett el a kert előtt. A kapunál megállt, és lopva a felső ablakra pillantott.

– Úgy látom, megzavartam magukat – mondta Holý. – Vendégük volt?

Šlégl legyintett.

– Anyám ismerőse.

– Szomszédasszony?

– Úgy is mondhatnánk.

Volt valami a viselkedésében, ami ingerelte a főfelügyelőt. Egyfajta gyáva igyekezet, hogy hálásnak, készségesnek, rendesnek, mutatkozzék.

Holý visszafordult az ablaktól.

– Úgy hallom, nősülni fog.

– Igen. Legfőbb ideje, nem gondolja?

– De igen – mondta a főfelügyelő hűvösen. – Olvasta a mai újságot[7]

– Igen… tulajdonképpen nem is tudom… belenéztem egy kicsit… Mi van benne?

Holý szótlanul odaadta a lapot. *VÉGRE RENDŐRKÉZEN AZ ELVETEMÜLT BŰNÖZŐ!* – harsogta a főcím.

Fél, állapította meg magában a főfelügyelő Már egy hónapja reszket, valahányszor csak megjelenünk nála. Miért? Elkövetett volna valamit? Vagy csak a természete ilyen? Szörnyű természet… az ember a legszívesebben minduntalan bántaná. Šlégl túlzottan is falta a sorokat. Már olvasta a cikket, gondolta kedvetlenül a főfelügyelő. Ha legalább jobb színész volna…

– Nos, mit szól hozzá? – kérdezte, amikor látta, hogy Šlégl a végére ért.

Vendéglátója zavarral küszködött. Hasztalan igyekezett kitalálni, milyen választ vár tőle Holý. Azután sugallatot kapott:

– Gratulálok! – nyögte ki.

A főfelügyelő összeszorította az ajkát. Aztán bólintott, es eltette az újságot.

– Csak, hogy tudjon róla – szólalt meg lassan. – Az eddig kihallgatottak közül maga ismerte Petráňovát a legrégebbről. És a legbizalmasabban.'

– Ahogy vesszük – védekezett Šlégl. – Negyvenkettő óta gyakorlatilag nem láttam.

– Nana! – vetette ellen a főfelügyelő. – Nem tudom, mit ért azon, hogy *gyakorlatilag.* A kihallgatásnál azt mondta, hogy többször is meglátogatta Hostovcéban, hogy megkérje a kezét.

– Igen, egyik nap elmentem, és másnap visszafordultam… dolgomvégezetlen. Kikosarazott. – Szavai már-már panaszosan hangzottak.

– Hol találkozott vele Prágában? Arra az időre gondolok, mielőtt elment.

– Többnyire én mentem hozzá a Weinfeld villába. Pontosan hétkor vacsoráztak. Erre az idős Weinfeldné kínosan ügyelt. A vacsora végeztével segítettem a mosogatásnál, utána pedig kimenője volt.

– Olyankor hová mentek?

– Ahogy adódott. Hol moziba, olykor színházba. Anna szerette az operát is. Vagy csak sétáltunk.

– Előfordult, hogy éjszakára is ott maradt?

A főfelügyelő elképedésére Šlégl elpirult.

– Ez miért?

– Ha jól tudom, soha nem tagadta, hogy a kis Josef a maga fia.

– Nem… nem!

– Akkor hát, ne is haragudjék, de a kérdésem talán helyénvaló.

– I… igen, néhányszor ott maradtam éjszakára –, bökte ki Šlégl rákvörösen.

– Uramisten – álmélkodott Holý –, ebben aztán igazán nincs semmi! Gyakran?

– Nem… nem túlságosan. Csak később, amikor elvitték őket… akkor gyakran.

– És a szabadsággal hogy volt? Eljártak valahová együtt is?

A kopaszodó, negyvenöt körüli férfi, akár egy szűzlány, ismét fülig vörösödött.

– Nem, szabadságra nem. Néhányszor hétvégére, egy sázavai víkendházba…

– Nagyszerű! Ez mikor volt?

– Negyvenöt őszén.

– Kihez jártak oda?

– Az egyik ismerősömhöz, Pikovicéba.

– Pontosabban?

– Nos, a vasúti töltés felől, a Sázava jobb oldalán.

– Ki volt az az ismerős?

– Az egyik munkahelyi barátom. Már nincs nálunk. A háború után elköltözött a határ menti vidékre.

– Hm. Az a ház viszont a mai napig áll.

– Igen. Úgy hallottam, aránylag jó áron eladta.

– Kinek?

– Azt, sajnos, nem tudom.

– Annyi baj legyen. Tulajdonképpen mikor ismerte meg Petráňovát?

– Negyvenegy nyarán. Egy vasárnap. Egész nap esett az eső. Unatkoztam. A környéken egyetlen mozi se játszott. Csak a Münchausen báró ment az Ořechovkán, emlékszik?

– Hogyne. Hans Albersszel a főszerepben.

– Igen. Elindultam hát oda, és szerencsém volt. Az ő jegye pedig mellém szólt.

– Hm. Azonnal szót értettek egymással?

– Dehogyis, az ilyesmi nálam nem megy olyan könnyen! – A főfelügyelő hirtelen szinte kedvesnek találta. – Követtem egészen a házig. A kapuban visszafordult és így szólt: „Mit óhajt, uram?” Nagyon komoly volt. Talán meg is ijedt. Hiszen tudja, ha a Protektorátusban valaki követte az embert, különösen őt, aki Weinfeldéknél szolgált…

– Értem. És azután?

– Nos, utána randevút beszéltünk meg.

– Járt itt is?

– Úgy érti, itt, a szobámban?

– Nem. A házban.

– Igen. Bemutattam az anyámnak. El akartam venni feleségül.

– Édesanyja beleegyezett?

– Mi mást tehetett volna? Felnőtt ember vagyok.

– Petráňová tudta, hogy feleségül akarja venni? – kérdezte Holý, és jelentőségteljesen megkocogtatta a letartóztatásról tudósító újságot.

Šlégl vagy nem vette észre a figyelmeztetést, vagy biztos volt a dolgában. A válasz nem váratott magára.

– Igen.

– És beleegyezett?

– Először igen.

– Akkor miért nem házasodtak össze?

– Akkoriban minden valahogy összekuszálódott… különben is, erről már beszéltem a vallomásomban. – Šlégl készségességének egyszeriben vége szakadt.

– A vallomásában mindenről beszélt – jegyezte meg Holý.

– Akkor miért akarja még egyszer hallani?

– Nem akarom. Csak éppen erre terelődött a szó.

Holý várt, Šlégl hallgatott.

– A sázavai víkendházon kívül nem voltak sehol?

– Nem.

A főfelügyelő felállt.

– Rendben van. Egyelőre köszönöm.

7.

– Hogy érzi magát nálunk, Charvát? – kérdezte Kadlec felügyelő és továbblapozott. Szemével átfutotta a következő kalauz vallomását és feljegyezte a nevét meg a címét.

Szemben ültünk egymással a főfelügyelő szobájában. Kettőnk között egy halom irat tornyosult. Tanúvallomások, technikai jelentések, szakértői vélemények. Kadlec a papirosok között turkált.

– Nos? – kérdezte egy idő múlva, és felemelte a tekintetét.

Nehéz kérdés. Néhányszor – hogy őszinte legyek, összesen kétszer – kint jártam Kadlec embereivel. Blahošsal egyszer. Kadleccal minden rendben volt – nem okított, nem hajszolt, nem kérkedett. Ellenben Blahošnál az egész társaság hencegett. Egyfolytában azt lestem, mikor küldjük egymást a pokol fenekére. A dolog nem fajult odáig. Csak egyfolytában hallgatnom kellett a szigorú, régi időkről, amikor ők voltak kezdők. Hogy mi mindent kellett az embernek tudnia ahhoz, hogy gyakornok válhassék belőle! Emlékszik, kolléga úr?

Aztán valaki megemlítette az érettségit, s akkor kipakoltam. Erre az egyre allergiás vagyok. Egy évvel az érettségim előtt, a hetedikből csaptak ki, nyomban apám letartóztatása után. Nem állítom, hogy kifejezetten mintadiák voltam, de az érettségiig elevickéltem volna.

Kínos magyarázkodás következett, hogy természetesen félreértettem őket, nem így gondolták, ellenkezőleg…

Legközelebb nem vittek magukkal.

Mindent összevetve, két hónap a telefon mellett, három nap terepszemle… Nem így képzeltem, annyi szent.

– Mondjon már nekem valami hízelgőt – hajolt vissza Kadlec a papírok fölé.

– Nem, magának nem. Csak azon gondolkoztam, hogyan fejezzem ki magam.

– Miért? Mondja ki egyenesen: nem tetszik és kész. Mellesleg a vak is latja magán. Előttem nem kell fékezni a nyelvét.

– Tudom. Különben mások előtt se teszem.

– Hallottam.

– Komolyan?

– Hogy kiosztotta őket.

– Blahoš panaszkodott?

– Ugyan, mit képzel róla? Tudja, készakarva csinálják. A végsőkig elmennek.

– Addig azért nem.

– Hát persze, hiszen maga partizán volt…

A *partizán*ra is allergiás vagyok. S különösen az ilyen otromba élcelődésre. Senkinek se kívánok rosszat, de próbálnák csak meg… egy álló hétig, januárban, lyukas cipőben, a végsőkig felmálházva és üldöző SS-legényekkel a sarkukban…

Kadlec elvigyorodott.

– Magát aztán nem nehéz felpaprikázni. Elhiszi?

– Nézze, én nem hiszem, hogy azzal kényszeríteném magam rá bárkire is, hogy partizán voltam. – Hangom remegett a dühtől és a sértettségtől. – Nem tehetek róla, hogy ez áll az irataimban. Végtére is, a háború alatt mindenki csinált valamit, nem? Miért nem gúnyolódnak, mondjuk azokon, akik a Protektorátus éveiben is a rendőrigazgatóságon dolgoztak?

– Alighanem azért, mert azok nem ilyen pukkancsok.

Akaratom ellenére elmosolyodtam.

– Mennyi időt töltött a partizánoknál? – folytatta Kadlec a kérdezősködést.

Az utolsó telet.

– Mikortól?

– Novembertől.

– Magából harapófogóval kell kihúzni a szót. Más ember májusban eltévedt az erdőben…

– Ez az. Nem tudja, kihez osztott be a felügyelő?

– Hiszen azt mondta, hogy nem érzi magát jól itt.

– Ezt nem én mondtam, hanem maga.

– Igaz, maga valami óvatosabb fogalmazáson gondolkodott.

– Kifejezőbb fogalmazáson. És meg is van. Úgy érzem itt magam, mint valami hivatalban. Amikor jelentkeztem ide, másként képzeltem az egészet. Izgalmasabbnak.

– Hogy pisztollyal fogja majd kergetni a bűnözőket?

– Nem, így azért nem… Nehéz megmagyarázni. Inkább ellenkezőleg. Álmomban se jutott az eszembe, hogy nekem kell majd őriznem a telefont és átnéznem az idézéseket.

– Értem. Egy olyan vérmérsékletű embernek, mint maga, kétségtelenül megrázó lehet rádöbbenni arra, hogy a bűnügyi rendőrség elsősorban hivatal. De a valóság így fest, s ezen maga sem tud változtatni. Mellesleg nem is ajánlanám. Ez a hivatal

ugyanis rendkívül nagy teljesítményekre képes. Vegyük csak. például, a főfelügyelőt, Holýt. Igaz, nem éppen Jean Gabin… – Jóindulatúan felkacagott. – Megálljunk, másról akartam beszélni!

– Hogy a bűnügyi rendőrség valójában hivatal.

– Václav, ezzel a szívembe lopta magát – jelentette ki ünnepélyesen Kadlec.

– Én? Mivel?

– Hogy csakugyan figyelt rám. Tudja, ezt a prédikációt kívülről fújom. Amióta az egyik gyakornokom a szavak hatására elbóbiskolt, időnként megszakítom a beszédemet és ellenőrzöm a delikvens éberségét. Maga kitűnőre vizsgázott.

Most már én is észrevettem, hogy nem beszél komolyan. Messzi környéken én voltam az egyetlen bűnügyi gyakornok.

– Egyszóval a bűnügyi rendőrség…

Kopogtattak. Kadlec az égre emelte a szemét.

– El fogom felejteni… – jajdult fel. Aztán az ajtóhoz fordult és elkiáltotta magát: – Tessék!

A technikai csoport egyik munkatársa lépett be.

– Holý főfelügyelőnek. A boncolási jegyzőkönyv és a szakértői vélemények. – Aggódva pillantott az asztalon heverő irathegyre. – Aláírja az átvételt, kolléga úr? – fordult hozzám.

Pillantásom Kadlecre esett, aki szélesre húzott ajakkal hangtalanul szótagolta: HI-VA-TAL.

Aláírtam az átvételt, a technikus kiment.

– Hát nem csodálatos? – kérdezte Kadlec. – Huszonnégy órája sincs még, hogy Petráňovát megtalálták, és az összes laboratóriumi lelet mindenestül itt fekszik előttünk. Megnézhetem?

A boncolási jegyzőkönyv teljes egészében Šimandl doktor diagnózisát igazolta. A fulladásos halál december huszadika es

huszonharmadika között következett be. A pontosabb behatárolást az előrehaladt idő lehetetlenné tette. A halotton nem találtak erőszakra utaló nyomokat. A szakított seb a nyakszirten későbbi eredetű, feltehetően a folyóban való sodródás eredménye. A gyomorban jelentéktelen mennyiségű nyugtatószert találtak, amit az elhunyt röviddel a halála előtt vett be. Bár az adag korántsem volt halálos, nem lehetetlen, hogy elkábította az érzékszerveket, s Petráňová véletlenül zuhant a folyóba és fulladt meg.

Figyelemre méltóak voltak a fekete festéknyomok az elhunyt kezén. A jobb kézfején és a bal alkaron fekete foltok éktelenkedtek. A festékmintát a laborba küldték.

– Megengedi? – lapozta fel Kadlec a szakértői véleményeket. – Itt van.

A minta vegyelemzése a következő eredménnyel járt: erősen illanó, aszfaltos emulzióról van szó, amely kereskedelmi forgalomban nem kapható.

– Nos, itt a következő bizonyíték.

Úgy illett volna, hogy doktor Watsonhoz hasonlatosan most jelét adjam csodálkozásomnak. Ám Kadlec esetében erre nem volt szükség. Amint ő, én is tudtam, hogy a koporsó festékének vegyelemzése pontosan egyezett az iméntivel. Annak idején még tovább is léptek a nyomozásban. Az eredmény meglepő volt. Ugyanezt az emulziót használták a németek a háború alatt az Avia Művekben, a repülőgép-alvázak konzerválására. Tudj isten, hogy jutott hozzá Petráňová! Ám maga a tény, hogy festékes volt a keze, egyértelműén bizonyítja, hogy a koporsót ő festette be.

A mellékelt fényképek a vízbefúlt ruházatát ábrázolták: télikabát, szvetter, szoknya, fehérnemű, cipő. A részletes leírás

egyezett a tanúk által felsorolt holmival, amit Petráňová az utolsó napon viselt.

A télikabát jobb zsebében egy pénztárcát, egy tubus altatót, nyolc tablettával, és egy monogram nélküli zsebkendőt találtak. A bal zseb üres volt. A pénztárca tartalma: négyszáztizenhat korona ötven fillér és egy csomag feladóvevénye.

Kadlec elégedetten felmordult és visszalapozott. A jelentés megállapította, hogy a feladónál maradó harmadik szelvényről van szó. Fölöttébb valószínű, hogy annak a feladóvevénynek a része, amellyel a koporsót küldték. A víz azonban annyira szétáztatta a szelvényt, hogy az írás szinte olvashatatlan. Ha azonban a további nyomozás úgy kívánja, a bizonyíték tökéletesen azonosítható. Mivel aránylag költséges eljárásról van szó, az eset pedig egyértelmű, a laboratórium csak a nyomozással megbízott főfelügyelő kifejezett utasítására végzi el a részletes vizsgálatot.

– Készítse el nyugodtan az utasítást, szerez magának egy jó pontot a főfelügyelőnél.

– Gondolja?

– Tudom. Addig nem nyugszik, amíg óráról órára ki nem deríti, mit csinált azon az éjszakán Petráňová. Hallotta, milyen boldogító feladatot osztott ki rám?

Megráztam a fejem.

– Fel akarja kutatni a tetthelyet, ahol a gyermekgyilkosság történt. Az ilyen keresgélés hónapokig is eltarthat.

– Mire való ez?

– Hogy mire? Meglehet, találunk valamit – mosolyodott el. – Éppen ez a különbség. Holý nem holmi Sherlock Holmes, hogy egy kitaposott cipőből megállapítsa, hol történt a bűncselekmény. Ő csupán egy felette szorgalmas hivatalnok. Nem zárja le az esetet, amíg százszázalékosan nem biztos a

dolgában. Egy detektívregényben aligha állná meg a helyét. A bűnügyi rendőrségen sikerei vannak.

– Rendben van. De gondolja, hogy előkerülhet valami? Már mint bármi olyasmi, ami alapvetően módosíthatná az eddigi következtetéseket? Petráňová gyilkos. Ezen már semmi se változtathat.

– Szerencséje, Václav, hogy az öreg nem hallja! Alaposan lehordaná. Ez igazi zöldfülű beszéd volt. Nem is hinné, hányszor érzi az ember úgy, hogy ezen már semmi se változtathat, s akkor felfedez egy apróságot, és minden a feje tetejére áll.

– Csakhogy ezúttal a bizonyítékokat kellene megváltoztatni.

– Miféle bizonyítékokat?

– Hát… – Gyanakodtam, hogy talán ugrat. – Hát… ezeket – mutattam az asztalra.

– Felsorolhatná őket?

– Kérem. Elsősorban a feladóvevény. Bebizonyították, hogy Petráňová töltötte ki. S mert tanúsítani akarta, hogy tudja, mit küld a csomagban, ráírta az üzenetet. Most pedig mindennek tetejében megtalálták a pénztárcájában a megőrzött vényt. Hiszen ez már magában is elegendő.

– Magának talán igen.

– Másodsorban – folytattam rendületlenül –, Petráňová volt az utolsó, akinél a gyereket látták. És végül: öngyilkosságot követett el.

– Ez minden?

– Igen. Most pedig – veszítettem el a türelmemet – megkérném, mesélje el nekem, hogyan történt az egész, ha nem Petráňová a tettes. De úgy, hogy tiszteletben tartja az itt látható valamennyi bizonyítékot.

Kadlec hallgatott.

– Csak bátran! – biztattam. – Alighogy Petráňová kiszállt a vonatból, hipp-hopp ott termett – az ismeretlen tettes. Mézesmázos szavakkal becsalogatta az asszonyt a gyerekkel a lakásba, s ott megölte a fiút. Aztán kényszerítette az anyát, hogy töltse ki a feladóvevényt, a csomagot feladta, és a szelvényt az asszony pénztárcájába csúsztatta. Most már csak egyetlen feladata volt: elkísérni a védtelen, gyanútlan asszonyt a folyóhoz és egy óvatlan pillanatban a vízbe lökni. S mindez nem a sivatagban játszódik le, hanem egy milliós nagyvárosban. Így történt?

– Nem.

– Akkor hát hogyan?

– Nem tudom – felelte Kadlec. Egyfolytában az volt az érzésem, hogy kitűnően mulat.

– Nos hát, én sem. Nem gondolja, hogy tehetetlenségünkben, amely egy elfogadható magyarázatra sem képes, újabb bizonyíték rejtőzik arra, hogy a gyilkos Petráňová?

– Újabb bizonyíték, az igen. Csakhogy el kell dönteni – mire. Jól mondta, tehetetlenek vagyunk. De az ember általában nem kérkedik a tehetetlenségével, bizonyítási eszközként pedig végképp nem használja fel. Ha majd annyi évet tölt el a bűnügyi rendőrségen, mint én, tapasztalni fogja, hogy a valóságban rendszerint több a fantázia, mint valamennyiünkben együttvéve.

Hátradőlt a széken és kinyújtotta a lábát.

– Igazán nehezemre esik a bölcs, öreg róka szerepe, de maga, Václav, rászolgál erre. Nos, ha egyszer majd megállapítja, hogy a tettes nem az volt, akit gyanúsított, s nemcsak gyanúsított, hanem üldözött, gyötört, kelepcékbe csalt, éjjel-nappal vallatott, csak hogy kikényszerítse belőle azt az átkozott beismerő vallomást… s ha rádöbben arra, hányszor volt a szerencsétlen nyelvén a beismerés, milyen kevés hiányzott ahhoz, hogy a

bíróság elé vagy akár az akasztófára juttassa; egyszóval, ha egyszer mindez előfordul magával, tudom, halála napjáig nem felejti el. S abban a pillanatban fog ráébredni arra, hogy emberi életek fölött dönt, és nem tud semmit. Az, amit eddig ok és okozat logikus láncolatának tartott, valódi megvilágításba kerül: néhány bizonytalan tény a talányok tengerében. Elegendő megkavarni őket, és minden megváltozik.

És abban az áldott pillanatban egyszer s mindenkorra megfertőzi a bizonytalanság. Abban az áldott pillanatban megérti, hogy a bizonytalanságot kizárólag a tények enyhítik, s elkezdi őket kutatni, akár a felügyelő. Mert egyetlen tény még semmit se jelent. Tízféle magyarázatba is beilleszthető. És hallgat, vagy ami ennél is rosszabb, magyarázatot sugall.

Temérdek tényre lesz szüksége, amelyek kivétel nélkül egybevágnak, mint a patent kulcsfogai, ha ki akarja nyitni a zárat – csak akkor érti meg, kellő figyelem mellett, – magyarázatukat. Hogy miként eshetett meg a dolog.

Abban az áldott pillanatban bűnügyi rendőrré válik.

Kadlec elhallgatott és zavartan elvigyorodott.

– Ugye, figyelmeztettem?

8.

Dr. Rut jóvágású, ötven körüli férfi volt. Éppolyan eréllyel ápolta a külsejét, mint amilyennel vezette és nyerte a pereket az ügyfelei számára. Rendszeresen, hetente kétszer, Hoyer testkultúra szalonjában gyötörte a testét, a hónap első és harmadik péntekén elment a borbélyhoz, havonta egyszer – a második kedden – elő volt jegyezve a kozmetikusnál. E sokoldalú testápolás eredményeképpen energikus arca egy római szenátorra emlékeztetett, és az alacsony, köpcös,

holdvilágképű, kopaszodó Holý főfelügyelőnek bizony volt mire irigykednie.

Irigykedett is. Éppenséggel nem az ügyvéd külsejére, vagy a bőrfotelekkel és sötét, faragott asztallal berendezett, világos irodájára, hanem a fellépésére, mérsékelt, magabiztos hangjára, amely akkor sem rezdült meg, amikor bocsánatot kért:

– Elnézést kérek, főfelügyelő úr, de képzelheti felháborodásomat…

– Természetesen nem történt semmi. Olyan cáfolatot diktáltam be nekik, hogy egy hónapig attól koldulnak. Azonkívül a riporternőt, mert az egészben az a legszebb, hogy ez a vakbuzgó és vérszomjas ragadozó egy asszony; egyszóval a riporternőt megfenyegettem, hogy magam is beperelem.

– Erre én is gondoltam, és szívesen vállalom a képviseletét.

– Nem, köszönöm, én csak tréfáltam. Ha egy magamfajta nyomozó minden szóért perbe szállna…

– Ez azonban nyomtatott szó – vetette ellen az ügyvéd.

– Egyre megy – legyintett a főfelügyelő –, legalább megfizettem a locsogásomért.

– Amennyiben tett valami célzást ebben az irányban…

Holý elmosolyodott és megrázta a fejét:

– Holnap majd elolvassa az újságban, jó?

Az ügyvéd megvonta a vállát.

– Akkor hát – mi a kívánsága?

– Éppen Šlégltől jövök, és nem mondhatnám, hogy belelátok a pasasba. Annak idején maga szintén tárgyalt vele. Milyennek találta, doktor úr?

Az ajka parányi rezdüléséből nem lehetett megállapítani, hogy dr. Rut az átlátszó kifogáson mulat, vagy hízelgőnek találja a főfelügyelő kérdését.

– Abból, amit hallottam róla, hétpróbás csirkefogónak hittem. Nem volt az.

– Petráňová csirkefogónak tartotta?

– Bocsásson meg – méltatlankodott dr. Rut –, Anička finom lelkű asszony volt. Elegendő, ha a tényekre szorítkozunk. Teherbe ejt egy lányt és utána otthagyja. S amikor az a szerencsétlen teremtés átvergődik a nehezén, és három év múltán felkeresi, hogy legalább fizessen, azzal utasítja vissza, hogy nincs pénze, mert nősülni fog.

– Ne mondja! Nekem ezt kicsit másképp adta elő.

– Csodálkozik?

– Nem. De félbeszakítottam, doktor úr. Azt mondta, Šlégl nem volt csirkefogó…

– Hogy megértsen, véleményem szerint egy csirkefogónak bizonyos fellépése van: magabiztos és arcátlan… Šléglből mindez hiányzott. Ellenkezőleg, rendes, már-már félénk, de valami hazug, szemforgató módon. Amolyan túlkoros anyuka-kedvence, ha érti, mire gondolok.

– Tökéletesen!

– Pontosan ott ült, ahol most maga, és behúzott nyakkal hallgatott. Nos, Šlégl úr, próbáltam jobb belátásra bírni, ezt meg hogyan képzeli? Megvonta a vállát és felsóhajtott: Ne haragudjon, doktor úr, én most sajnos nem fizethetek! A legjobb akarattal sem. Nősülni fogok és minden koronára szükségem van. Amikor a nősülést emlegette, még el is pirult, az álszent!

– Ezt magam is tapasztaltam – mulatott Holý.

– Pokolian felbőszített, kis híján kidobtam. Az eset egyértelmű volt, az ítéletet az első tárgyaláson meghozták volna. Kizárólag Annára való tekintettel uralkodtam magamon, és megpróbáltam meggyőzni. De csökönyös volt, akar az öszvér, Ha nem érintett volna a dolog személyesen, talán nagyobb sikert

értem volna el. Az őszinte felháborodás nem használ a rábeszélésnek, ez közismert tény. De képtelen voltam fékezni magam. Jó tíz éve ismerem Annát, s ezt igazán nem érdemelte meg. Végül aztán láttam, hogy nem boldogulok vele, és kidobtam.

– Többször nem beszélt vele?

– Nem. Azaz várjon csak, nehogy valótlant mondjak! Egyszer még járt itt. De csak néhány pillanatra. Váratlanul berontott egy nagy kartondobozzal, hogy nem juttatnám-e el Petráňová kisasszonynak. A dobozban édesség, néhány narancs, gyermek fehérnemű és ötszáz koronával bélelt boríték volt. Úgy tettem, mint aki csodálkozik. Ez itt nem posta! De ha egyszer nem tudom, hol lakik, magyarázkodott Šlégl, és maga kapcsolatban áll vele. Ez csak egy kis pótlás, karácsonyra. A tartásdíjat természetesen külön fogom fizetni.

– Érdekes! A kihallgatásakor ezt nem említette, doktor úr – jegyzete meg Holý bosszúsan.

– Nem? Alkalmasint megfeledkeztem róla, ne haragudjon. Az egész nem tartott tovább öt percnél.

– A dobozzal mi lett?

– Átadtam Petráňovának.

– Elfogadta?

– Igen.

Holý meglepetten felpillantott.

– Anička nem volt olyan helyzetben, főfelügyelő úr, hogy visszautasítsa az ajándékot.

– Maga mindig megvédi. Mindenesetre köszönöm a beszélgetést. Šlégl esküdözését, hogy feleségül akarta venni Petráňovát. eddig ügyetlen kifogásnak tartottam. Úgy látszik, van benne igazság.

– Hacsak nem akarta félrevezetni.

– Ez is lehetséges. Nála az ember valóban nem tudhatja. Mondja, hol szedte fel ezt a pasast Petráňová?

– Ezt már igazán nem tudom. Én csak most, a háború után kerültem vele szorosabb kapcsolatba, amikor együtt kutattunk a sógornőm és az öccse után.

– A két Weinfeld nem volt házaspár?

– Nem. Testvérpár. Eredetileg hárman voltak: Sidonie, Josef és Judita. Judita volt a legfiatalabb.

– Judita Weinfeldovát maga vette feleségül, nem?

– De igen. Negyvenben halt meg, a fiunk születésekor. Eleinte keserűen lázadtam a halála ellen, de később, a megszállás alatt számtalanszor gondoltam arra, hogy jobb volt neki így.

– Bizonyára. Említette, hogy együtt keresték Petráňovával Weinfeldéket. Hol mindenütt fordultak meg?

– A hazatelepítési hivatalban – mosolyodott el dr. Rut. – Hol másutt?

– Valahol vidéken, például Prágán kívül.

– Nem. Csak a hivatalban. Máshol úgyse lett volna értelme, őszintén szólva, én biztosra vettem, hogy a sógornőm meg a sógorom nem élhette túl a poklot. Főleg Anna miatt jártam oda, ő egyfolytában reménykedett. Képtelen volt belenyugodni abba, hogy meghaltak. Annyira a szívén viselte a sorsukat a háború alatt! A vége fele, röviddel azelőtt, hogy elhurcolták őket, állítólag már csak az Anna pénzéből és élelmiszerjegyeiből éltek.

– Hm, Maga nem segítette őket?

– Nem tehettem. Ne felejtse el, hogy volt egy fiam, aki a nürnbergi törvények értelmében zsidónak számított. A segítség, még ha névtelen is, beláthatatlan veszélyt jelentett volna. Elsősorban a fiamat akartam megmenteni.

– Értem. Valójában nem is erre céloztam. Eszembe jutott, hogy ha a németek alatt nem érintkezett Weinfeldékkel, honnan tudja, hogy Petráňová ilyen szépen viselkedett? Ő mondta magának?

– Anička? Hová gondol! Hiszen emiatt, hurcolták meg annak idején abban a fasiszta szennylapban, az *Árja Harc*ban. Onnan tudom. Olvastam a cikket.

– Hm. És máskülönben? – Holý óvatosan mosolygott. – Nem vitte el olykor magával valahová ki… a levegőre? Mondjuk vasárnap, egy hétvégi házba? Hogy vidámabb gondolatokra térítse?

– Nem. Ezt miből gondolja? – Dr. Rut hangja enyhén megbotránkozott volt. – Ami a nőket illeti… nem mondhatnám, hogy szükségben szenvedek.

Holý tekintete végigsiklott az ügyvéd kisportolt alakján.

– Elhiszem. De a kérdést úgy értem, ahogy feltettem. Érdekelne, hogyan töltötte Petráňová az utóbbi időben a vasárnapjait.

– Amennyire egyáltalán tudom, vagy otthon maradt, vagy elutazott a fiához. Nem volt könnyű élete.

– A szavaiból ítélve, az ember azt gondolná, hogy egy szentről beszél. Holott…

– Vannak bizonyítékai?

– Annyi, hogy nem is képzelné! Három esküdtszéknek is untig elég volna.

– Nem hiszem. Végül is, nem ezen múlik. Csak arra kérem, hogy amint letartóztatják, ne felejtsenek el azonnal értesíteni.

– Szegény ügyvéd! Szinte látom, hogyan fogja őt ízekre szaggatni! Petráňová vagy ártatlan lesz, vagy őrült, igaz?

– Vagy ártatlan, vagy őrült – válaszolta dr. Rut szárazon. – Hiszen maguk vontak be az ügybe pszichiátert.

– Jó értesülései vannak.

– Ez az egyetlen, amit Petráňováért megtehetek.

– Már azt sem – mondta Holý szomorúan. – Nem feszítem tovább a húrt, doktor úr. Petráňovát tegnap kivetette a Moldva. Sajnálom, a Petráňová-ügyet lezártuk.

9.

A nap utolsó beszélgetésének kedvéért Holý főfelügyelő kénytelen volt felkapaszkodni Hradčanyra. Ott, a mágnáskisasszonyok egykori nevelőintézetében működött a hivatal, amelyben Pokornýné dolgozott.

A főfelügyelő jelentkezett a portán. Egy ideig az előcsarnokban uralkodó nyüzsgést nézte, aztán egy feltűnt ingujjú fiatalember fényképe kötötte le a figyelmét, aki valami erdő borította tájra mutatott. *VÁR A HATÁRVIDÉK!* Kétoldalt statisztikákkal agyonzsúfolt táblák lógtak: a kitelepítettek, az új letelepülők, a cseh kézre jutott ingatlanok száma.

– Holý úr?

A főfelügyelő megfordult. Jiřina Pokorná asszony elegáns, harminc év körüli, barna hajú nő volt.

A főfelügyelő igazolta magát.

– A Petráňová-eset nyomozását vezetem, és ön az egyetlen tanú, akivel személyesen még nem beszéltem.

Pokorná asszony zavartan végigpásztázta a csarnokot.

– Úgy érzem magam, mint egy rossz háziasszony, aki nem tudja hová leültetni a vendégét. De várjon csak – indult el a porta felé.

– Ne fáradjon – állította meg a főfelügyelő. – Nem akarom kihallgatni. Arra a két-három kérdésre, amit felteszek magának, tökéletesen megteszi ez a radiátor is. Remélem, nem süt.

– Abban biztos lehet!

– Nos, asszonyom – kezdte a főfelügyelő. – Negyvenöt május végétől november elejéig Anna Petráňová ugyebár, az ön háztartási alkalmazottja volt. Vagyis mintegy öt hónapig. Hogyan vette fel?

– A munkaközvetítő révén.

– Elégedett volt Petráňovával?

Jiřina asszony elmosolyodott.

– Ami engem illet, végtelenül. Fordítva, azt hiszem, nem állt így a dolog.

– Hogyhogy?

– Petráňová tökéletes volt. Akár egy angol házvezetőnő. De jómagam, attól tartok, meglehetősen távol állok egy angol lady tökéletességétől.

– Ezért bocsátotta el?

– Az istenért, dehogy! A szomszédban nyílt egy óvoda, és a kisfiam mindenáron oda a akart járni. A férjem egész nap a munkahelyén volt, így aztán arra gondoltam, minek üljek otthon és rágjam a körmömet. Elmegyek dolgozni. Rendelkezem némi műveltéggel, és a nagyságos asszony szerepét őszintén untam.

A gördülékeny előadás arra vallott, hogy az asszony nem először beszél erről.

– Nyáron megbeszéltük a férjemmel, hogy keres nekem valamit. Augusztusban adódott itt ez az állás, jelentkeztem, és felvettek.

– Augusztusban? Az iratokban ez nem szerepel. Ha nem tévedek, ön azt mondta, hogy Petráňová csak novemberben távozott.

– Igen. Nem akartunk neki azonnal felmondani. Alig négy hónapja dolgozott nálunk. Megmondtam neki, hogy többé nincs rá szükségünk, de itt maradhat, amíg nem talál valami más

helyet. Így is megrázta a dolog. Képtelen volt megérteni, miért mentem el dolgozni, amikor a férjem nem veszítette el az állását. Ezt persze csak feltételezem, hiszen túlságosan jól nevelt volt ahhoz, hogy ilyesmiről beszéljen. S ráadásul büszke, mint egy delnő. Szeptembertől visszautasította a bérét, holott – most már tudom – annyi takarítanivalója volt nálunk, hogy háromnak is sok lett volna. A többi munkát nem ő végezte. Tudni akartam, hogy megbirkózom-e vele magam is.

– Akkor hát mit csinált egész nap?

– Fogalmam sincs róla. Talán állást keresett.

– Augusztustól novemberig?

– Miért ne? Az a gyanúm, hogy a nálunk szerzett tapasztalatok után valami állandóbbat keresett. Egy rendezettebb családot, mint amilyen a mienk, és az ilyenből, mi tagadás, egyre kevesebb van.

– Ám legyen! De felszolgálónőnek…

– …bármikor felcsaphatott volna, igen, alighanem szükségből vállalta ezt az állást.

– Mikor költözött el önöktől?

– November másodikán vagy harmadikán. Azt hiszem, főként azért fogadta el azt a helyet, mert vele járt az a žižkovi odu is. Mindig azon rágódott, hogy utunkban van. Amikor elárulta nekem, hogy felszolgáló lesz egy gyárban, megsajnáltam. Sört és kiflit hordozni az asztalokhoz nem méltó egy angol házvezetőnőhöz.

– Attól kezdve nem jelentkezett többé önöknél?

– Nem.

– Tudott arról, hogy van egy fia?

– Tőle nem. Dr. Rut árulta el egy alkalommal. Nagyon csodálkozott, hogy nem tudtam a gyerekről.

– Maga ismeri Rut doktort?

– Csak Petráňová révén. Összefűzték őket az emlékeik. A család, ahol Petráňová azelőtt szolgált. Mindnyájan elpusztultak a náci lágerben.

– Más látogatói nem voltak?

– Tudtommal, nem.

– Hogyhogy *tudtommal?*

– Augusztus tizenhatodika óta reggel fél nyolckor elmegyek otthonról és csak ötkor érek haza. Nem tudhatom, mi történik ezalatt a lakásomban.

– Még egy utolsó kérdés. Van valahol Prága környékén nyaralójuk?

Az asszony nagyot nézett.

– Nem. Miért?

– Vagy nincs valami olyan hely, ahová rendszeresen eljárnak?

– A Protektorátus idején a Vysočinára jártunk.

– Kizárólag Prága környékére gondolok. Valamilyen vasárnapi kirándulóhelyre.

– Amikor eszünkbe jut, felszedelőzködünk és megyünk. Ősszel Pruhonicébe, nyáron a Berounkához…

– Petráňová is magukkal tartott?

– Nem. Vasárnap kimenője volt.

– Mit csinált olyankor?

– Fogalmam sincs. Havonta egyszer hazautazott. Ilyenkor már szombaton elment. De hogy mivel töltötte a többi vasárnapját? – Az asszony nevetve megvonta a vállát. – Ne haragudjon, én nem vagyok bűnügyi rendőrség.

Holý csak az utcán eszmélt rá, hogy az újsággal tervezett hadműveletről ezúttal teljesen megfeledkezett.

10.

A főfelügyelő három előtt érkezett meg. Éppen végeztem a taxisofőrök vallomásaival, amelyeket Kadlec hagyott itt.

– Rábukkant valamire? – kérdezte hátrapillantva Holý.

– Nem. De azt már látom, hogyan áll a dolog.

– Nos, hogyan?

Nem fogadtam meg Kadlec tanácsát.

– Elég jól, nem?

– Na, látja – mosolygott Holý – Blahoš itt van?

– Igen.

– És Kadlec?

– Ő elment. Lemásolta a kalauzok névsorát, és elindult szerencsét próbálni. Azt üzeni, hogy fél négyig visszajön. Megérkezett a boncolási jegyzőkönyv is meg a szakértői vélemények. – Letettem a nyugtát az üres asztalra.

A főfelügyelő leült.

– Derék fiúk! – mordult föl. – Olvasta már?

– Igen. További bizonyítékok találhatók benne. Petráňová össze volt kenve azzal a fekete kulimásszal, amivel a koporsót festették. A zsebében…

– Köszönöm! Majd magam olvasom el. Amint Kadlec visszatér, küldje be hozzám. Blanošsal együtt.

Kadlec csak négykor futott be.

– Van valami újság? – érdeklődött lihegve már az ajtóban.

– Szóljon Blahoš felügyelőnek, és menjenek be a főnökhöz. Várja magukat.

Egy perc múlva már mind a ketten eltűntek a főfelügyelő irodájában.

Két perc se telt belé, és Kadlec kidugta a fejét.

– Fogjon papírt, ceruzát, és jöjjön be.

Ha eddig nem említettem volna: írnok is vagyok. Blahoš éppen beszámolót tartott. Úgy rémlett, ma valahogy nem remekel. Először fene bonyolultan elmagyarázta, hogyan próbálta felkutatni az ismeretlen telefonáló számát. Kudarcot vallott, mert a vízi rendészet közönséges távbeszélő-előfizetőként van rákapcsolva a központra. Aztán részletesen előadta miként állapították meg a lehető legrövidebb időt, amely alatt Petráňová holtteste eljuthatott a holešovicei zsiliptől oda, ahol aztán megtalálták.

– A jelenlegi vízállás mellett minimum három óra.

Ez végre felkeltette a főfelügyelő érdeklődését.

– Biztos benne? Rövidebb idő alatt nem sodródhatott oda?

– Nem. Ez a legalsó időhatár. A valószínű időtartam négy, négy és fél óra.

– Tizenegyből négy… – latolgatta Kadlec.

– Az hét. Olyankor sötét van. Kétlem, hogy bárki is észrevehette volna a rakpartról.

– Már amennyiben a rakparton állt.

– Másutt nem állhatott. Lejjebb tilos a belépés.

– Le van zárva?

– Le. Azonkívül mindenütt hó. Nyom pedig semmi.

– Hm… – dörmögött Holý elégedetlenül. – Az a telefonbeszélgetés hogyan zajlott?

– Az ismeretlen mindössze annyit mondott: egy hulla megy a holešovicei zsilipben. Középmély, rekedtes férfihang, feltéve, hogy nem a vonalban volt a hiba. Ráadásul még rosszul is hallották.

– Egy hulla *megy*… – Holý eltűnődött. – Fura ez a *megy*. Valahogy meglehetősen szakzsargonszerű fogalmazás, nem? – kérdezte. – Én úgy mondanám, hogy a zsilipen át egy hullát visz a víz, esetleg ott úszik egy hulla…

– Gondolja? – kételkedett tartózkodóan Blanoš .

– Ha nem, hát nem! Akkor halljuk a javaslatát.

Blahoš széttárta a karját.

– Nem tudom, mit javasoljak. Megtalálni valakit egy telefonban elhangzott mondat alapján… – Felhúzta a vállát. – Ha legalább én magam hallottam volna.

Gondolkozástól terhes csend támadt.

Hirtelen megnyirkosodott a tenyerem, a torkom kiszáradt. Támadt egy ötletem.

– Miért ne… – köhintettem.

– Tessék – nézett rám Holý. – Mondja csak, Charvát fiam!

– Miért ne próbálhatnánk meg közvetlenül a helyszínen? Reggelente mindig ugyanazok az emberek fordulnak meg a parton. Kikérdezhetnénk őket. Hátha eszükbe jut valami.

Nem arattam valami nagy sikert, A főfelügyelő elgondolkozva vakargatta a fejét. Blahoš szótlan ellenállásba dermedt. Kadlec az asztallapot nézegette. Én pedig azokban a pillanatokban nem láttam a méregtől. Ma már persze értem őket. Egy bűnügyi rendőr kihallgat, de nem kérdezősködik. Sőt, kifejezetten irtózik attól.

– Nos, talán megpróbálhatnánk – szólalt meg végül a főfelügyelő. – Noha…

– Semmi reményt nem fűzök hozzá – jelentette ki Blahoš –, de holnap körülnézhetünk a parton.

– Mehetek én is? – kérdeztem lámpalázasan.

– Ha kedveli a koránkelést… – dörmögte a főfelügyelő. – Hát maguk? – fordult Kadlechez.

– Gondolkodom – közölte Kadlec mély értelműen. – Nyilvánvaló ugyanis, hogy a terület, amelyen Petráňová rejtekhelye kereshető, meglehetősen nagy. Este nyolctól délelőtt tizenegyig tizenöt óra telik el. Ezalatt a fél országon végig lehet

szaladni. Petráňová persze biztosan nem ezt tette. Feltételezem, hogy Prágából már nem gyorssal ment, hanem személyvonattal, esetleg busszal. Aztán meg útjának a végállomásán éppen elég tennivalója volt. A kérdés az, mi volt a legrövidebb út, amit meg kellett tennie, és az mennyi időt vett igénybe.

Miután mindenki hallgatott, folytatta:

– Véleményem szerint feltétlenül el kellett jutnia a fiúval arra a helyre, ahol mindent előkészített – emelte fel a hüvelykujját. – Utána megölte a gyereket – most a mutatóujját emelte fel –, betette a koporsóba és beszögezte a fedelét. Lefestette, megvárta, amíg megszárad, becsomagolta, átkötötte, előkészítette postára, a feladáshoz, s végül fogta, és visszament vele az állomásra. Ez összesen tíz különböző művelet. Ebből nyolcat feltétlenül Petráňovának kellett elvégeznie. A maradék kettőt – a koporsó festését és a száradás kivárását – minden valószínűség szerint szintén. A boncolási jegyzőkönyvben az áll, hogy a kezén fekete festéket találtak. Javaslom, hogy nézzünk körül Klatovyban, hátha valaki felfigyelt a foltokra az utolsó látogatásakor. Amennyiben nem, a festést is bizonyítottnak tartom

– Én beérem a ténnyel, hogy a csomagolópapír néhány helyen leragadt. A festék nem száradt meg tökéletesen. És amint kiderítettük, ez az emulzió három óra alatt szárad.

– Igaz – ismerte el Kadlec –, erre nem gondoltam. Ahogy elnézem, ennek újabb jelentősége van számunkra a koporsó több része is száraz volt. Vagyis legalább három óra hosszat szabad levegőn kellett lennie. A minimális idő megállapításához ez döntő adalék.

Kitörölt, majd aláhúzott valamit az előtte fekvő jegyzetfüzetben. Néhány pillanatig számolt.

– Úgy! Nos, véleménye szerint mennyi időt vett igénybe az egész, felügyelő úr?

– Maga szerint?

– Öt órát. – Kadlec felemelte a fejét. – Mielőtt folytatnánk, szeretném valamire felhívni a figyelmüket. Igaz, hogy csupán technikai feladattal bíztak meg, de hát az ember óhatatlanul is spekulálni kezd. – Elkomorodott. – Nekem ez az egész nem tetszik.

– Nocsak! – hökkent meg Holý.

– Nézzék – köhintett Kadlec. –, ha csak egy kicsit is belegondolnak… Vegyük például azt a kis koporsót. Tudom, ha ki akarom jelölni a maximális területet, helyénvaló feltételeznem, hogy Petráňová előre elkészítette, de különben… emberileg, ez… én nem tudom. Ugyanakkor az is biztos, hogy tudatosan készülnie kellett a gyilkosságra, hiszen kizárt dolog, hogy mindazt amire szüksége volt a postai feladáshoz, valahol véletlenül együtt találja. De képzeljék csak el, ahogy odament, összetákolta a koporsót, hozta a papírt, spárgát, festéket, majd egy nappal később felült a vonatra és elment a gyerekért…

– Nem volt épelméjű – jegyezte meg csöndesen a főfelügyelő.

– Jó, de akkor is… Gondolja, az őrültek ennyire különböznek tőlünk? – Megrázta a fejét. – Hagyjuk ezt! Tehát öt óra. Ebben egyetért velem?

– Nem állapíthatnánk meg minden kétséget kizáróan egy ellenőrző kísérlettel? – kérdezte Blahoš.

– Hogyan? Fogalmunk sincs róla, hol követte el a tettét. Ha teszem azt, egy víkendházban. akkor lényegesen kevesebb időre volt szüksége, mintha, mondjuk, egy barlangban.

– Nem is szólva arról, hogy ezt utólag is ellenőrizhetjük – mondta a főfelügyelő. – Most térjünk vissza inkább arra a

bizonyos öt órára. Én soknak találom. De hogy ne licitálgassunk amúgy a vakvilágba, kezdje el időrendi sorrendben, Kadlec, az elejétől a végéig.

– Kérem! Petráňová nyolckor érkezett meg. Kilenc körül szállt fel a következő vonatra. Három órát utazott éjfélig. Akkor kiszállt, és egy óra alatt érte el a tetthelyet. Éjjel egykor. Ott aztán megölte a gyereket, satöbbi. Ez öt óra. Egy meg öt, az hat. Reggel hatkor indult el vissza. Hétkor az állomáson volt. Három óra visszaút, az annyi, mint tíz. Egy óra utazás a postán, ott a csomag feladása. Tizenegy. Így van?

– Azzal az első órával nem értek feltétlenül egyet – fészkelődött Holý. – Elképzelhető, hogy azonnal volt csatlakozása. Vegyünk az odaútra inkább négy órát. Nyolctól éjfélig, és vissza reggel hattól tízig. Noha…

Kadlec hamiskásan mosolygott.

– Kár, hogy ismerjük egymást! Végül pontosan így vázoltam fel én is.

Kinyitotta az irattartót, és nem csekély meglepetésemre egy vasúti térképet vett elő, amelynek közepén holmi bevonalkázott lepény volt látható.

– A menetrendben átnéztem az összes prágai vonatindulásokat december huszonegyedikén nyolc óra után. A buszok gyakorlatilag nem jöhetnek számításba. Nyolckor már nem indul egy sem. Érdeklődni fogok ugyan még az igazgatóságon, hátha indítottak néhány különjáratot a karácsony előtti forgalomban. De egyelőre maradnak a vonatok. Éjjel egy óráig idáig juthatott el velük.

Ujjával körbefutotta a piros ceruzával meghúzott, girbe-gurba határvonalat.

– És ugyanúgy vissza. A helységek többségéből ugyanis reggel hatkor indul a prágai vonat és tízkor már itt van. Kivéve ezt a három települést, amelyeket éppen ezért kihúztam.

– Hagyja csak őket – kérte a főfelügyelő.

Kadlec bólintott.

– És mi van itt? – mutatott Blahoš a térkép aljára, ahol hiányzott a határvonal.

– Ebből az irányból érkezett. Abban megállapodtunk, hogy sok ideje nem lehetett, ha még nyitva akarta találni a postát. Ezt Petráňovának is tudnia kellett, és ha a tetthelyet a Klatovy–Prága vonalon készítette volna elő, akkor minden bizonnyal ott szállt volna ki. A kalauz azonban Prágában segítette le a vonatról. Ezért iktatom ki ezt a területet.

Elkeseredetten bámultuk a bevonalkázott területet.

– Jókora darab, mi? – mondta ki Kadlec rejtett gondolatunkat.

– Az – bólintott leverten a főfelügyelő. – Mit javasol a továbbiakra?

– Ki akarom faggatni a kalauzokat, akik huszonkettedikén reggel Prágába tartottak. Egy ilyen hatalmas csomagot cipelő asszony mégiscsak feltűnőbb…

– Karácsony előtt?

Kadlec vállat vont. – Kíváncsi volt a javaslatomra. Talán érdemes megpróbálni, nem?

– De igen. Noha… Amennyiben nem jár eredménnyel, segítségül hívjuk a vasúti őrsöket, meg a csendőrséget, és nekivágunk. Először azoknak a helyeknek, ahol a legnagyobb valószínűség szerint megfordulhatott…

– Talált ilyent?

– Egyet. Pikovice, valahol a vasún töltés fölött. Óvatosan kifaggattam Šléglt, Rutot és Pokornýnét. Az utóbbi kettő nem

mondott semmit. Holnap még kiugrom Žižkovra és a Kábelgyárba.

– Reggel volt valami ötlete. Még mindig titok? – pillantott rá Kadlec.

– Ó, nem, egy kicsit blöfföltem! Az a hír az újságban végül módfelett jól jött nekünk. Érdekelt, milyen arcot vág hozzá Šlégl meg a többiek.

– És?

– Semmi. Šlégl nyilvánvalóan komolyan gondolta a házasságot Petráňovával. Ezt Rut doktor is megerősítette, akinek eszébe jutott, hogy Šlégl még egyszer meglátogatta. Közvetlenül karácsony előtt beadott hozzá egy doboznyi ajándékot Petráňová részére. És még valami. Pokornýné elárulta, hogy Petráňová augusztustól októberig valójában munka nélkül volt. Érdekes volna megtudni, hogyan élt ez alatt a három hónap alatt, és főként, miből. Egyáltalán, utána kellene nézni Petráňová anyagi helyzetének. Meglepően, sőt túlzottan jó volt. A Protekturátus alatt is, és most is. Nem gondolják?

A többiek bólogattak.

– Gondolkozzanak ezen. Maga pedig, Charvát fiam –, fordult hozzám –, amint holnap visszaér, állapítsa meg. hogy mikor tartja Šlégl az esküvőjét.

Jóllehet sejtelmem se volt róla, hol fogom megtudni, én is bólintottam.

– Van még valami – kérdezte Holý és hátratolta a székét.

– Igen – szedtem össze a bátorságomat, bár Blahoš lesújtó pillantást vetett rám.

– A pikovicei víkendházon kívül volna még egy javaslatom. Szó esett arról, hogy mindabból, amire Petráňovának a tett végrehajtásakor szüksége volt. valamit a helyszínen is megtalálhatott. A felhasznált tárgyak közül egyedül az a

bizonyos gyorsan száradó emulzió volt számára elérhetetlen. Tegyük fel, hogy valóban egy víkendházban talált rá. Ebben az esetben valószínű, hogy a nyaraló tulajdonosa olyasvalaki, aki hozzájuthat a festékhez. Feltehetőleg az Avia Művek egyik alkalmazottja. Nem lesz közöttük túl sok víkendháztulajdonos.

– Jó tipp! – bólintott a főfelügyelő elismerően.

– Mikor kapom meg az embereimet? – kérdezte Kadlec.

– Holnaptól rendelkezésére áll az egész csoport.

De ebben az egyben a főfelügyelő tévedett.

11.

Egy okos ember hétre tűzte volna ki a találkozót. egy aggodalmaskodó hatra.

Blahoš természetesen ötre, mert – amint kijelentette – számítani kell bizonyos szórványosságra, márpedig lehetőleg mindenkivel beszélni kell, aki abban az időben indul munkába.

Ráadásul, a villamos, amit megcéloztam, éppen az orrom előtt ment el; egyszóval csupa bosszúsággal indult a reggel, pontosabban az éjszaka.

– Jó reggelt! – köszöntött Blahoš csípősen, amikor kizuhantam a villamosból. – Öt órát mondtam, kolléga úr!

Gondoltam egy cifrát, de fennhangon elnézést kértem. Végtére is, igaza volt.

A többiek oldalt álldogáltak a sötétben, búsan merengve az élet gyalázatosságán. A leggyalázatosabb persze a hajnali kirándulás ötletének szerzője volt. A Moldvától jeges szél fújt. Tervem esztelensége szinte ordított A munkába induló emberek a megállóban topogtak. Azt hiszem, ha most a folyó fölött tűzijáték szikrázott volna fel, akkor se fordult volna meg senki. Petráňová holttteste kétségtelenül szerényebb attrakció volt.

– Akkor fogjunk hozzá – adta ki a parancsot Blahoš.

A parton dermesztő szél söpört végig. Összerázkódtam a hidegtől. Uramisten, mibe keveredtem már megint! Ráadásul önszántamból!

A szemközti házfaltól egy apró alak vált el.

– Rajta, vitézem! – sziszegte Blahoš.

Elindultam szemben az emberkével. Néhány lépés után megállt. A lámpák gyatra fényében nem láthattam, ki áll előttem. A pillanat, amikor hátrálni kezdett, egyetlen izgatott gondolatot sugallt: a gyilkos! Csak rémült sápítozása térített vissza a valóságba. Egy öreg anyóka, aki azt hiszi, hogy isten tudja, mit akarok vele csinálni.

– Halló, álljon meg! – szólongattam fojtott hangon. A nénike fülében ez legalábbis úgy hangozhatott, hogy „Állj – lövök!”, mert ijedten felsikított és futni próbált. A jelenet egy sikerült bohózatba is beillett volna, ha abban a pillanatban a járda szélén fel nem bukkan egy jól megtermett férfi. Az anyóka ujjongva szaladt hozzá.

– Mit művel itt? – támadt rám a férfi testi fölényének teljes tudatában.

Szótlanul megmutattam az igazolványomat.

– Csinált valamit a nénike?

– Nem, dehogy. Csak keressük azokat az embereket, akik ebben az időben rendszerint itt vannak.

– Miért?

– Meg kell tudnunk, nem észleltek-e tegnapelőtt valami gyanúsat.

– Tegnapelőtt? Micsodát?

– Nem tudom. Valamit a folyón.

– Egész télen feléje se nézek a folyónak.

– Én sem – csipogta az anyóka. – És különben is, ilyenkor még koromsötét van.

Az anyókának kétségtelenül igaza volt. Visszamentünk hát mindnyájan a megállóba, ahol időközben élénk eszmecsere bontakozott ki. Károrvendve állapítottam meg, hogy az egyedi kihallgatásra, amihez Blahoš még tegnap olyan határozottan ragaszkodott, nem került sor. Az utasok csődületéből kihallatszott kétségbeesett hangja:

– Ezt nem mondhatjuk meg!

Még szerencse, hogy befutott a villamos, és az emberek siettek a dolgukra.

– Megtudott valamit? – kérdeztem Blahoštól.

Kedvetlenül legyintett. – Hát maga?

– Hasonlóképpen. Van értelme a folytatásnak?

– Talán bizony én találtam ki ezt a marhaságot?

– Nem, én. Éppen ezért talán jogomban áll lefújni az akciót. Tényleg ostoba ötlet volt.

– Az. De meg kell próbálnunk valamit.

Nos, próbálkoztunk.

Negyed hétkor virradna kezdett, és nekem elegem volt az egészből. Nekidőltem a korlátnak és néztem a vizet. A többiek még nem adták fel a reményt.

Így eshetett meg, hogy azt az öreg nyugdíjast én pillantottam meg először. Egy vedlett kutya kíséretében csoszogott a kihalt rakparton. Lassan elébe mentem.

– Jó napot kívánok! – emeltem meg udvariasan a sapkámat. – Hideg van, igaz?

– Mi más lehetne januárban? – dörmögte az öreg és bizalmatlanul végigmért.

– Gyakran jár erre?

– Miért?

Igazoltam magam. Az öreg felélénkült.

– Naponta.

– Ilyen idő tájt?

– Attól függ, hánykor ébredek.

– Tegnapelőtt például mikor sétált erre?

Gondolkodott. Kabátja alól kihúzott egy hatalmas zsebórát.

– Nagyjából úgy, mint ma. Hétig általában elérem amott a hidat.

– Szokta figyelni a folyót?

– Horgász vagyok, fiatalember – válaszolta büszkén.

– Remek! Tegnapelőtt nem észlelt a folyón valami gyanúsat?

Néhány pillanatig gondolkodott.

– Várjunk csak! – ragadta meg a kabátujjamat. – Arra a nőre gondol, igaz?

– Miféle nőre? – meresztettem rá a szememet.

– Aki kiáltozott. Amott ni, ott a szigeten. A kunyhónál, úgy sikoltozott, mint akit nyúznak.

12.

Ha tudtam volna, mi következik ezután, alighanem köszönetet mondok az öregnek, és meg sem állok a szigetig. Ehelyett odakiáltottam Blahošnak. Azonnal hozzánk sietett, végighallgatott, s azon nyomban Napóleonná változott.

– Nagyszerű, indulás!

Mindnyájan az autóhoz rohantak. Blahoš még visszakiáltott.

– Maradjon itt, és állapítsa meg az öreg nevét, címét, és mindent, ami érdekelhet bennünket.

– Igenis. Hol találom meg magukat?

– Nem tudom. Az lesz a legjobb, ha utána visszamegy az irodába. Ha szükségem lenne magára, odaszólok.

Megfordult és becsapta az ajtót. A kocsi elrobogott.

Az öreg számára mindez egy kicsit gyors volt. Számomra nem különben.

– Mi történik itt? – kérdezte értetlenül.

Mérgem nem csillapodott. Egy, kettő, három… vagy inkább visszafelé! Igen, ilyenkor számolni kell: tíz, kilenc…

A kutya megnyalta a kezem Ez visszatérített a valóságba.

– Kérem a nevét és a lakcímét – szólaltam meg rekedten. – Feltehetőleg beidézzük tanúvallomásra.

Az öreg kihúzta magát.

– Kérem, szívesen segítek.

Megköszöntem készségét és futásnak eredtem a megálló felé. A talpam alatt égett a föld.

Álltam a megállóban, és a torkomat keserűség szorongatta. Ezért még számolunk, ismételgettem makacsul. Ugyanakkor jól tudtam, s ez volt a legrosszabb, hogy dehogyis számolunk.

Zöldfülű voltam, ő pedig felügyelő. Ez mindent megmagyarázott. Legyen bár Kadlecnek és Holýnak aranyból a szíve, akkor is Blahoš pártját fogják.

Egyébként is, mit hozhatnék fel ellene?

Hogy faképnél hagyott? Az autó tele volt az embereivel, adta volna át valamelyikük a helyét egy gyakornoknak? Nem, ez panasznak nem elég. Arculcsapásnak, szembeköpésnek annál inkább. Akkor viszont be kellene vágnom az ajtót és alászolgája.

Márpedig én maradni akartam. Hiszen egyre jobban tetszett a dolog.

Az iroda üres volt. Az asztalon, Holý főfelügyelő jelenlétének bizonyítékaként, egy kis kártya hevert, rajta egyetlen szó: ESKÜVŐ! Zsebre vágtam a kártyát és útnak eredtem. Reménykedtem, hogy ezúttal legalább bonyolult nyomozás vár rám.

Nem volt az. Az óvárosi városháza bejelentő irodájában a kisasszony orra alá dugtam az igazolványomat, és szűk egy percen belül megtudtam, hogy Josef Šlégl és Dana Havrdová holnap tizenöt órakor tartja esküvőjét. Nem maradt más hátra, visszamentem az irodába.

Amikor az ajtóhoz értem, odabent megszólalt a telefon. Berontottam.

– Ó, maga az? – kérdezte dr. Rut csalódottan. – A főfelügyelő értekezleten van?

– Nem – válaszoltam nyersen. – Házon kívül. Van valami üzenete a számára?

– Nem fontos, majd újra felhívom. Mikorra várják?

– Délután előtt semmiképpen.

– Köszönöm. Még egy kérdés, barátom. Tudnak-e arról, hogy Petráňová kisasszony ellen a Protektorátus alatt az *Árja Harc* durva támadásokat intézett?

– Tudunk róla.

– Akkor minden rendben van. Viszontlátásra!

Letettem a kagylót és tétlenül téblábolt am az irodában. Nem telefonált és nem jött senki.

Jobb mulatság híján ismét előszedtem a Petráňová-ügy anyagát.

Fellapoztam az *Árja Harc*ban megjelent cikkeket. Az újság összesen háromszor foglalkozott Petráňová kisasszonnyal.

Először egy rövid glosszában, amely hihetetlennek találta, hogy még mindig akadnak egyesek, mint például a bubeneči A. P., aki hajlandó zsidó családban szolgálni. Ez a tény annál is érthetetlenebb, mert ugyanakkor számtalan tisztességes árja család hasztalan keres házvezetőnőt. *Nem hallja a kor szavát?* – kérdezte a glossza címe.

A második cikkben már Petráňová csakúgy, mint a Weinfeld család, teljes néven szerepelt. – Az –*on*– jelzés mögé rejtőző, névtelen csahos nem ismert könyörületet.

Bevezetőjében kiemelte a cseh nemzet egyöntetű erőfeszítését, amellyel éjt nappallá téve szorgoskodik a gyárakban és a földeken, hogy győzelemre vigye a Német Birodalom nagy ügyét.

„Csodálkozhat-e ezek után bárki is a pitymallatkor munkába tartó becsületes hazafiakon, hogy felháborodással szemlélik a hírhedt zsidóbarátot, Anna Petráňovát, aki ugyanabban az időben siet a friss kifliért, hogy feltálalhassa gazdáinak a reggeli kávéhoz?

Amikor szerkesztőségünket figyelmeztették az esetre, senki sem hitt a hír valódiságában. Ugyan bizony lehetséges volna, hogy olyan időkben, amikor a német nemzet színe-java a világ harcterein ontja a vérét, akadna egy ember – egy árja! egy keresztény!! – akinek legfőbb gondja a ropogós kifli a zsidó Weinfeld testvérpár asztalára?

E sorok írója nem volt rest, és elindult, hogy tulajdon szemével győződjék meg az igazságról.

És meggyőződött.

S ez még nem minden. Weinfeld személyesen is látható az utcán. A délelőtti órákban sétára indul, hogy jó étvággyal ülhessen le az ízletes ebédhez!… Weinfeld arcátlansága odáig fajul, hogy következetesen nyitott kabátban jár, és így a tilalom ellenére befedi a Dávid-csillagot.

Hol vannak az illetékes hivatalok? Hogyan lehetséges, hogy még ma is engedélyeznek egy olyan munkaviszonyt, amely minden árja becsületét sérti?!”

A cikk szélére Petráňová tollal feljegyezte: *1941. december 2.* Tintával húzták alá a harmadik bekezdés bevezető mondatát is: *„Amikor szerkesztőségünket figyelmeztették az esetre…”*

A kiollózott jegyzetek és az 1942. februárjában megjelent harmadik cikk között nem volt egyéb összefüggés, mint az a tény, hogy Petráňová ezt is kivágta.

A cikk szerzője ködös mondatokban háborgott némelyek alattomos álhumanizmusán, akik változatlanul nem érzékelik a zsidó veszély tényleges horderejét.

„Előfordul az is, hogy a minden hájjal megkent zsidó egy romlatlan leány jó szívéből húz hasznot, és selyemfiúként tartatja magát ki. Ez az erkölcstelenség kétszeresen visszataszító. ha arra gondolunk, hogy a szűkös háborús élelmiszeradagokból egy személyre is kevés jut.”

Az utolsó mondat azonban alighanem a cenzori engedékenység határát súrolta, mert a következő bekezdések megelégedtek a zsidó fajra jellemző álnokságról, alattomosságról, dörzsöltségről stb. stb. kifejtett általános eszmefuttatással.

A minden hájjal megkent zsidót és a romlatlan leányt mindazonáltal ez a cikk nem nevezte meg. Elképzelhető, hogy Petráňová ezúttal tévedett, és magára vonatkoztatta azt is, amihez nem volt köze.

Bartoň és Tomeček, az *Árja Harc* két szerkesztője ismeretlen helyre távozott.

Petráňová nem a szerkesztőt kereste, hanem a *besúgót. Amikor* szerkesztőségünket *figyelmeztették…*

Tegyük fel, hogy megtalálta, és ki akarta rángatni a napvilágra. Nem elég nyomós ok ez a gyilkosságra?

13.

Nagyjából az irodába való visszatérésem perceiben Holý főfelügyelő megállt egy Husz utcai bérház előtt. Megszemlélte a frissen festett homlokzatot és belépett a kapualjba.

Nagyon kedvelte az ilyen kirándulásokat. Általában ilyenkor támadtak a legjobb ötletei. Emiatt egy noteszt is magánál hordott, hogy értelmetlen krikszkrakszokkal feljegyezze azokat.

A Petráňová címszó alatt például a következő állt:

Š-né?

Mil!

Hostovce, személyesen

szabad idő

pénz

Vonráčekné Tichyné Kábel – Šplíchalné

Az *Š-né* annyit jelentett, mint Šléglné; a *Mil!* a főfelügyelő feleségének, Milena asszonynak a közelgő születésnapjára és az ajándékkal kapcsolatos dilemmára emlékeztetett. A következő három sor a nyomozás homályos pontjait és feladatait rögzítette. Az utolsó két feljegyzés a mai kirándulásra vonatkozott.

Vondráčekné, idézte fel magában ködösen a bőbeszédű, terebélyes, dragonyosbajszú asszonyságot, a bérház házmesternét. Tichýné asszony pedig (őrá már végképp nem emlékezett) Anna Petráňová szomszédja volt. Ellenben Šplíchalnét, őt nem felejtette el. Locsogó hisztérika, aki nem tud betelni azzal, hogy a figyelem középpontjába került. A főfelügyelő élt a gyanúperrel, hogy bármilyen vallomásra kapható, csakhogy a figyelmet magán tartsa.

Végighaladt a kapualjon és kilépett a betonozott udvarra. A bérház úgy fogta körül, mint holmi kútkáva – keskeny akna a

szürke égbolt négyzetével a magasban. Körös-körül keskeny, bábkorlátos függőfolyosók. Valahol felsírt egy gyerek.

Micsoda változás!, ötlött fel Holýban. Mintha Petráňová készakarva rendezte volna így, ezt az egész meredek zuhanást… Minél rosszabb, annál jobb. Az a pincérnői állás is, a gyári büfében… Három, hónap alatt nem talált semmi jobbat? – Ma, amikor mindenütt annyi lehetőség kínálkozik… Őrült, őrült!… Ezzel, persze minden magyarázható – de valóban igaz magyarázat ez? Honnan tudta egyáltalán, hogy a Kábelgyárban büféslányt keresnek. A munkaügyi osztályon érdeklődött?

– Keres valakit? – szólalt meg a háta mögött egy reszelős, mély hang.

Holý megfordult.

– Magát, Vondráčekné.

– Engem? És mit óhajt?

– Nem emlékszik már rám? – emelte meg a kalapját.

– Ja, maga az a… jöjjön beljebb.

A konyhában fülledt hőség volt. Holý elfogadta a felkínált széket.

– Miről van szó? Azt hittem, most, hogy megtalálták, már minden világos.

– Honnan tudja, hogy megtaláltuk?

– Az újságból. Állítólag a vízbe fulladt.

– Igen.

– Micsoda história, igaz? Először úgy jár-kel itt, mint Sába királynője. Köszönni se tud tisztességesen, nem szól senkihez, a lakóknak kell rászólni, hogy mossa fel a vécét, s egyszerre csak bumm! De nekem az elejétől nem tetszett…

A főfelügyelő nem hallgatta tovább. Ködösen felrémlett benne, milyen arcot vágna Bičište bűnügyi rendőrtanácsos úr, ha most látná. Végighallgatni ezt a fecsegést bizonyára nem

tartozott a korszerű kriminalisztikai módszerek közé. De hát Holý főfelügyelő sem emlékeztetett túlságosan egy gyilkossági nyomozócsoport energikus főnökére.

Üsse kő! Nem érezte, hogy csoportja rosszabb munkát végezne, mint a többiek. Legfeljebb lassabban halad. Ha nem volna olyan lelkiismeretes… *Ha!* Ettől úgysem szabadul meg élete végéig.

…micsoda szörnyűség! A tulajdon gyerekét! Halálom napjáig nem fogom megérteni, hogyan tehette meg! Biztosan őrült volt, igaz?

– Igen. Azt hisszük, súlyos beteg volt.

A házmesterné megtorpant.

– Azt azért nem mondhatnám! Gőgös volt, gonosz, titkolózó… de hogy beteg… hogy őrült… az nem.

– Titkolózó? – figyeli fel a főfelügyelő. Ezt hogy érti?

– Hogy? Hiszen az egész házból senki se tudta, honnan való! – Ezt a körülményt Vondráčekné szemlátomást személyes sértésnek vette.

– Igen, ez valóban különös. Nem volt a házban barátnője?

– Ugyan! Egyszerűen tudomást se vett rólunk a drágalátos kisasszony! Levegőnek nézett bennünket. Vagy még annak se…

– Mondja, minden vasárnap elutazott?

– Nem. Az alatt a két hónap alatt összesen kétszer ment el hétvégére.

– És a látogatók? Sokan jártak hozzá?

– Senki. Úgy élt itt, mint a vakondok – egyedül. A lakók nem voltak neki elég előkelőek, más barátja pedig nem volt. Végeredményben – tűnődött el a házmesterné –, sajnálatra méltó teremtés volt.

A főfelügyelő felállt.

– Meglep, hogy éppen magától hallom ezt. De bizonyos értelemben valóban az volt. Magányos. Mellesleg… Tichýné asszony otthon van?

Vondráčekné a kredencen álló ébresztőórára pillantott.

– Igen. De nem fog magának mást mondani, mint én.

14.

A házfelügyelőnőnek igaza volt. Amikor tíz óra körül Holý végre kilépett az utcára, torkig volt a kihallgatásokkal. Mindazonáltal lelkiismeretesen folytatta az útját a villamosmegálló felé. Ha mást nem, azt legalább megtudakolja, hogyan került Petráňová a Kábelgyárba.

Ezzel is kezdte. A személyzeti igazgató tudott Petráňováról.

– Feladtunk egy hirdetést. Természetesen nemcsak felszolgálónőt kerestünk, hanem néhány szakembert és személyzetet az üzemi konyha számára. Amikor Petráňová jelentkezett, felkínáltam neki a szakácsnői állást. Jó bizonyítványai voltak. Elutasította.

– Megkérdezte tőle, hogy miért?

– Meg. Állítólag nincs gyakorlata a nagybani főzésben. Nem erősködtem, mert szakácsra könnyebben teszünk szert, mint felszolgálóra. Nem is bántam meg.

– Miért?

– Nos – nyújtotta el a szót a személyzeti igazgató –, a halottakról csak jót vagy semmit. De nem állíthatom, hogy túlságosan elégedettek lettünk volna vele. A munkások panaszkodtak, hogy későn hozza ki a levest, amikor már hideg. Aztán, állítólag, ő maga nem volt valami tiszta.

– Ugyan már! – csúszott ki a főfelügyelő száján.

– Akarja hallani tőlük is? – hangzott sértődötten.

– Nem, köszönöm. Semmi okom kételkedni a szavában. Csak meglep a dolog. Az előző munkaadói nem győzték dicsérni.

– Akkor megváltozhatott. Vagy úgy gondolta, hogy a gyári melósoknak így is jó.

– Jogosak voltak ezek a panaszok? Hallottam, hogy nemigen fért meg az emberekkel.

– Utánanéztem Nézze, itt a bejegyzés a naptáramban. Közvetlenül újév után be akartam hívatni, hogy komolyan elbeszélgessek vele.

– Hihetetlen – csóválta a fejét a főfelügyelő – Kíváncsi volnék, mi történt vele. A tanúk két homlokegyenest ellentétes csoportba sorolhatók. Az egyik nem győzi dicsérni, a másik szidalmazni. A törés pedig egyik napról a másikra következett be.

– Vagy akkor, amikor egyik környezetből a másikba csöppent – vetette ellen a tisztviselő. – Amikor az urakat szolgálta, a megtestesült szolgálatkészség volt, a munkásoknál ez nem volt fontos. Talán meg se változott.

– Ezt kétlem. Nem először került gyárba. A háború alatt, a totális mozgósításkor a Walter-gyárban, Jinonicében dolgozott. Beszéltem az akkori művezetőjével. Ki nem fogyott a dicséretéből. Többször is kérlelte Petráňovát, hogy ne robotoljon már annyira. Hiszen a nácikért teszi, ha nem venné észre.

A személyzeti igazgató vállat vont.

– Beszélni akar Šplichalnéval? – kérdezte Holýt.

– Igen.

– Akkor behívom.

– Köszönöm. Magam is megtalálom.

Az étkezdében bukkant rá, ahol a tányérokat hordta a terített asztalukra. Az ebéd meleg illata görcsbe rántotta a főfelügyelő zsigereit. Pokolian éhes volt.

Šplichalné, amint megpillantotta Holýt, letette a tányéroszlopot és odasietett hozzá.

– Ne zavartassa magát, megvárom – mondta Holý.

– Fölösleges. Úgyis csak szerelemből segítek itt ki. Egy koronát se kapok érte. Jöjjön, üljünk le nálam.

A főfelügyelő sajnálkozva szippantott a levegőből. De nem tehetett semmit, hívta a kötelesség.

– Bocsásson meg, hogy harmadszor is zavarom, de maga az egyetlen, akivel Petráňová legalább szóba állt.

– Szívesen segítek. Igaz, ami a mai újságban állt, hogy vízbe fulladt, és megtalálták?

– Igaz.

– Akkor… miért érdekli még mindig magukat?

– Az esetet le kell zárnunk. De néhány dolgot még bizonyítanunk kell.

– Gondolja, hogy mégsem öngyilkosság? – kérdezte Šplíchalné meglepetten.

– De az – mondta a főfelügyelő –, ebben szinte bizonyosak vagyunk. Most az érdekelne, hogy nem beszélt-e Petráňová magának valami Prága környéki helyről. Az összefüggések mellékesek. Hogy, teszem azt, járt ott valamikor, szép vidék, vagy bármi ilyesmit.

Šplíchalné elgondolkozott, majd sajnálkozva megrázta a fejét.

– Sajnos, nem emlékszem ilyesmire. Petráňová soha nem volt bőbeszédű. Az embernek néha harapófogóval kellett belőle kihúzni minden szót. Aztán meg örökké csak célozgatott… Például azt, hogy gyereke van, csak sejtettem. Hogy fiú-e vagy

lány, vagy pláne, hogy mi a neve, hány éves – azt a világért el nem árulta volna.

– Magának mégis bizalmasan elmondott sok mindent, amit senki másnak nem. Noha…

– Azokra a mesékre gondol, hogy mekkora szerencsét csinál majd?

– Azokra is. – hazudta Holý. mert erről még nem hallott. – De főleg a rettegésre, hogy üldözik.

– Igen, az már valósággal beteges rettegés volt. Hányszor, de hányszor kellett megesküdnöm. hogy semmit sem adtam tovább! Mintha bizony tovább lehetett volna adni. Az egész olyan titokzatos volt, csupa célzás… igazában nem is értettem, miről beszél.

– Nem kérdezősködött?

– Isten ments! Egyszer megkérdeztem tőle valamit, és egy hétig nem szólt hozzám. Utána tudni akarta, ki bízott meg a faggatásával. Az már nekem is sok volt. Egyenesen megmondtam neki, hogy tartsa meg a meséit, engem nem érdekelnek.

– Valóban nem beszélt róluk senkinek?

– Már kinek beszéltem volna, kérem? Hiszen se füle. se farka nem volt az egésznek. Bolondság volt az mind.

– A munkások a műhelyben nevettek volna rajtuk.

– Ugyan. Azokon nevetni se lehetett.

– Az emberek állítólag elégedetlenek voltak vele – fordított a beszélgetésen a főfelügyelő. – Hogy lassú volt, nem elég tiszta, meg lusta…

– A tisztaságban nem jeleskedett, az egyszer igaz. De hogy lusta lett volna, azt nem mondhatnám. Inkább egykedvű volt, mint akinek már minden mindegy. De néha meg úgy rémlett, hogy vár valamire. A minap olvastam azokról a bolondokról,

akik azt hiszik, hogy bármelyik pillanatban eljöhet a világvége. Hát, így valahogy.

– Ami azt illeti, számára valóban eljött a világvége. Noha, alkalmasint nem így képzelte.

– Biztosan nem. Örömhírre várt. Ahogy már mondtam.

– Milyen volt az anyagi helyzete? Nem kért kölcsön?

– Nem. – Šplíchalné arcát halvány pír futotta el.

– Hát maga tőle? – értett a látottakból a főfelügyelő.

– Egyszer vagy kétszer. De minden esetben utolsó fillérig visszafizettem. Becsületszavamra!

– Elhiszem. Ezek szerint Petráňová anyagilag jól állt.

– Nagyon jól! Gyakran gondoltam arra: miért is vállalta ezt a felszolgálást?

– Úgy értsem, több volt a pénze, mint amit itt megkereshetett?

– Sokkal több.

– Hogy honnan, azt nem árulta el véletlenül?

– Ha az ember kölcsönkér, nem szokott feltenni ilyen kérdéseket.

– Valóban nem – ismerte el a főfelügyelő és szedelőzködni kezdett. – Angyali türelme van, Šplíchalné asszony. Remélem, valóban utoljára alkalmatlankodtam.

Az utcán két felkiáltójelet írt be a noteszébe, a *pénz* kezdetű feljegyzéshez.

15.

Blahoš sárban és dicsőségben úszott, amikor berontott az irodába. Főleg dicsőségben. Megrázta a főfelügyelő szobájába nyíló ajtó kilincsét.

– Hol van?

Megvontam a vállam és elkezdtem számolni tíztől visszafelé. Amikor az egyeshez értem, már képes voltam az illemtudó gyakornok hangján válaszolni:

– Nem tudom. Reggel óta nem mutatkozott.

– Az áldóját, ez aztán pech! – szentségeit Blahoš. – Ha megérkezne, azonnal szóljon nekem – mordult rám már a folyosóból.

– Egy, kettő, három… – suttogtam magamban.

A főfelügyelő csak késő délután tért vissza.

– Mi jót fedeztek fel? – érdeklődött már az ajtóban.

– Nem tudom. Blahoš arckifejezéséből ítélve, legalábbis Amerikát.

– Maga nem volt vele, Charvát?

– Reggel még igen. Később már nem volt rám szüksége.

– Igazán? – A főfelügyelő kinyitotta az irodáját. – Hogyhogy?

– Nem fértem be az autójába.

– Úgy! Felcsíptek valamit?

– Igen. Találtam egy öregurat, aki aznap reggel kiáltást hallott a folyó felől.

– Maga?

– Igen, én – mondtam keményen.

A főfelügyelő bólintott.

– Hívott valaki? – kérdezte.

– Rut doktor.

– Mit akart már megint?

– Nem tudom. Azt mondta, délután újra jelentkezik.

– Egyébként, mivel töltötte a napot? – A kérdésben együttérzés bujkált.

– Tanulmányoztam az esetet – válaszoltam méltósággal.

– Támadt valami ötlete?

– Igen. Felfedeztem egy indokot, amely valakit arra késztethetett, hogy megölje Petráňovát.

– Ne vicceljen – mondta Holý, és úgy rémlett, igyekszik elnyomni feltörő mosolyát. – Miféle indítékot?

Miután elmondtam neki, elkomolyodott. Elővette és újra elolvasta az *Árja Harc* cikkeit.

– A mindenit, fiú, ez nem rossz! – dörmögte. – Noha… Elővette a noteszét, és bejegyzett valamit. – Magának határozottan hasznára válik a szobafogság. Hogy is hívják azt a regénybeli detektívet, aki csak ül a fenekén és mindent kiderít?

Dühös voltam magamra, hogy elpirulok az örömtől.

– Nero Wolfe-nak.

– Azért! Csodálkoztam volna, ha nem ismerné.

– Az elméletemet egy további ellentmondás is bizonyítja – folytattam kisvártatva. – Anna Petráňová zsebében egy tubus altatót találtak, nyolc tablettával. Nem kellett egyéb, mint hogy a szájába szórja, és nyugta lett volna. Ehelyett fogja magát, és beugrik a vízbe. Decemberben ez meglehetősen kétségbeesett módja az öngyilkosságnak.

– Az öngyilkosság mindig kétségbeesett – vetette el Holý. – Noha… Nézze, nem állítom, hogy az ötlet rossz, de az az iménti jobb volt.

Nyújtózott egyet.

– Most pedig hívja ide Blahoš felügyelőt, hadd tudjuk meg, miféle Amerikát fedezett fel.

A *tudjuk* balzsamként melengette a lelkemet.

Blahoš büszke sólyomként csörtetett be az irodába. A siker ott ült az arcvonásaiba vésve. Igaz, engem is hevített a főfelügyelő dicsérete. S ez bizonyára rajtam is látszott. Csakhogy Blahoš semmit se vett észre. Talán ezért nem volt az utóbbi időben szerencséje. Egy detektív nem lehet siketfajd.

A csöndes fölény boldogító tudatával figyeltem Blahošt. Aztán zavartan döbbentem rá arra, hogy ha ez így megy tovább, hamarosan épp olyan leszek, mint ő. Abbahagytam hát az egészet.

– Foglaljon helyet – üdvözölte Blahošt a főfelügyelő. – Állítólag egy halom felfedezést hoz nekünk.

– Csak egyet – mosolygott szerényen Blahoš. – Tudom, ki telefonált a vizi rendészetnek.

– Nagyszerű. Charvát terve tehát bevált?

– Nos, eleinte reménytelennek látszott a dolog – kezdte Blahoš. – Már hét óra felé járt az idő, amikor végre Charvát kolléga – veregetett meg lekezelően a tekintetével – belebotlott egy tanúba, aki a kérdéses időben egy kiáltozó női hangot hallott a Moldva felől. Még az irányt is megmutatta, ahonnan a kiáltás jött.

A vállveregető pillantás felbőszített.

– Amikor én beszéltem vele, közlékenyebb volt – szólaltam meg. – Pontosan meghatározta a helyet. Egy viskó a sziget alsó csücskében.

Blahoš elvörösödött.

– Igen, ott történt. Amolyan horgásztanya. Egyetlen különlegessége, hogy csak a víz felől közelíthető meg. A hajógyár kerítésén túl áll, közvetlenül a parton. A hajógyárban megtudtuk a tulaj nevét és címét. Szerencsénk volt, mert otthon találtuk. Ágyban feküdt, és alig tudott beszélni a náthától. Eleinte azt állította, hogy nem tud semmiről. A kunyhóját állítólag egész télen zárva tartotta, a hajó a fészerben áll, isten tudja, ki kiáltozott ott. A kerítés mögött ott a hajógyár. Erre megkértem, adja ide a kulcsot, hogy körülnézzünk a kunyhóban. Ez nem tetszett neki. De közben a felesége már odahozta a

kulcsot, úgyhogy nem tehetett semmit. Váratlanul kijelentette, hogy velünk tart. Ekkor már sejtettem, hogy titkol valamit.

– Így is volt – folytatta egy kis hatásvadászó szünet után Blahoš. – Amint beültünk az autóba, puhulni kezdett. Hogy mi is az, ami érdekel bennünket? Megismételtem, hogy tudni akarjuk, ki kiáltozott a szigeten. Erre dőlni kezdett belőle a szó, hogy baráti szolgálatot tett az egyik ismerősének, hiszen ismerik az ilyesmit… végül is férfiak vagyunk, nemdebár?

A főfelügyelő köhintett.

– Azt vártam, hogy az *ismerős* mögött ő maga rejtőzik, már a nátha is amellett szólt volna, és ezért faggatni kezdtem, hogy hívják a barátját – beszélt zavartalanul Blahoš. – Csodák csodájára vonakodás nélkül elárulta. És egy csomó dolgot is tudott róla. Utánanéztünk, minden megfelel a valóságnak.

– És kihallgatták azt az *ismerőst?* – kérdezte a főfelügyelő türelmetlenül.

– Nem. Feltételeztem, hogy a kihallgatást személyesen akarja megejteni – fuvolázta Blahoš. – Az illetőt Jan Pokornýnak hívják, ő volt Petráňová utolsó privát munkaadója.

16.

Elakadt a lélegzetem. Ez aztán a felfedezés a javából!

Ám Holý csak felmordult:

– Kicsit tárgyszerűbben, kolléga úr. A jelentései az utóbbi időben meglehetősen vontatottak és fölöslegesen hatáskeltők. Szíveskedjék a továbbiakat kurtábbra fogni.

– Ez volt minden – mondta Blahoš zavarodottan.

– Így viszont túlságosan kurta – mosolygott rá nyájasan Holý. – Említette, hogy tudja a nevét annak az illetőnek, aki felhívta a vízi rendészetet. Ki volt az?

– Pokorný, természetesen.

– Lehet, hogy romlik a felfogóképességem – jelentette ki a főfelügyelő türelmesen –, de az elbeszéléséből ezt nem hámoztam ki. Egyelőre tudomásul vettem, hogy Pokorný kölcsönkérte a kunyhót a szigeten. Azután?

– Azután… Semmi. – Blahošnak is fogytán volt a türelme. – Úgy véltem, ebből a tényből hasonló következtetést von le, mint én.

– Megmondaná, milyent?

– Uramisten! Hát, nem találja ezt a véletlent éppen eléggé különösnek? – fortyant fel Blahoš.

– Beszéljen világosan, kérem! – utasította rendre fagyosan Holý.

– Igenis – lélegzett egy mélyet Blahoš. – Feltételezem, hogy azon az éjszakán Pokorný távolította el Anna Petráňová testét.

– Hogy aztán másnap az egészet megtelefonálja a vízi rendészetnek?

Blahoš levegő után kapkodott. Mi tagadás, én is. Erre a kézenfekvő képtelenségre nem gondoltam.

– Ez az első megjegyzésem, kolléga úr – mondta a főfelügyelő szárazon. – A második: szíveskedjék megkérni Šimandl doktort, mutassa meg, hogy festene Petráňová teste, ha azon az éjszakán távolította volna el valaki – hogy a kifejezésével éljek. A legképtelenebb hipotézis ellen sincs kifogásom, ha az nem ellenkezik a természet törvényeivel és a józan ésszel. Ez talán nem olyan teljesíthetetlen követelmény.

– Arra gondol tehát, hogy véletlen volt az egész?… – dadogta Blahoš.

– Egyelőre nem gondolok semmire. Megvárom, mit fog megtudni Pokornýtól.

– Nem csatlakozik hozzánk?

– Nem. Kadlec kolléga holnap kezdi a nyomozást, ott akarok lenni én is. Hallgassa ki Pokornýt egyedül. Bízom benne, hogy higgadtan jár majd el. Este bejövök, hogy elolvassam a jegyzőkönyvet. Most pedig ne haragudjon, de rokonaim érkeztek, vár otthon a családi vacsora. Jó éjszakát!

Éppen a páncélszekrényeket zártam le, amikor a főfelügyelő távozott. A fogasnál megállt.

– Hogy állunk Šlégl esküvőjével, Charvát?

– Holnap háromkor az óvárosi városházán – jelentettem büszkén.

– Nem! – jajdult fel a főfelügyelő. – Ugye, nem?

– De igen, biztosan – érveltem határozottan.

– És ezt csak most mondja? – fortyant fel Holý. – Ó maga… – És nem talált szavakat.

Csüggedten, ledobta a kalapját, *a* telefonhoz lépett.

– Szerezzen egy autót – mondta halkan és tárcsázni kezdte az otthoni számát.

Öt perc múlva kábultan kászálódtam be a főfelügyelő után a szolgálati kocsiba, és bemondtam a harmincnyolc éves hajadon, Dana Havrdová címét.

Az írógép és az irattáska a lábamnál hevert.

– Gépelni tud?

– Akár a harkály.

– Hm. Akkor tízig is elücsörgünk Havrdovánál. A szentségét, ember! Miért nem jelentette ezt nekem azonnal? Most aztán a saját vacsorám helyett elrontom a menyasszony utolsó szabad estéjét.

– Nem sejtettem, hogy éppen ez a hír…

– Sosem sejteni kell, hanem tudni!

– Honnan? – kérdeztem.

Az autó félhomályában is láttam, hogy Holý elpirul haragjában.

– Amikor belépett hozzánk, felírtam magának néhány feltétlenül áttanulmányozandó dolgot. Többek között a bűnvádi perrendtartást. Abból megtudhatta volna, hogy a tanú nem köteles vallani, ha vallomásával önmagának vagy hozzátartozójának árthat. Egy férj pedig éppen eléggé *hozzátartozó,* nem?

Befejezte és elfordult. Sokáig hallgatott. Én is. Semmit se hozhattam fel a védelmemre. A kocsi gyorsan kanyargott a szűk óvárosi utcákban.

– Én… nagyon sajnálom, igazán – szólaltam meg végül bűnbánóan. – Tudja, felcsipegettem már egyet-mást, dehát örökké a telefon mellett gubbasztok…

– És mit várt? Hogy önálló esetet bízzak magára? Hiszen beletörne a bicskája, maga bolond.

A *maga bolond* már szinte barátságosan hangzott.

A kocsi megállt.

17.

Dana Havrdová sajátságosan búcsúzott a szabadságtól: pasziánszozott.

– Ne haragudjék, hogy megzavarjuk – szabadkozott a főfelügyelő, letelepedvén a virágos mintájú karosszékbe –, de ahogy elnéztem, mivel foglalatoskodik, úgy rémlik, hogy talán a legjobbkor érkeztünk. A kártya állítólag igazat mond. Csak az ember nem érti mindig helyesen. Meglehet, egyről-másról mi is felvilágosítást nyújthatnánk. Noha…

Dana Havrdová elfintorodott és kupacba söpörte a kártyát.

– Köszönöm, fölösleges fáradniuk! Josefről mindent tudok.

– Annál jobb – mondta nyájasan Holý, és összekulcsolta pocakján a kezét. – örömmel meghallgatjuk.

Csend támadt. A menyasszony idegesen harapdálta az alsó ajkát.

– Tessék – biztatta jóságosan Holý.

– Mármint arról a nőről? – fakadt ki hevesen Dana Havrdová.

– Mit tud róla?

Hogy Josefet az ujja köré csavarta.

– Hm. Ha jól tudom, magát veszi el feleségül…

– De hiszen őt nem veheti el!

– Miért nem?

– Olvastam az újságot.

– Ja úgy! Örül neki, igaz?

Néhány másodpercig gondolkozott, milyen választ adjon. Aztán határozottan kijelentette:

– Igen.

A főfelügyelő meghajolt ültében.

– Minden tiszteletem az őszinteségéé, Havrdová kisasszony. Megtudhatom, miért?

– Hiszen maga is ezt feltételezte.

– Igen. De indokaink különbözhetnek egymástól.

– Mindnyájunknak nagyobb nyugalma lesz – mondta Dana Havrdová kimérten.

– Šlégl úrnak is ez a véleménye?

– Nem tudom. Nem beszéltünk Petráňováról.

– Akkor viszont érdekes, hogy mindent tud róla. Ki mesélt magának Petráňováról.

– *Mostanában* nem beszélünk róla. Ne felejtse el, hogy több mint öt éve ismerem Josefet.

– Ne mondja. De abban az időben…

– Kérem, ne csavarja ki a szavaimat. Joseffel egy munkahelyen dolgozunk. Ezért *ismerem* öt éve.

– Hm. Persze éppen öt évvel ezelőtt kezdődött a kettejük viszonya, nem?

– De igen.

– És Šlégl elmondta magának?

– Nem. Csak azután, hogy Petráňová elment a Šumavába, egy faluba, Hostovcéba, és többé látni sem akarta Josefet. Csak akkor.

– Mi volt erről a véleménye, Havrdová kisasszony? Nem találta különösnek Šlégl elbeszélését?

– Annak találtam.

– És valótlannak?

– Nem, annak nem. Látnia kellett volna akkoriban Josefet. Az a nő valósággal a kétségbeesésbe kergette. Egyfolytában csak azon töprengett, mivel sérthette meg, és mit tegyen, hogy kiengesztelje. Higgye el, nagyon szerette!

– A tények viszont arra vallanak, hogy nem vette el Petráňovát, noha a nőnek gyereke volt tőle.

– Hogy nem vette el? – fortyant fel Dana Havrdová. – A nő nem akart hozzámenni. Három évig utazgatott hozzá Josef, és rimánkodott a kezéért.

– És maga ezt is elhiszi? – kérdezte Holý barátságosan.

– Én ezt tudom! Miért hazudott volna nekem. Azt hiszi, kellemes bevallani, hogy az, akit az ember szeret, nem akar róla tudni?

– Igaza van. Ezért lep meg, hogy elmondta magának. Erre nincs más magyarázat, csak az, hogy abban az időben már bizonyos vonzalom alakult ki maguk között, és Šlégl ártatlan báránynak akart látszani.

– Nem igaz! Josef tisztességes ember! – tört ki Havrdová. – Ezt végül is beb… – torpant meg a mondat közepén.

– Végül is micsoda? kapta fel a fejét a főfelügyelő.

A telt, szőke lány a virágmintás heverőn meghatóan elpirult. Ekkor vettem csak észre, hogy a teltsége meglehetősen aránytalan.

És a főfelügyelő is csak akkor kapott észbe.

– Bocsásson meg – dörmögte. – Értem már. Végül is holnap bebizonyítja, igaz?

– Igen – suttogta Dana Havrdová.

– Találkozott személyesen Petráňovával? – folytatta kis szünet után Holý.

– Nem. Csak láttam.

– Mikor?

– Egyszer pénzt akart kicsikarni Joseftól. Véletlenül éppen náluk voltam.

– Šlégl úr felvitte a szobájába…

– Igen.

– Úgyhogy maga minden szót hallott? – kérdezte a főfelügyelő.

– Hallottam – ismerte el Havrdová nyugodtan.

– Miről beszélgettek?

– Nos, Petráňová eleinte érzelmes húrokat pengetett, de nem ment neki. Az egész olyan görcsös, hamis, mesterkélt volt. Talán azért, mert Josef nem úgy reagált, ahogy várta, vagy mert túlságosan is biztos volt a dolgában, és nem akarta vesztegetni az időt. Aztán egyszerűen elővett valami listát, amit az a barátja állított össze…

– Barátja?

– Nos, az az ügyvéd!

– Rut doktorra gondol?

– Igen. Később ő is magához hívatta Josefet, hogy lyukat beszéljen a hasába. Egyszóval, Petráňová akkor elővette azt a listát, hogy Josef azonnal írja alá. A vőlegényem természetesen vonakodott. Nem mintha meg akarta volna tagadni a gyereket, arról szó se volt. Csak át akarta gondolni az egészet, megtanácskozni valakivel… Higgadtan emlékeztette Petráňovát, hogy számtalanszor ajánlott fel neki pénzt, ő pedig nem fogadta el. Ekkor azt hittem, hogy összedől a ház. Petráňová őrjöngeni kezdett. Hogy az egészen más volt! Hogy most, azonnal meg akarja kapni, ami jog és ítélet szerint megilleti! És ha őt, mármint Josefet, a gyerek sorsa nem érdekli, akkor őt, Petráňovát úgy szintén nem!… Magánkívül tajtékzott. Zengett tőle az egész ház. Josef legalább láthatta, kit szeretett.

– Šlégl megmondta akkor neki, hogy nősülni fog?

– Igen. Nagyon tapintatosan, de világosan értésére adta.

– És mit szólt hozzá?

– Semmit. Azzal egyáltalán nem törődött. Csak a pénzzel.

– Az, hogy megöli a gyereket, szó szerint elhangzott?

Havrdová elgondolkozott.

– Ilyen részletesen nem emlékszem mindenre. De a lehetőségét határozottan jelezte.

– Eddig meglehetősen egyoldalúan adta elő a párbeszédet Havrdová kisasszony. Šléglnek mindenre volt válasza. Ez nem jellemző. Többnyire hol az egyik, hol a másik fél kerekedik felül. Engem éppen azok a pillanatok érdekelnek, amikor Petráňová volt nyeregben.

Dana Havrdová nem sértődött meg.

– Igaza van – ismerte el tűnődve – általában így van, de ebben az esetben – vagy nem emlékszem jól, vagy nem így volt – nem tudom. Petráňová nem volt könnyű helyzetben… Magas lóról beszélni, amikor nincs minden veszve, bizonyos fokig

fényűzés. Elképzelhető, hogy nem engedhette meg magának… Egyszerűen nem emlékszem.

Holý egy ideig még várakozóan hallgatott.

– Kár! Még egy utolsó kérdés. Nem tud semmi olyat, amivel bármiben is segíthetne nekünk?

A lány ezúttal azonnal válaszolt:

– Nem, semmit.

– Rendben van. Most, ha megengedi, felveszünk egy rövid jegyzőkönyvet.

– Tessék. Bár nem ez a szokásos módja, igaz?

– Igaz – hagyta rá Holý –, de nem szeretném holnap ismét zavarni.

Kinyitottam az írógépet és kínkeservesen lepötyögtettem két sort.

– Nem írhatnám le azt a jegyzőkönyvet én magam? – kérdezte mosolyogva Havrdová. – Biztosan gyorsabban lekopognám.

– Ha lenne olyan kedves – egyezett bele a főfelügyelő, miközben felnyársalt a tekintetével.

Ennek köszönhetőleg már fél tízkor végeztünk. A búcsú majdnem szívélyes volt.

– Még egy apróság – jutott eszébe a főfelügyelőnek az előszobában. – Feltételezem, hogy vallomásában igazat mondott.

– Ó, igen, természetesen – Havrdová csak néhány másodperc múlva szólalt meg. – Nem sejtettem, hogy válaszra vár – magyarázkodott.

– Arra – bólintott Holý. – Amint holnap kimondja az anyakönyvvezető előtt az igent, magára is vonatkozni fog a rendelkezés, miszerint megtagadhatja a tanúvallomást, ha az terhelő adatokat tartalmazna magára vagy hozzátartozóira

nézve. Maga ezt a rendelkezést nem fogja igénybe venni – már csak azért sem, mert akkor kénytelen lennék a mai vallomás alapján bűnvádi eljárást indítani hamis tanúvallomásért. Érti, amit mondok?

– Tökéletesen. Ezért sietett ennyire?

– Igen. De mivel igazat mondott, az egész csak formaság.

Holý megállt, és néhány pillanatig mosolyogva, de fürkész tekintettel figyelte Havrdovát.

Egy másodpercig úgy rémlett, a lányt elhagyja a magabiztossága. De összeszedte magát, és hidegen így szólt:

– Minden kérdésére igazat mondtam, főfelügyelő úr. Jó éjszakát!

18.

– Okos – mondta Holý elismerően, amikor kiléptünk az utcára. – Átkozottul okos nőszemély. Csak tudnám, mit kellett volna még kérdeznem tőle!…

– Engem meghökkentett, amikor bevallotta, hogy örül Petráňová halálának.

– Engem nem. Az is okos válasz volt. Az emberek kilencvenkilenc százaléka letagadná, holott az örömük természetes lenne ilyen esetben. Ő nem tagadta le. Arra számított, hogy az effajta őszinteség zavarba ejt, és attól kezdve minden szavát elhiszem.

– Bennem inkább az ötlött fel, hogy íme, még egy valaki, akinek érdekében állt Petráňová halála.

– Élénk a fantáziája, Charvát fiam.

– Nem hallottuk Petráňová és Šlégl párbeszédét. Hátha fordítva zajlott le, mint ahogy Havrdová előadta? Mondjuk, a kemény szavak után kibékülés következett?

– Elképzelhetetlen. Tudja, miért? Mert Šlégl biztos volt benne, hogy Havrdová hallgatózik. Bizonyára pokolian vigyázott. Forró percek lehettek azok a számára. Nem szerettem volna a bőrében lenni.

– És ha Havrdová Šlégl érdekében gyilkolt? Ha ugyanis Petráňová a sarokba szorította a férfit… Šlégl fenyegetettsége egyúttal Havrdová jövőjét is fenyegette.

– Miféle fenyegetettség? Legfeljebb fizette volna a gyermektartást. Attól még nem mentek volna tönkre. Noha…

Elővette a noteszét, és megint feljegyzett valamit. Nehezen boldogult, mert az autó zötyögött és kanyargott a macskaköves, girbe-gurba utcákon.

– Megtudhatnám, mit jegyez fel? – kérdeztem óvatosan.

– Alibi. Ismeri ezt a szót?

– Igen – morogtam.

No persze, elfelejtettem, hogy a szó minden krimiben előfordul.

– Becsületszavamra – mondtam elkeseredve –, holnaptól én…

– Kíváncsi vagyok, Charvát. Ami az alibit illeti, eddig nem sokat törődtünk vele, hogy ki mit csinált a kérdéses éjszakán.

– Ennyi idő múltán senki se fog emlékezni rá.

– Dehogynem. Ne felejtse el, hogy csak három nap volt hátra karácsonyig. Maga mit csinált három nappal karácsony előtt?

– Erre aztán könnyű a válasz! Ültem a telefon mellett, és vártam, hogy felhívjon.

– Na látja, és még fanyalgott! Lehetséges, hogy a következő napokra keservesebben talál majd alibit.

– Bárcsak így lenne…

Már elbúcsúztunk, amikor megkérdeztem:

– Maga valóban azt hiszi, főfelügyelő úr, hogy mindez valahogy másképp történt?

– Nem. Miből gondolja? – bámult Holý őszinte ámulattal.

– Akkor hát, minek ez az egész?…

Holý atyailag mért végig.

– A biztonság kedvéért, Charvát fiam. És oknak ez bőségesen elég.

19.

Ázott kabát-, cipőkrém-, bőr- és dohányszag. Hőség. Valóságos kaszárnya. Az irodaszag – a por, a papiros és a pecsétfesték nosztalgikus illata – sehogysem tud felülkerekedni.

A gyilkossági csoport köré telepedett emberek szótlanul figyelnek. A rezzenetlen arcokról semmit se lehet leolvasni. Kadlec felügyelő magyaráz. A mutatópálca a térképen vándorol. Kint szemerkél az eső. A megbeszélés rövid és tárgyszerű. Még nyolc óra sincs, amikor az első kocsi elhagyja a rendőrőrsöt.

Holý főfelügyelő elkésett. Amikor belép, gyakorlatilag már vége az értekezletnek. Nem kell magyarázkodnia, késedelmének okozója ott áll az oldalán. Bičište bűnügyi tanácsos, a rendőrigazgatóság detektívfőnöke.

– Ha megkérhetem, Kadlec kolléga, vegye át velünk az egészet még egyszer.

– Kérem… – A csoport, amellyel Kadlec indulni készül, visszasereglik a táblához.

A felügyelő fogja a pálcát, és ismét a térképhez lép.

– Ez az a kör, ameddig Anna Petráňová a kérdéses éjszakán eljuthatott…

Kadlecnek bosszús a hangja. Ezt egy füst alatt is el lehetett volna intézni.

– A nyomozás a legapróbb részletekig elő van készítve. Itt kezdjük. Pikovice térségét Šlégl jelölte meg.

– Ő az a…

– Igen, az apa. Annak idején Pikovicében töltötték Petráňovával a hétvégét. Átvizsgáljuk az Avia Művek alkalmazottainak a nyaralóit is. A festék végett. Itt a névsoruk. Ha nem járnánk sikerrel, holnaptól kezdve rendszeres munkába fogunk. Egyik szakaszt átfésüljük a másik után. A középponttól a szélek felé. Minden szakasz valamelyik munkatársunk nevével és dátummal van megjelölve. Azon a napon fésülik át a kijelölt munkatárs vezetése alatt az adott szakaszt.

Bičište tanácsos akaratlanul is elismerően bólogat. Két nap alatt előkészíteni ilyen széles körű akciót, nem kis teljesítmény.

– Helyes… Hogy állunk a kalauzokkal? Újra kikérdezték őket?

Kadlec felmutatja az összefirkált névsorokat.

– Öt kivételével valamennyivel beszéltünk.

– És semmi?

– Semmi.

Holý főfelügyelő most szólt közbe először.

– Mikor beszél a többiekkel?

– Hármukat még ma kivallatom. A fennmaradó kettő szabadságon van.

– Hogy hol, azt tudja? – kérdezi a detektívfőnök.

– Igen. – Kadlec a listákban keresgél. – Holnapután állnak munkába. Azt hiszem, okosabb lesz várni. Amúgy se fűzök a kihallgatásukhoz sok reményt. Egyikük éjjel tizenegy előtt indult Prágából, a másik azon a vonaton volt, amelyik pont nyolckor érkezett.

Bičište tanácsosnak nincs több kérdése. A legfontosabbat, amiért ide jött, restelli feltenni.

Holý főfelügyelő célzatosan folytatja.

– A rendőrigazgatóságon annak örülnének a legjobban, ha egész Csehországot átkutatnánk. Ilyenkor tavasszal úgysem árt körülnézni az üdülőkörzetekben. Kapóra jövünk, mert garantáltan mindent alaposan átfésülünk.

Meghiszem azt, gondolja magában Bičište tanácsos, de hogy jövünk mi ahhoz? Egy nyilvánvaló öngyilkosság miatt egy egész csoportot lekapcsolni?

– Számítása szerint mennyi időt vesz igénybe az egész akció? – kérdezi Kadlecet.

– Egy hónapot.

A bűnügyi tanácsos megrémül.

– Feltételezem azonban – siet megnyugtatni Holý főfelügyelő –, hogy a helyet jóval előbb megtaláljuk.

– És ha egyáltalán nem találják meg?

Holý megvonja a vállát.

– Erre egyelőre gondolni sem akarok. Ez ugyanis elméletileg azt jelentené, hogy Petráňovának bűntársa volt.

Bičište tanácsos lehajtja a fejét. Te jó ég, gondolja, mégiscsak mást kellett volna megbízni ezzel az esettel! Holý remekül dolgozik, de az aggályos alapossága néha fárasztó.

– Amennyiben azonban újabb sürgős esetek adódnának… – tapogatózik óvatosan.

– Természetesen – biztosítja a főfelügyelő.

A bűnügyi tanácsos sóhajtva feláll. A bizonytalanság és az elégedettség kettős érzésével hagyja el a rendőrigazgatóságot. A munka tökéletes, ez nem vitás, de mi értelme? Csakhogy honnan vegye a bátorságot, hogy ezt a maga komótosságában oly makacs Holýtól is megkérdezze?

Az emberek felhörpintik a teát, és zajosan szedelőzködnek. A rendőrök puskatusai nekiütköznek a padlónak.

– Magukkal megyek – jelenti ki Holý. Hátrafordul, és rávigyorog Kadlecre.

A felügyelő viszonozza a mosolyt.

Kimennek az épület elé. Szakadoznak a felhők, az eső elállt.

20.

Hogy Jan Pokorný mérnök osztályvezető, azt már a tekintete is elárulta. Amikor nem sokkal kilenc óra után a hórihorgas Hirš nyomozó behozta, a pillantás, melyet Blahošra vetett, önmagáért beszélt.

– Mit óhajt tőlem? – kérdezte nyersen. – Megkértek, hogy tegyem magam szabaddá valami halaszthatatlan információ miatt, de egyelőre fogalmam sincs, miről van szó.

– Azonnal megtudja – mondta Blahoš, és székkel kínálta.

– Nincs időm. Tízkor fontos tárgyalásom van – figyelmeztette Pokorný.

– Akkor viszont nem értem, miért jött el. Maga is mondta, hogy meg*kértük*.

– Úgy érti, hogy egy óra alatt nem végzünk?

– Bajosan.

A mérnök erélyes, szögletes álla enyhén megereszkedett.

– Foglaljon helyet – ismételte meg Blahoš udvariasan.

Pokorný mérnök leült.

– Mit csinált vasárnapról hétfőre virradó éjszaka?

Hirš nyomozó gyorsírással rögzítette az elhangzottakat.

– Ez kihallgatás? – horkant fel Pokorný.

– Úgy is veheti.

– Tiltakozom! Nem követtem el semmit. Ha nem hívom föl magukat…

Blahoš jobb keze az asztal szélébe markolt.

– Itt az a szokás, hogy a kérdéseket mi tesszük fel – mondta jegesen. – És rendszerint megkapjuk a választ is. Hol volt vasárnapról hétfőre virradóra éjszaka?

– Nos, ott… a szigeten…

– Kivel?

– Egy ismerős hölggyel. De tiltakozom! A hölgy személye magukat aligha érdekelheti. Maguknak az a vízbe fúlt nő a fontos, nem?

Hirš ceruzája száguldott a papíron.

– Ezt talán bízza ránk. Hogy hívják az ismerősét?

– Hedvig Glatte.

– A címe?

– Nem tudom. Valahol Illinoisban lakik, Amerikában.

– Tessék?

– Egyesült Államok, Illinois. – Ismételte bőszen Pokorný. – A város nevét nem tudom. De a pontos címét megtudhatják a *Hotel Alcron*-ban.

– És hol van most?

– Visszament az Egyesült Államokba. Hétfőn repült el Ruzyněről. De ismétlem, egyikünknek sincs köze a vízbe fúlt nőhöz.

– Valóban? Akkor hát mit kerestek a szigeten?

– Búcsúzkodtunk.

– Mérnök úr… – Blahošnak fogytán volt a türelme. – Ez itt kihallgatás.

Pokorný kedvetlenül elmosolyodott.

– Azt hiszi, tréfálok? Nem, becsületszavamra igazat beszélek. Ha megengedi, az elejétől kezdem.

– Lekötelezne!

Pokorný beszélni kezdett.

Glatte kisasszonyt (a kettős „t”-t és a szóvégi „e”-t gondosan megnyomta) a Šumavában ismerte meg, 1935-ben. Glatte kisasszony akkor még nem volt amerikai, hanem német.

Eredetileg Pokorný azt hitte, hogy a Glatte család a szabadságát tölti Csehszlovákiában. Egy villában laktak az Úhlava folyó partján, eljártak fürödni és sétálni, a professzor úr időnként horgászott, egyszóval tökéletes nyári idillben éltek.

Pokorný a barátaival a villa alatti réten táborozott. Ez volt az utolsó egyetemi szünidejük, kerékpáron vágtak neki Dél-Csehországnak, és Gastenbergben már torkig voltak a taposással. Ráadásul gyönyörű idő lett, reggeltől estig tűzött a nap, heverésztek az Úhlava partján és nagyszerűen érezték magukat.

A villából kapták a vizet. Többnyire Pokorný kopogtatott be, eleinte azért, mert tűrhetően beszélt németül, később Hedvig kisasszony vonzotta oda. Amikor a társaság egy hét múlva felkerekedett, Pokorný ott maradt. Szerelem az első látásra.

Később aztán megtudta, hogy Glattéék valójában emigránsok. A professzor úr a szünidő után a prágai német műszaki egyetemre készült, de csak ideiglenesen, amíg nem szerez állást valahol a világ távolabbi csücskében. Glatte professzor, készen állt arra, hogy kontinenst változtasson. Európa szűk lesz Hitler számára, mondogatta szomorúan.

A szünidő végeztével a család Prágába költözött. Az első előadásán a német műszaki egyetem diákjai tüntetni kezdtek, s ez a professzort csak megerősítette az elhatározásában. Lemondta a következő előadásokat, és elfogadta az adjunktusi állást az Egyesült Államokban, Princetonban. Inkább leszek eleven adjunktus, mint halott professzor, hárította el Pokorný aggályait. Ugyanilyen határozottsággal utasított vissza minden célzást arra, hogy Pokorný feleségül venné Hedviget. Amint

végzett, jelentkezzen. Ha még akkor is így gondolja… De Hedviget nem hagyom Európában. Semmi pénzért.

Harminchat januárjában a Glatte család elutazott. A szerelmesek nem hagyatkozhattak másra, mint az egyaránt őszinte és teljesíthetetlen ígéretekre. Sokáig leveleztek, Pokorný befejezte az egyetemet, de az amerikai meghívás késett. Aztán kitört a háború, és minden összeköttetésük megszakadt.

– December végén beállított Hedvig. Minden előrejelzés, figyelmeztetés nélkül. Azt képzelte hogy újra ott kezdhetjük, ahol tíz évvel ezelőtt abbahagytuk. Csacsi… Egy gondterhelt családapát talált itt, akit rajtaütése inkább megrémített, semmint boldoggá tett. Felette kínos helyzet. Ám derekasan túltette magát rajta. A szilvesztert velünk töltötte, családi körben… Rágyújthatok?

– Természetesen.

Mintegy elbeszélésének bizonyításaként Pokorný amerikai cigarettát vett elő, és körülkínálta.

– Javíthatatlan álmodozó volt. Azt akarta, hogy búcsúzzunk el Gastenbergben. Ott kezdődött minden, legyen hát ott vége is. Hasztalan magyaráztam neki, hogy akkor július volt, most pedig a januárban járunk. Utolsó kívánsága… Ekkor jutott eszembe Karel és a horgászkunyhója. Felkerestem hát, és elrendeztem mindent.

Nosztalgikus mosoly futott át az arcán.

– Tudja, mivel sikerült Hedviget meggyőznöm? Hogy a Moldvában a mi Úhlavánk vize is ott folydogál. De hát esztelen ötlet volt. Elejétől sejtettem, hogy nem fog beválni, hogy nem válhat be. Reggel kimentünk, még koromsötét volt, a parthoz szorítottam a csónakot, Hedvig beszállt. Hirtelen elvesztette az egyensúlyát és egy kiálló kőre lépett. Borzalmasan felsikoltott, mert a kő elmerült; az utolsó pillanatban kaptam el és behúztam

a csónakba. Így is csuromvíz lett. Ekkor újra sikoltozni kezdett, mert az a kő a sodrás erejétől megmozdult, és amikor ráesett a parti fény, világos volt, hogy egy vízbe fúlt úszik a folyóban, és hogy Hedvig egy hullára lépett.

Elnyomta a cigarettát a hamutartóban.

– Iszonyú sokk, és utána vége. Visszavonhatatlanul és végérvényesen. Elvittem a szállodába és utána ki a repülőtérre. A párizsi gép fél kilenckor indult. Mindketten örültünk, hogy búcsút vehetünk egymástól. Még a repülőtérről telefonáltam maguknak. Bizonyára megérti, miért nem mutatkoztam be.

– Azt igen, de annál kevésbé azt, hogy miért állította: a hulla éppen azokban a pillanatokban úszik a zsilipnél.

– Nem akartam sokat magyarázkodni. Képtelen vagyok megjátszani a névtelent.

– Rendben van. Megszerkesztjük a jegyzőkönyvet, maga bediktálja az összes adatot, mi pedig megpróbáljuk ellenőrizni őket. Készüljön fel arra, hogy néhányszor még behívatjuk – zárta le a kihallgatást Blahoš.

Pokorný bólintott.

– Talán nem szükséges figyelmeztetnem arra, hogy a tanúk befolyásolása büntetendő cselekmény. Az viszont megér egy szót, hogy az ilyesmi általában kiderül. A legjobban teszi, ha a vizsgálat végéig senkinek se szól a kalandjáról.

– Erre mérget vehet. Hallgatni fogok róla a vizsgálat után is.

21.

Háromkor Holý főfelügyelő a másik csoport jelentését hallgatta. Átnézték az Avia Művek alkalmazottainak nyaralóit. Semmit se találtak.

– Akkor hát mára végeztünk – mondta a főfelügyelő. – Azt hittem, rosszabb lesz – fűzte hozzá bizakodóan.

– Hát… – kételkedett Kadlec. El nem tudta képzelni mi lehet az, ami a főfelügyelő szerint még ennél is rosszabb.

– Gyorsabban haladunk, mint ahogy vártam.

– Ha úgy kívánja, még gyorsabbak is lehetünk.

– Nem, nem, azt semmi esetre sem! Csak így tovább. Úgy, mint ma. Főleg alaposan. Hogy biztosra vehessük, semmi se kerülte el a figyelmünket. Az az erdész kitűnő ötlet volt. Jó lesz mindig igénybe venni a segítségét.

Felállt.

– Bízom magában, kolléga. Egyedül maga tehet pontot az eset után. Sok szerencsét!

– Az rám férne – mondta Kadlec és lekopogta az asztalon.

Az ajtóban megjelent egy rendőr őrmester.

– Itt az autó, felügyelő úr.

– Haza? – kérdezte a sofőr.

– A körzetbe – mondta Kadlec.

Az irodában, mint mindig, csak én árválkodtam.

– Itt van a jegyzőkönyv Pokorný mérnök tanúvallomásáról. Blahoš most ellenőrzi.

– Milyen volt az esküvő? – kérdezte Holý.

– Csendes. Nem fogja elhinni, de a bankettre nem hívtak meg.

A főfelügyelő az asztalom fölé hajolt.

– Mit olvas?

Felmutattam a kriminalisztikai tankönyv címlapját.

– Ezt most vette elő, igaz?

– Ki akar kérdezni? – sértődtem meg.

– Nem. Telefonált valaki?

– Dr. Rut. Kéri, hogy csörögjön neki oda, ha ideje engedi. Más senki.

A főfelügyelő bólintott és eltűnt az irodájában. Elolvasta a jegyzőkönyvet Pokorný mérnök kihallgatásáról. Megállapította, hogy hasonló magyarázatra volt felkészülve.

Aztán felhívta Rut doktort.

– Jó lenne tudni, kettőnk közül melyiknek van szerencséje –, hangzott fel dr. Rut örvendező hangja. – Egy óra múlva belekontárkodtam volna a mesterségébe. Nagyszerű, hogy felhívott. Ráér most?

– Miért? – kérdezte Holý és kinyújtóztatta sajgó lábát.

– Megszerveztem valamit, és örülnék, ha maga is ott lenne.

– Kifejezetten rám van szüksége?

– Ahogy gondolja. Én nem kényszeríthetem.

– Húsz kilométer van a lúdtalpaimban – mentegetőzött a főfelügyelő.

– Hová vitték az ördögök? – csodálkozott dr. Rut.

– Keressük a helyszínt, ahol Petráňová végrehajtotta a gyilkosságot.

– Maga olyan, mint egy könyvelő, főfelügyelő úr. Amíg nem stimmel az utolsó fillérig, le nem zárná a számlát.

Holý dörmögött valamit.

– Annál inkább velem kellene tartania – folytatta dr. Rut. – Egyrészt nem fenyegeti gyaloglás, mert kocsival megyek, másrészt lehetséges, hogy megtud valami újat.

– Nos, jó! Jöjjön el értem. Vigyek magammal valamit?

– Petráňová holmija között állítólag találtak néhány cikk-kivágást az *Árja Harc*ból. Szükségünk lesz rájuk.

– A fenébe is, ezt honnan tudja?

– A cerberusa köpte el nekem – nevetett az ügyvéd. – Negyed óra múlva ott vagyok magáért, rendben?

A főfelügyelő kijött a szobájából.

– Ide figyeljen, Charvát fiam, az információs irodája itt csak nekem dolgozhat. Másnak nem! Elfecsegni Rutnak, hogy Petráňovánál holmi cikkeket találtunk az *Árja Harc*ból…

– Megkérdezte, hogy tudunk-e róla egyáltalán, hogy az *Árja Harc* írt Petráňováról… Erre elmondtam neki, hogy tudunk.

– Maga csak soha semmit ne mondjon el senkinek. Legkevésbé Rutnak. Készítse ki azokat a cikkeket. És ha kedve tartja, a kabátját is.

– Hová megyünk?

Holý megvonta a vállát.

– Nem tudom, Rut doktor állítólag felfedezett valamit. Egyébként Rut előtt most már egy szót se, fiú!

– Természetesen – ígértem buzgón.

– Nehogy szégyenbe hozzon – folytatta a főfelügyelő kegyetlenül. – Ha maga kikottyant valamit, engem tenne lehetetlenné. Noha…

A kínos helyzetből a telefon csengése mentett ki. A portáról jelentették, hogy dr. Rut megérkezett.

Lementünk, és dr. Rut elegáns, fekete, farmotoros Tatrájához kalauzolt bennünket. Jelenlétemet enyhén csodálkozó pillantással vette tudomásul. Becsúsztam a hátsó ülésre; a főfelügyelő a vezető mellé telepedett.

– Hová visz bennünket? – kérdezte Holý, amikor a kocsi elindult.

– Kaptam egy érdekes tippet. Még régebben beszéltem egy szerkesztővel – én képviseltem a válásnál –, aki említette, hogy a nyomdájuk ban dolgozik valaki, aki a háború alatt az *Árja Harc*ot szedte. Már nem is tudom, hogyan került rá a szó…

– Nem lényeges.

– Csak úgy mellesleg megkértem a szerkesztőt, nem venné-e rá a szedőt, hogy segítsen nekünk. Tudtam ugyanis, hogy Anna a felszabadulás után fel akarta kutatni a szerzőt, aki róla és Weinfeldékről a cikkeket írta, de nem járt sikerrel. Az archívumot még idejében megsemmisítették. Nem vártam a dologtól semmit, a szerkesztő válóperét nyélbe ütöttem, és az egész ügy kiment a fejemből.

– Álljon meg – mondta Holý.

Az ügyvéd a járdához kanyarodott.

– Valami baj van?

– Most szép nyugodtan mondja el végig, mi történt.

– Miért? – mosolyodott el Rut. – Tudok beszélni vezetés közben is.

– Csakhogy én képtelen vagyok utazni és ugyanakkor figyelni is.

– Ám legyen! Hol is hagytam abba?

– Hogy az egész ügy kiment a fejéből.

– Aha. Igen! Kiment a fejemből. S akkor, képzelje el, az a szerkesztő felhív a minap.

– Mikor volt az?

– Talán egy órával azután, hogy a legutóbb elment tőlem. És nyomban kibökte, hogy érdekes híre van számomra. Beszélt azzal a szedővel. Így és így hívják, a telefonszáma ez és ez, és hogy hívjam fel.

– Mi a neve?

– Olešník. Hozzá megyünk most.

– Rendben van: Felhívta?

Igen. Titokzatos volt, mint egy szfinx, kér**dezősködött,** melyik évben jelentek meg a cikkek, és miért akarom tudni a szerzők nevét, milyen kapcsolatban állok Weinfeldékkel, de

végül szemlátomást megnyugtattam, mert azt mondta, hogy akkor ötkor vár.

A főfelügyelő az órájára pillantott.

– Indulhatunk. Messze lakik?

– Egyetlen dologtól tartok – vallotta be dr. Rut. – A beszélgetésből úgy vettem ki, hogy a pasas afféle csodabogár. És csak engem vár.

– Akkor meglepjük – mondta Holý kedélyesen.

Olešník úr a félemeleten lakott. A főfelügyelő becsengetett.

Csoszogó léptek hangzottak föl. Elérték az ajtót, kinyílt a kémlelőlyuk. Úgy láttuk, hogy bentről nem láthattak bennünket.

Rut biccentett.

– Ki az? – szólalt meg bentről egy mennydörgő basszus.

– Rut doktor.

Az ajtó kinyílt. A küszöbön egy díjbírkózó állt.

– Maguk kicsodák? – reccsent ránk.

A főfelügyelő hanyagul meglengette az orra előtt az igazolványt, és benyomult a sötét előszobába.

– Mit… mit akarnak? – védekezett az óriás.

– Szükségünk van a segítségére.

Utolsónak mentem be, és becsuktam az ajtót.

Az előszobában egy csapásra vaksötét lett.

– Gyújtson villanyt! – parancsolta a főfelügyelő.

Ha most, valamivel fejbekólintana bennünket!… villant át az agyamon. Abban a pillanatban kattant a kapcsoló, és valahol a magasban pislákolni kezdett egy körte. Mennyezetig feltornyozott kerti székek piramisa bontakozott ki a sötétségből. Tetején egy cserép pálma imbolygott. Reménykedve biztattam magam, hogy művirág. A levegőben szappanhab és madárürülék szaga terjengett.

– Maguknak nincs mondanivalóm – jelentette ki a férfi dacosan.

– Miért? – tudakolta barátságosan Holý.

– Azt mondta, hogy rokon – fordult Olešník szemrehányóan Ruthoz.

– Valóban az vagyok – biztosította dr. Rut.

– Utálom a zsarukat – magyarázta a férfi.

– Ebben egyetértünk – bólintott a főfelügyelő. – Nem mehetnénk beljebb?

A férfi elállta a folyosót.

– Én nem vagyok besúgó, érti?

– Értem.

– Én megéltem egyet-mást, uram. Kétszer járt a postás, mert egyszerre nem tudta azt a rengeteg disznóságot kihordani. És mi nevezzük magunkat a husziták nemzetének? – kiabálta összefüggéstelenül.

– Igazán sajnálom, de én a háború alatt lágerban voltam – mondta Holý egyszerűen. – És ez az úr, itt – mutatott rám – speciel partizán volt. Ezért aztán nem lenne mérvadó a véleményünk.

A férfi összement, mint a kiszúrt luftballon.

– Bocsássanak meg – dörmögte és a szobába hátrált. Az asztalon három vaskos könyv hevert.

– Parancsoljanak!

A főfelügyelő átadta neki a kivágott cikkek fotókópiáit.

A szedő megfordította a fényképeket.

– A hátoldaluk nincs meg?

Itt nincs. De beszerezhetjük.

A férfi megrázta a fejét és beleolvasott a szövegbe.

– Igen, emlékszem erre a szemétségre – sóhajtott fel kisvártatva. – Az ember kiszedte az ilyesmit, aztán ebéd helyett széntablettát vett be.

– Embere válogatja – mondta komoran Holý. – A Heydrich-merénylet után elég volt felismerni egy biciklit, és az illető keresett egy milliót. Ha még emlékszik, senki sem ismerte fel.

– Hagyjuk ezt – szuszogta Olešník. – Mindenki megélte a magáét. Nincs értelme kölcsönösen győzködnünk egymást.

– Úgy van! Nem is ezért jöttünk – biccentett Holý.

A férfi habozott. Tétován letette a fotókópiákat az asztalra. Vártunk.

– Megállapították, mikor jelentek meg a cikkek? – kérdezte végül.

– Az első negyvenegy októberében, a második decemberben, a harmadik negyvenkettő februárjában. De a harmadikról nem tudjuk biztosan, hogy van-e köze egyáltalán Petráňovához, aki miatt itt vagyunk. Az viszont tény, hogy ezt is megőrizte.

– Mit akarnak tudni?

– Azt, hogy ki írta a cikkeket.

– Ezt azonnal megmondhatom. Kettőt Bartoň, az *–on–* szignóról ítélve. A harmadikat Tomeček. Ő is szerkesztő volt.

– Hm. Hol vannak ezek az emberek most?

– Nem tudom, én negyvenháromban elkerültem a laptól. Alighanem ülnek. De ezt maguknak jobban kellene tudni.

– Voltaképpen nem is ők érdekelnek bennünket elsősorban. Valakinek figyelmeztetnie kellett a lapot, hogy Petráňová Weinfeldéknél szolgál. Ez a második cikkből félreérthetetlenül kiderül.

– Ez már kemény dió – mormogta a szedő.

– Gondolja, hogy a szerkesztők meg tudnák mondani?

– Aligha. Várjon, utánanézek. Negyvenegy végén felfektették a lapnál a nyilvántartást. Minden cikknél feltüntették az értesülés forrását. Természetesen csak belső használatra. De hozzánk a nyomdába ez is eljutott, és én feljegyeztem a feljelentők neveit. Itt azonban alighanem csak az első cikk az érdekes. A többit koholták.

Kinyitotta az első vaskos kötetet.

– Íme, a csodálatos újság, bekötve.

Az elsárgult papíron piros és fekete betűk rikítottak. Az eltelt idő sem tudott méltóságot adni ennek a sajtóterméknek – éppolyan ocsmánynak és közönségesnek hatott, mint keletkezése pillatanában. A szedő lassan lapozgatott.

– Itt van! – *Nem hallja a kor szavát!,* hirdette a cím a második oldalon.

– Amint látja, semmi. Nincs szerencséje.

Tovább lapozott.

– Itt már kezdődik.

A margón ceruzával firkantott széljegyzetek sorakoztak. A főfelügyelő odahajolt és elolvasta őket: *Bosszúálló, 536.* A másiknál: *Lélekmentő, 142.*

– A számok mit jelentenek?

– Az adott szám alatt a kartotéktárban megtalálható volt mindaz, amit a besúgóról tudtak. A neve, címe, olykor még a feljelentést tartalmazó levele is.

– Az a kartoték azonban eltűnt, igaz?

A szedő bólintott. – Szőrén-szálán. Állítólag megsemmisítették.

– Akkor, sajnos a maga feljegyzéseivel sem érünk semmit. Mit kezdjek egy *Lélekmentő*vel? Ez annyi, mintha nem tudnék semmit.

– No, nem egészen – emelte fel péklapátnyi kezét a szedő. – Ha sikerült megállapítaniuk a feljelentő nevét, attól kezdve már nem az álnevén tartottuk számon. Az álnevek kitalálásában ugyanis az emberek fantáziája meglepően szegényes. A névtelenek többsége *A nemzet barátja*, *Egy jó cseh* vagy hasonló zengzetes néven szerepelt, s ezért aztán lehetetlen volt őket megkülönböztetni.

A második cikk már a címlapon díszelgett. De annál se találtak megjegyzést.

– Nem megmondtam? Ezt a cikket már csak koholták –, mondta Olešník büszkén.

– Igen, csakhogy ezzel ki is merült a tudományunk.

– Nem biztos. Próbálják meg felkutatni Tomečeket. Szemlátomást valóban utánajárt a dolgoknak. Talán emlékszik valamire.

– Ez nem olyan egyszerű. Ki tudja, hová tűnt el? Ki tudja, eszébe jut-e valami? Ki tudja, hajlandó-e visszaemlékezni?

– Emiatt nem fájna a fejem. Ha tud valamit, biztosan megmondja. Ezek a patkányok már a Protektorátus alatt is folyton beköpték egymást.

– Nézze még meg a harmadik cikket.

– Megnézhetem. De nem hiszem, hogy érdemes. – Letette a kötetet a székre.

– Nem fél egy ilyen anyagot itthon rejtegetni? – kérdezte Holý. – Ha valaki a körmére koppintana, túlságosan sok gyilkos között válogathatnánk. Miért nem szolgáltatja be ezeket a köteteket?

– Nincs bennük semmi bizonyíték.

– A bizonyítékokat megtalálhatják másutt.

– Undorodom az ilyesmitől. Besúgóból még mindig több van a kelleténél.

– Akkor pedig vesse tűzre az egészet – mondta a főfelügyelő higgadtan.

– Tessék? – kerekedett ki Olešník szeme. – És ezt éppen maga mondja?

– Ha már undorodik tőle… Akkor nyugta lenne.

– Hát, igen – töprengett el a szedő. – De akkor minek őriztem idáig? Így viszont tulajdonképpen azokon segítenék.

– Na, látja! Akkor hát hivatali hatalmammal élve elkobozom az egészet. Csak keresse még meg nekem azt az utolsó cikket.

A harmadik cikk tárcaként szerepelt a negyedik oldalon.

A szedő az asztal fölé hajolt.

– No csak – dörmögte. – Itt van valami… Šlégl. Valami Šlégl… Mond ez maguknak valamit?

22.

– Álljon meg!

– Már megint miért? – kérdezte dr. Rut és fékezett.

– Meg akarom önnek köszönni.

– Az isten szerelmére, attól még vezethetek.

– Nem. Ez csak ürügy a további kérdésekhez.

– Szóval kihallgatás?

– Beszélgetés.

Az ügyvéd felsóhajtott. – Éhes vagyok.

– Akkor jöjjek inkább holnap?

– Jobb lenne. A reggel okosabb az esténél.

– Jó, holnap felkeresem. Indulhat.

– Azt már nem. Felkeltette a kíváncsiságomat. Mit akar?

– Maga támogatta Petráňovát?

– Most, a háború után?

– Igen.

– Támogattam.

– Mennyivel?

– Ahogy jött. Sokkal. Háromezer és ötezer korona közt havonta.

– Miért?

– A vétkes komplexusa. Jutalom a megtett szolgálatokért. Ahogy akarja.

– Másodsorban, úgy hallottam, hogy az egész vagyon Sidonie Weinfeldovát illette meg. Igaz ez?

– Igaz. Az örökrészek kivételével, természetesen. Apósom nem szenvedett a hagyományos skrupulusokban és a lányát bízta meg a cég vezetésével. Kiderült, hogy előrelátó volt. Sidonie volt a legidősebb és kétségtelenül a legrátermettebb. Hallatlanul felvirágoztatta a gyárat.

– Állítólag maga volt a jogtanácsosa.

– Igen. Vagyoni és anyagi ügyekben.

– Miért nem próbálta meg Weinfeldová eladni a gyárat?

– Megpróbálta. De nem talált rá vevőt. Abban az időben senkinek se volt bátorsága zsidó vagyont venni. És főleg kifizetni.

– Hm. Nem zsarolta valaki?

– Tudtommal, nem.

– Beszélt vele a nácik bevonulása után is?

– Igen.

– Nem említett magának ilyesmit?

– Ó, nem – rázta meg türelmetlenül a fejét dr. Rut. – Beszéltem vele még a Protektorátus alatt is, de zsarolásról akkor sem esett szó. Sidonie okos asszony volt. Tudta, hogy nem segíthetnék rajta. A zsarolótól csak olyan jogrend védi meg az embert, amely mindenkire érvényes. Márpedig ilyen jogrend

akkoriban nem létezett. Talán a cégvezető többet tudna erről mondani. Próbálkozzanak nála.

– Megpróbáljuk. Továbbá, nincs véletlenül néhány sora a sógorától, Josef Weinfeldtől?

– Aligha. Josef nem volt jó levélíró… Valamit találtak?

– Igen.

– Megmutatná? Josef kézírását okvetlenül felismerem.

– Sajnos, ehhez hivatásos írásszakértőnek kellene lennie. Inkább nézzen otthon körül. Talán rábukkan valami levélre.

– Nem hiszem. A leveleket Sidonie írta. Aztán meg… ki őrizgeti az ilyesmit? De mindenképpen megnézem. Sidonie kézírására nincs szüksége?

– Nincs. Utolsóként Josef maradt a villában?

– Igen. Sidonie-t januárban hurcolták el, Josefet márciusban.

– Mikor pusztultak el?

Dr. Rut égnek emelte a tekintetét.

– Az ördögbe, minek kell ez magának? De nem bánom. A nácik természetesen nem sokat törődtek az áldozatok nyilvántartásával. Ráadásul, az archívumok többségét megsemmisítették. Ezért sem Sidonie, sem Josef halála napját nem ismerjük. Jogi célokra az ilyen dátum megállapítását bonyolult kutatás előzi meg. Az elv a következő: a halál napja az, amelyiken bizonyíthatóan megállapították, hogy az eltűnt személy már nem élt. Ha ez nem bizonyítható, a halál napjaként azt az utolsó napot jelölik meg, amikor az eltűnt személy még bizonyíthatóan életben volt. Josef és Sidonie Terezínből Auschwitzba került. Josef negyvenkettő májusában, Sidonie decemberben. Auschwitzból már nincs adatunk. Ezért haláluk napja hivatalosan azonos a transzportok indulásának dátumával. Hogy ez a módszer fölöttébb kétséges, bizonyítja az utólagos megállapítás, miszerint Josef csak a múlt év elején halt meg

Dörntenben, amikor a lágert felszámolták. A pontos adatokért forduljon Kyzlink doktorhoz a visszatelepítési hivatalban. Elég?

– Tökéletesen.

– Indulhatunk?

– Még egy kérdés. Mit csinált ön, doktor úr, december huszonegyedikéről huszonkettedikére virradó éjszaka?

– Fogalmam sincs! – Az ügyvéd begyújtotta a motort. – Keressen fel holnap, megnézem a naptáramat.

23.

Eleinte reménytelennek látszott a dolog.

– Az úgy volt – emlékezett vissza reszketeg hangon a görnyedt, idős cégvezető –, hogy a fiatalúrnak tulajdonképpen nem volt hatásköre. Legfeljebb aláírta az anyagfelhasználást, amikor feltöltötték a raktárokat. És ez egyrészt csak egy aláírás, s ráadásul ki tudja, mikor selejtezték ki. Ha olyasvalamit keresne, amit Sidonie kisasszony írt, azzal biztosan szolgálhatok. De Weinfeld úr… – Elgondolkozott. – Talán a doktor úrnál akadna valami.

– Melyik doktor úrnál?

– Rutnál. Hiszen rokonok. Esetleg egy aláírás, vagy hasonló.

– Nincs semmi nála – mondtam csalódottan.

Beletörődtem, hogy üres kézzel kell innen távoznom.

Kinéztem az ablakon a tágas udvarra. A nyitott raktároknál három teherautó rakodott. A raktár sötét bejáratából percenként felbukkant egy targonca, néhány ládával. A vezető a magas rámpán odakanyarodott a teherautó oldaldeszkájához, és beemelte rakterébe a ládákat. A teherautók gyorsan megteltek. Amikor visszafordultam, egy újabb autó érkezett.

– Szép forgalmuk van – jegyeztem meg.

Az aggastyán büszkén elmosolyodott.

– Bizony – mondta –, gyógyszerek! Most, a háború után különösen. Ha lenne miből, háromszor ennyit is gyárthatnánk, és még mindig nem volna elég.

– Nagyobb volt ez a gyár a háború előtt?

– Kisebb volt, jóval kisebb. De nem a nagyság a döntő – kacsintott ravaszul pillátlan, apró szemével. – A legfontosabb az üzlet. És azt Sidonie kisasszony mindig fel tudta hajtani. Az ilyen kotyvalékokat egy mosófazékban is össze lehet kutyulni; a fő, hogy fogyjanak.

– A kéziratról beszéltünk – emlékeztettem.

– Igen, igen. De honnan kerítsem elő? – Várjon csak… a gratulációk! – jutott hirtelen eszébe.

Kutatni kezdett az íróasztal fiókjaiban. A legalsó fenekén egy vászonkötésű irattartóra bukkant, a fedelén aranyozott évszám ragyogott : *1938*.

A cégvezető leporolta.

– Az összes itt volt, huszonöttől kezdve. De azok szattyánbőrbe voltak kötve. A háború alatt széthordták őket.

Kegyelettel nyitotta ki a mappát. Felül mintegy húsz férfit ábrázoló, megbámult csoportkép feküdt.

– Hol vannak ezek az idők! – sóhajtott fel az öregúr, és a középen álló, jó kiállású, szigorú, idős férfira mutatott. – Még akkor is szépen tartottam magam, igaz-e?

– Melyikük Weinfeld úr? – hajoltam a fénykép fölé. A cégvezető göcsörtös ujja egy kerek, jóindulatú arcon állapodott meg. A sötét szempárban valami tétova bánat ült. Egykori, vélhetőleg dús hajára csak a halántékánál kunkorodó pamacs emlékeztetett.

– Jóvágású férfi volt valaha – bólintgatott madárfejével a cégvezető. – Itt már nem, de azelőtt ! Csak úgy ragadtak rá a

nők, ő pedig… hát, nem nagyon védekezett. Sidonie kisasszony nemigen örült ennek.

– Hallottam róla. Harminchétben csak húsz alkalmazottjuk volt?

– Csaak? Félmillió értékű árut is képesek voltunk leszállítani egy hónap alatt, uram! Mutassam meg a bizonylatokat?

– Nem, köszönöm. Inkább azt az aláírást.

A fénykép alatt valódi kalligrafikus szépírással a következő állt: *Az 1938-as esztendőre a legjobbakat kívánja a hűséges személyzet.* Alatta az aláírások.

– Itt van – mutatta a cégvezető. – Lám csak, valamit még hozzá is biggyesztett! Olvassa már el, nincs kéznél a szemüvegem.

A lendületes aláírás alatt nyomtatott betűkkel írt versike állt.

Sidonie, drágám,
egyetlen vágyam,
hogy a cég viruljon
és neked fialjon.

– Ez a fiatalúrra vall – mosolygott meghatottan a cégvezető. – El nem mulasztott volna alkalmat, hogy pénzt csaljon ki a kisasszonytól.

– Keveset kapott tőle?

– Nem, inkább sokat költött. De végül is igaza volt. Sidonie kisasszony egész életében robotolt, és mi haszna volt belőle. A fiatalúr legalább élvezte az életet. És ha a kisasszony hallgatott volna rá, még ma is közöttünk lehetnének. Azt akarta, hogy a nővére adjon el, számoljon fel mindent, és meneküljenek, amíg nem késő.

– A kisasszony nem akarta?

– Akarta vagy sem, ma már bajos eldönteni. Jó vevőt keresett, s mire megtalálta, már bejöttek a nácik és mindennek vége volt.

– Az utolsó időkben… nem tudja véletlenül? Nem zsarolta esetleg valaki?

– Sidonie kisasszonyt? – botránkozott meg az öregúr. – Ugyan ki zsarolta volna, kérem?

24.

Az előszobában Blahoš várakozott.

– Jó reggelt! – mondta epésen.

– Viszont – biccentett a főfelügyelő. – Engem vár?

– Igen. Charvát elaludt?

– Nem, Weinfeld kézírását hajkurássza.

– Olvasta már a jegyzőkönyvet, kolléga úr?

– Igen.

– Mi a véleménye?

– Ilyesmit vártam.

– Délután ellenőriztük Pokorný vallomását – folytatta Blahoš. – Csaknem minden stimmel. Az alibije tökéletes. December huszonegyedikéről huszonkettedikére virradó éjszaka Liberecben tartózkodott. Este tizenegyig néhány ismerősével a *Grand Hotel* borozójában üldögélt. Ami Glatte kisasszonyt illeti, december huszonhetedikén érkezett Prágába. Az *Alcron*ban szállt meg, és január hetedikén a ružyněi reptéren hagyta el Csehszlovákiát. A teljesség kedvéért ellenőriztem Glatte professzor itt-tartózkodását is harmincötben. Eközben érdekes tényre bukkantam. Harmincnyolcban a müncheni paktum után Gastenberg határfalu lett. A hovatartozásáról, amíg csak aztán a nácik be nem vonultak, sokáig vita folyt. A

lakosság kisebbik része, aki német volt, a falu régi, német nevére hivatkozott. A helybeliek többsége azonban mégiscsak cseh volt. Ezért lett a háború után a falu neve: *Hostovce.*

Ezúttal fölösleges volt, hogy hatásszünetet tartson. Beállt az magától is.

– De ez még nem minden. Ráakadtunk valamire, amiben Pokorný nem mondott igazat. Glatte professzor nem tanít Princetonban. Az egyetem minden évben kinyomtatja professzorainak névsorát. És abban nem szerepel a neve.

– Honnan szerezte meg azt a névsort?

– Az elhárítástól. Glatte kisasszony látogatása rendkívül érdekelte őket. Egész ittléte alatt figyelték. Glatte professzor neve ugyanis ott szerepel a harminchét halhatatlan között, akinek az amerikaiak az atombomba feltalálását köszönhetik.

– Szenzációs hír – jelentette ki Holý tartózkodóan. – Csak éppen nem hiszem, hogy bármi köze is volna Anna Petráňovához.

– Nono, nem olyan biztos. Olvasta a mai lapokat?

– Még nem, miért?

Blahoš felügyelő diadalmas mozdulattal elővette az egyik reggeli lapot és szétteregette az asztalon.

A CSEHSZLOVÁK SZUVERENITÁS DURVA MEGSÉRTÉSE.

Holý átfutotta a cikket:

Vasárnap egy amerikai tisztekből, tiszthelyettesekből és katonákból álló tizenhárom tagú csoport szállt meg a prágai Alcron szállóban. Az amerikai katonai iratokkal rendelkező csoport gépkocsival érkezett nyugatról. A szállodában töltött éjszaka után hétfőn Štechovicébe utaztak. A katonák betértek a dusnói erdőbe, ahol egy helyen, amelyről nyilvánvalóan már előzőleg tudomásuk volt, s amely mintegy 400 méterre keletre

fekszik a stechovicei gáttól, ásni kezdtek. Előzőleg lezárták az említett helyet környező területet. A felfegyverzett őrség meggátolta a stechovicei csendőrség szolgálati járőrét, hogy a helyszínre hatoljon. A csoport parancsnoka nem volt hajlandó felvilágosítani a helyi csendőrség időközben odaérkezett parancsnokát sem ott-tartózkodásuk céljáról és csoportjának tevékenységéről, mert kijelentette, hogy küldetése titkos, azonkívül rendelkezik a csehszlovák hatóságok engedélyével.

A csoport kedden is folytatta munkáját, amikor is egyik tagjuk rálőtt egy csehszlovák katonára, aki megközelítette a helyszínt. Ugyanaznap estefelé végül a katonák a kiásott gödörből mintegy húsz-harminc ládát emeltek ki. A ládákat teherautókra rakták, s három közülük azonnal elindult Stechovicén át Prága felé. A rakodásnál három láda megsérült, és a tartalmukra utaló helyszíni nyomokból megállapítható, hogy rendkívül fontos anyagot tároltak bennük.

A legénység három tagja néhány órát a stechovicei vendéglőben töltött, majd szintén Prága felé hajtott. E három katonát a prágai biztonsági szervek az Alcron szállodában őrizetbe vették. Egyikük az Egyesült Államok hadseregének századosa.

Az őrizetbe vettek vallomásából, katonai felszereléséből, valamint abból, hogy csoportjukban egy német hadifogoly is volt (aki kétségtelenül ismerte a stechovicei rejtekhelyet), biztonsággal megállapítható, hogy gondosan előkészített akcióról van szó. A csoport tagjai csehszlovák területre léptek, majd a csehszlovák hatóságok engedélye nélkül és mindennemű megállapodás híján Stechovicében elvégezték feladatukat. És készen álltak arra, hogy meggátolják a csehszlovák biztonsági szerveket tevékenységük megzavarásában. Az ilyen eljárás

egyenlő a Csehszlovák Köztársaság szuverenitásának durva megsértésével:

Az eset kivizsgálása után a köztársaság külügyminisztériuma tiltakozást nyújtott át az Egyesült Államok nagykövetének és követelte, hogy az elhurcolt ládákat és azok teljes tartalmát szállítsák vissza. Az eset kapcsán a diplomáciai tárgyalások még folyamatban vannak.

Holý letette az újságot.

– Különös eljárás egy szövetségestől, nem gondolja? – kérdezte Blahoš. – Mire való volt ez a fegyverropogtató kaland? A hírből két tény következtethető ki: az amerikaiak mindenáron meg akarták szerezni a ládákat, és – ami módfelett érdekes – semmi esetre sem akarták megengedni, hogy bárki is beléjük pillanthasson. – Megtudtam, hogy különleges kommandót küldtek át Európába, amelynek az a feladata, hogy minden olyan dokumentumot, ami összefüggésben van az atombombával, szerezzen meg, vagy szükség esetén, semmisítsen meg. Tehát felette valószínű, hogy ez az akció erre irányult.

– Erre nem tudok válaszolni. Nem látok fel az ilyen csúcsokig. Nekem az a feladatom, hogy egy szerencsétlen megtébolyodott leányanya, Anna Petráňová öngyilkosságával foglalkozzam, és hasztalan próbálom kitalálni, miért magyarázza itt nekem mindezt.

– Azért, mert Petráňová abban az időben, amikor Glatte professzor megismerkedett Pokorný mérnökkel, *véletlenül* szintén Hostovceban élt. Utolsó privát foglalkoztatója *véletlenül* Pokorný mérnök volt, akit egy héttel Petráňová halála után *véletlenül* meglátogatott Glatte kisasszony. Közös kirándulásukon pedig *véletlenül* rábukkantak a cseléd holttestére. Nekem büdös ez a túl sok véletlen.

– Valóban sok – dörzsölte meg a főfelügyelő az orrát. – Ahogy most itt elősorolja, feltétlenül az.

– Természetesen nem állítom, hogy Petráňovának az ügyben nagy szerepe volna. De az is elég, ha, csak megmártózott benne. Az ilyen hatalmak számára egy gyilkosság nem sokat jelent.

A főfelügyelő a zsebkendőjébe rejtette a mosolyát.

– Úgy beszél, mintha közülük való volna.

– Dehogyis, csak…

– Egy pillanat! – Holý nagyot trombitált a zsebkendőjébe. – Nézze, semmi kétségem afelől, hogy amennyiben valahol harc folyik az atombomba titkáért, és Anna Petráňová a legcsekélyebb mértékben is befolyásolhatná e harc kimenetelét, nem érné meg a másnap reggelt. Csakhogy akkor olyan gyilkossággal volna dolgunk, mint amilyen a nagykönyvben áll. Senki sem igyekezne olyan látszatot kelteni, hogy öngyilkosság történt.

Elhallgatott, hogy az érve a teljes súlyával hasson.

– Ami pedig a véletleneket illeti, kolléga úr, ha jól értettem, oda akar kilyukadni, hogy Petráňovát Pokorný ölte meg, és Glatte kisasszony azért jött, hogy ellenőrizze a gyilkosságot. Ezzel az elméletével forduljon máshoz. Nekem nem tetszik.

Megszólalt a telefon. Dr. Rut jelentkezett, hogy talált otthon egy levelezőlapot Josef Weinfeld aláírásával.

– Aláírásával? Hogyhogy? Egyebet nem írt azon a lapon? – csodálkozott a főfelügyelő.

– A szöveget Sidonie írta –, magyarázta meg dr. Rut. – Ami pedig az alibimet illeti, rosszul áll a szénám. Huszonegyedikén délután tárgyalásom volt. Körülbelül tizenhét órakor ért véget. Ennek utána nézhet. *Studničková kontra Masorád.* Utána visszamentem az irodámba és a titkárnőm kivonatokat készített az ügyvédi tiszteletdíjakból. Ezt tanúsítani fogja. Legalábbis

remélem. Az év vége felé mindig megcsináltam az efféle kimutatást, az adóbevallás miatt. De ezzel mintha elvágták volna.

– Tréfál?

– Nem. Úgy éjfélig dolgozhattam a kimutatáson, és utána hazamentem. A titkárnőm már hétkor eltávozott.

– Villamossal ment haza?

– Igen. Az autómat csak akkor veszem elő. amikor olyan nagyságokat fuvarozok, mint maga. A mai benzinadagok mellett egy hétig se tudnám használni. Ráadásul, előttem állt még egy út az anyámhoz.

– Értem. Ki volt otthon?

– Senki. A fiam Poličkában tartózkodott, az anyámnál. Másnap én is utána mentem. Mašeknének, aki a fiamat gondozza, szabadnapja volt. A villában más nem lakik. Azonnal letartóztat, vagy csak később?

– Azonnal – nevetett jóindulatúan Holý. – Fogadjunk, hogy ezt a mesét szántszándékkal találta ki. Miért ugrat, mondja? A levelezőlapért elküldetek. És nagyon kérem, ha netán eszébe jutna bármilyen apróság, amelyet Šlégl ellen felhasználhatnánk, hívjon fel.

– Nem érdemli meg! Mikor akarja megszorongatni?

– Nem tudom. Ez a mocskos *Árja Harc*-ügy nem bizonyítható. Ha Šlégl nem ismeri be, megfeneklettünk. Szeretnék tehát beszerezni még néhány bizonyítékot.

– Értem, de nem hiszem, hogy bármi újjal szolgálni tudok. Próbálja meg egyenesen a gyárban.

– Már próbálgatjuk, köszönöm. Egyébként talán nem kell hangsúlyoznom, hogy mindaz, amit tegnap látott és hallott…

– Világos! Maga aztán tudja, mivel kell az embert megörvendeztetni – nevetett dr. Rut. – Viszontlátásra!

Amikor Holý letette a kagylót, Blahošt mintha kicserélték volna.

– Valami újdonság, főfelügyelő úr? Azt hittem, tegnap csak cserkészgetni volt.

– Maga csak ne becsülje le a cserkészgetést – dohogott Holý. – A rendőri fantáziánk nem több, mint színes pántlika a csomagoláson. No, de ne térjünk el a tárgytól. Mi a javaslata?

– Szeretnék körülnézni a Šumavában, abban a bizonyos Hostovcéban.

– Egyetértek. Ott feltétlenül körül kell nézni. A mai napra azonban más feladat vár magára. Tudni akarom, hol tartózkodik Šlégl. Feltételezem, hogy otthon. Tegnap nősült. Örülnék, ha észrevétlenül állapítaná meg, hogy föl ne riasszuk. Tegnap ugyanis megtudtam…

25.

Holý főfelügyelő várakozóan nézett rám.

– Nos, mit tudott meg? Zsarolta valaki Sidonie-t?

– Nem.

– Hm. És kézírást hozott?

Átadtam neki az újévi üdvözleteket.

– Ott lent, az a versike az övé. No meg az aláírás.

– Hm. Nem rossz.

– Csakhogy ez nem kézírás – okvetetlenkedtem.

Holý belémdöfött a tekintetével.

– Javíthatatlan amatőr maga, Charvát – morogta. – Olvassa el legalább Schermann grafológiáját,. A kézírás jellegzetes vonásai akkor is napvilágra kerülnek, ha történetesen cirill betűkkel írt volna. Keresse meg azt a fecnit az üzenettel és Šlégl

kézírását, és vigye el az üdvözlő szövegekkel együtt a szakértőknek. Ebédig tudni szeretném, ki írta az üzenetet.

– Hol találom meg Šlégl kézírását?

– Az isten szerelmére, hát a jegyzőkönyvben! Ezért íratjuk a záróformulát kézzel.

Amikor visszajöttem, a főfelügyelő már télikabátban volt.

– Beszéltem dr. Kyzlinkkel, vár a hazatelepítési hivatalban. Egy óra múlva itt vagyok.

Gyászos ábrázatot vághattam, mert hirtelen elmosolyodott.

– No, jöjjön velem! – mondta.

Kyzlink doktor nyakigláb, vézna, hajlott hátú férfi volt, végtelenül szomorú tekintetű.

– Megmutatok mindent, amit Weinfeldékről összegyűjtöttünk. Ha ez segít maguknak…

Felállt, és egy nyitott szekrénysor elé lépett. Némi keresgélés után az alsó rekesz leghátuljáról két vékony irattartót emelt ki.

– Tessék. Amott leülhetnek.

Sidonie dossziéjában két lap volt, Josefében három.

Sidonie Weinfeldovát 1942. január 5-én hurcolták el. Kis híján egy évet töltött a terezíni lágerben. December 15-én került az auschwitzi transzportba. Ez volt róla az utolsó feljegyzés.

1945. június 10-én dr. Antonín Rut kiskorú Antonín fia képviseletében indítványozta, hogy indítsák meg a holttá nyilvánítási eljárást. A kiskorú Antonín Rut (akinek édesanyja néhai Judita Weinfeldová) az eltűnt Sidonie Weinfeldová egyetlen vérszerinti rokona. A halál időpontját az utolsó híradással egybehangzóan 1942. december tizenötödikében állapították meg.

A Josef Weinfeldről szóló feljegyzések hasonlóan szűkszavúak voltak. 1942. március 13-án érkezett Terezínbe.

Két hónappal később, május 8-án került az auschwitzi transzportba. Ez volt az utolsó feljegyzés.

1945. június 10-én dr. Antonín Rut, kiskorú Antonín fia képviseletében indítványozta, hogy kezdjék meg a holttá nyilvánítási eljárást. A kiskorú ifjabb Antonín Rut az eltűnt Josef Weinfeld egyetlen vérszerinti rokona. A halál időpontját az utolsó híradással egybehangzóan 1942. május 8-ában állapították meg.

Az aktához csatolt papírlapon a következő, gépelt jelentés állt:

*A dörnteni tábor foglyainak névsora szerint Josef Weinfeld halálának tényleges dátuma 1945. március 2., a tábor felszámolásának napja. Az új tényről az indítványozót, dr. Antonín Rutot, értesítettük. A holttá nyilvánítási eljárás következő pontjaként az elhalálozás dátumát az eltűntről szóló utolsó feljegyzéssel egybehangzóan 194*5*. március 2-ra változtatjuk.*

Ez volt minden.

Lemásoltuk az adatokat és a felügyelő visszaadta a dossziékat.

– Jutott valamire? – kérdezte dr. Kyzlink.

A főfelügyelő megrázta a fejét.

– Nem is tudom, mit reméltem. Mintha nem éltem volna át magam is… – De mégsem nyugodott bele. – Egyéb nem maradt fent?

– Nem. Az archívumok többségét a lágerek SS-személyzete még idejében megsemmisítette. Nem tudunk semmit. Ha vissza akarunk térni az élet rendes kerékvágásába, úgy ez az egyetlen módja.

– Időnként azonban mégiscsak előkerül valami, nem?

– Írott anyag alig-alig. Olykor egy-egy tanú, de többnyire nem biztos a dolgában.

– Josef Weinfeld esetében mégis találtak írott anyagot. Hiszen annak alapján változtatták meg a halála dátumát.

– Az lehetséges. Ami tőlünk telik, azt megtesszük.

– Egy ilyen adatnak vannak-e jogi következményei?

– Gyakorlatilag csupán annyi, hogy a kőfaragó más dátumot vés a sírkőbe.

– És mi van akkor, ha valaki mégsem halt meg?

Dr. Kyzlink felpillantott. Tekintetében elmondhatatlan fájdalom ült.

– Ön is, főfelügyelő úr? Higgye el, kérem, ezek a jegyzékek nem tévednek.

Kimentünk.

– Sovány zsákmány – panaszkodott Holý. – Semmit se fogunk tudni felhajtani ez ellen a Šlégl ellen…

– Mi volna, ha csak úgy vaktában megkockáztatnánk?

– Blöff? Nem szokásom.

Az irodában az írásszakértő véleménye várta Holýt. *Az üzenetet (Ne félj visszatérek) ugyanaz a kéz írta, mint a Sidonie, drágám… kezdetű versikét…*

Holýra várt Blahoš is. Jelentette, hogy Šlégl otthon tölti a mézesheteit. Tulajdon szemével látta, amint újságért ment.

– Most is otthon van?

– Minden bizonnyal. Otthagytam a ház előtt Hiršt, aki azonnal ideszól, ha az ifjú férj kimozdulna.

Holý tétován végigsimította kopaszodó fejebúbját.

– Nos, jó! Hozza be. Mutassuk meg már egyszer mi is, hogy gyorsak vagyunk.

26.

Egy órával később Josef Šlégl, Hirš nyomozó és Blahoš felügyelő kíséretében, belépett Holý dolgozószobájába.

A küszöbön ijedten megállt. Fakó kék szeme nyugtalanul futott körbe a helyiségen. Holý szótlanul a székre mutatott. Šlégl leült és idegesen beletúrt hosszú, lenszőke hajába. Keresztbevetette a lábát és köhintett. Újra végigjártatta rajtunk bizonytalan tekintetét.

A csend szinte gyilkolt.

A főfelügyelő még mindig várt. Csak akkor szólalt meg, amikor a feszültség már-már tapintható volt.

– Josef Šlégl, azért vezettük elő, mert megállapítottuk, hogy a kihallgatásakor eltitkolt néhány fontos tényt. Mielőtt feltenném a kiegészítő kérdéseket, közlöm, hogy itt fekszik előttem a december huszonkilencediki tanúvallomásáról felvett jegyzőkönyv. Nem akarja utólag kiegészíteni?

– Én… én… nem is tudom… Kiegészíteni?… Milyen irányban? – dadogta Šlégl.

Holý felemelte a lepedőnyi *Árja Harcot.* – Ismeri ezt az újságot?

– Nem… nem… – sápadt el Šlégl.

– Nem ismeri? – mondta a főfelügyelő barátságosan. – Látja, én viszont igen. A címe *Árja Harc,* és évekig itt jelent meg, a fővárosban. Nem emlékszik?

A nyájas hang szemlátomást jobban megrémítette Šléglt, mintha a felügyelő ordított volna.

– Nem… fogalmam sincs róla – dadogta halálra váltan.

– Pedig érdekes cikkek jelentek meg benne. Mint például ez itt. *Nem hallja a kor szavát.* Nos, ismeri?

– Nem én írtam – nyüszített Šlégl. – Becsületszavamra!

– Ki mondta, hogy maga írta – csodálkozott Holý. – Bennünket csak az érdekel, hogy miért sugallta a megírását. Maga mindig azt állította, hogy szerette Anna Petráňovát.

– Én… én… nem így… képzeltem. Csak meg akartam kérdezni… semmi többet… soha nem tettem volna be oda a lábam, ha tudom, hogy ez lesz belőle… Csak meg akartam kérdezni, hogy szabad-e… – Egyszerre hevesen csuklani kezdett.

– Szedje össze magát! – mordult rá a főfelügyelő. – Semmi kedvünk ezt végignézni!

– Nem kaphatnék… egy kis vizet…? – csuklott Šlégl.

Hoztam a poharat. A keze annyira reszketett, hogy kiloccsantotta a vizet. A foga az üvegnek koccant. Ivott.

– Nem kér egy cigarettát? – kínálta Hirš. A keresztkérdések nyilván elmaradnak – feleslegesek.

– Köszönöm… nem dohányzom…

– Akkor folytassuk! Negyvenegy októberében bement az *Árja Harc* szerkesztőségébe, hogy megérdeklődje, szabad-e Petráňovának zsidó származású munkaadónál dolgozni. Miért tette?

– Mert… mert… aggódtam… hogy kellemetlensége támad emiatt… – motyogta Šlégl. Mélyet lélegzett és ostoba gőggel hozzátette – Szerettem Annát.

– Folytassa!

– Amint elmondtam nekik, mit akarok, mind összeszaladtak, és azt kérték, hogy adjam elő a kérésemet írásban.

– Kicsodák?

– Hát… azok az ottani emberek. Szerkesztők… Azt mondták, hogy megkapom írásban a választ, csak tudniuk kell, kiről van szó. Erre hazudozni kezdtem, hogy az egészet csak

kitaláltam. Ekkor megfenyegettek. Ha nem mondom meg, kihívják a Gestapót. Rettenetes volt…

– Úgyhogy inkább megmondta nekik.

– Nem, nem! – robbant ki Šléglből. – Esküszöm, hogy nem! Inkább a nyelvemet haraptam volna el! De akkor bejött egy idősebb úr, aki roppant udvarias volt és nem kiabált. Bevitt az irodájába, hellyel kínált.

A pohár után nyúlt. Üres volt.

– Sokáig a lelkemre beszélt. Szavát adta, hogy Annának nem esik baja, s hogy mindkettőnknek jobb lesz, ha nem Weinfeldéknél, hanem másutt vállal munkát. Hittem neki…

– Megható – dörmögte utálkozva a főfelügyelő. – És minek ment el oda másodszor is?

– Másodszor semmi közöm nem volt az egészhez! Becsületszavamra!

Holý váratlanul kijött a béketűrésből. Pedig ez ritkaság volt nála.

– Hagyjuk azt a becsületszót! – mennydörögte. – Miféle becsületre hivatkozik?

Šlégl összeomlott.

– Valóban… – suttogta megsemmisülten. – Nem kellett volna… Berontottam oda, ahhoz a hitvány alakhoz, aki megígérte… Még ő kezdett rám üvölteni, hogy örülhetek, hogy nem csukatta le Annát. Meg hogy az még nem fordult elő, hogy akit ő figyelmeztetett, az nem engedelmeskedett volna. De ha szép szóval nem megy, akkor… Azt hittem, megőrülök, menten végzek magammal. Elrohantam Annához és rimánkodtam neki, hogy mondjon fel. Hogy Weinfeldéket úgysem mentheti meg, csak magának árt…

– És Anna? Nem csodálkozott, hogy ilyen jólértesült?

– Hiszen mindenki ugyanezt mondta neki, nem volt számára újdonság. De Anna megmakacsolta magát. Kiabált, hogy ő nem patkány, hogy elhagyja Weinfeldéket a bajban, s az egész különben is a mi bűnünk, mármint a magáé, az enyém és mindannyiunké… Ilyen esztelenséget! Hát, tehettem én a nürnbergi törvényekről meg az egész gyalázatos disznóságról…?

– Eközben nem is sejtette, hogy maga jelentette őt fel?

– Mit képzel róla, kérem? – háborodott fel Šlégl. – Ha tudta volna, soha többé rám se nézett volna. Márpedig együtt éltünk! – vágta ki diadalmasan.

– Mikor?

– Miután Josef Weinfeldet elhurcolták. Egy hónapig éltünk együtt. Egy egész hónapig! Mit tudhat maga erről, Hogy milyen volt, amikor szeretkeztünk, amikor aludt, amikor… Mit tud maga? – tárta ki a karját. – Soha többé az életben…

– Hagyjuk ezt – legyintett Holý. – Nem érdekelnek minket az ömlengései!

– Nem szólva arról, hogy ez az egyhónapos szerelem semmit sem jelent – vette át az ostromot Blahoš. – Később nyilván megtudta.

– Mikor? A Protektorátus alatt biztosan nem. Mert akkor a felszabadulás utáni első napon feljelentett volna. Később pedig azért nem tudhatta meg, mert az archívum…

– Miféle archívum? – csapott le a főfelügyelő.

– Állítólag a háború vége felé megsemmisítették – nyögte ki Šlégl.

– Honnan tudja?

– Megbizonyosodtam róla. El nem tudják képzelni, milyen állapotban voltam. Ha az lett volna a feltétel, hogy Anna nem szerez tudomást az egész ügyről, akár azonnal feladtam volna

magamat. Higgyék el, nem érdekelt a büntetés. Csak a félelem, hogy ő lett volna az első, akit maguk értesítenek…

A szeme hirtelen új reménytől fénylett fel.

– Hiszen elmondta nekem, hogy megőrizte azokat a cikkeket. Gondolják, hogy ezt elárulta volna nekem, ha csak mákszemnyire is gyanakszik rám?

– Szóval elárulta magának? – bólintott Holý. – Akkor hát minden világos. Talán azt is megmondta, miért őrizgeti a cikkeket?

– I… igen – dadogta Šlégl.

– Nos?

– Le akart számolni a szerzővel.'

– És ettől maga nem ijedt meg?

– De igen. Rettenetesen ! Ezért kezdtem el kutatni az archívum után. Annak pedig nyoma veszett.

– Amint látja, nem egészen. Mi, például, tudunk a dologról.

– Ő nem! Decemberben még felkeresett a tartásdíj miatt. Ha tudta, vagy akár csak sejtette volna, inkább éhenhal, semhogy elfogadjon tőlem egy koronát is!

– Csakhogy ezt megelőzően a pénzt következetesen visszautasította. Ezt mivel magyarázza?

Šlégl a fejéhez kapott.

– Nem tudom – vinnyogta.

– És hogyan lehetséges az, hogy a harmadik cikket, amelyben nem fordult elő semmiféle név, igen helyesen magára vette?

– Nem tudom, nem tudom… – hajtogatta Šlégl. – Talán azért, mert ő is megosztotta az élelmiszeradagját Weinfelddel…

– Ez a harmadik cikk szintén a maga tudomása nélkül jelent meg?

– Nem, ez nem. – Šlégl felemelte a fejét. – Ezt én magam írtam.

– Valóban? Szignóval van aláírva.

– Így állapodtunk meg. A cikk az enyém.

Lélekben felidéztem a cikk szomorú, már-már elégikus mondatait. Valóban, már első olvasásakor úgy rémlett, hogy valamiféle személyes, fájdalmas hangvétel különbözteti meg a többitől. Most már értettem, miért.

– Ember, maga féltékeny volt!

– Miért lettem volna féltékeny?

– Akkor miért írta meg a cikket?

– Sajnáltam Annát.

– Méghogy sajnálta? – bömbölte a főfelügyelő. – Hát most decemberben, amikor felkereste magát, akkor nem sajnálta?

– De igen – suttogta Šlégl. – őrülten…

– Mégis képes volt kidobni…

Egyenruhás rendőr lépett be az irodába. Egy összehajtogatott cédulát adott át Holýnak, azzal kiment. A főfelügyelő átfutotta az üzenetet, és máris újabb kérdést szegezett Šléglnek.

– Ki mindenki tudott erről az… együttműködéséről?

– Senki! – rémült meg Šlégl.

– Az anyja sem?

– Nem… legalábbis én nem mondtam neki semmit.

– Tudni akarom, hogy tudomása volt-e róla.

– Nem tudom. Valamit sejtett… De soha nem beszéltem vele a dologról.

– Nem? Akkor miért feltételezi, hogy sejtett valamit? – reccsent közbe Blahoš.

– Mert… – Šlégl felhúzta a vállát. – Ha az ember valakivel születése óta együtt él, nincs szüksége beszédre…

– Utolsó találkozásunkkor megkérdeztem: miért nem házasodott össze Petráňovával már negyvenkettőben? Maga azt válaszolta, hogy Petráňová nem akarta. Megmagyarázná nekünk az elutasítás okát? Hiszen meglehetősen szokatlan, hogy egy hajadon elutasítsa születendő gyermeke apját. Ráadásul háborús időkben.

– Szokatlan – bólintott Šlégl és megtörülte verejtékező arcát –, de erre se tudok magyarázatot adni. Talán nem tetszettem neki eléggé. – Kísérlete, hogy elmosolyodjon, szánalmas kudarcba fulladt.

– Ezt komolyan gondolja? Hiszen gyereket vártak!

– Hagyjon már, az istenért! – jajdult fel hirtelen Šlégl, és kezébe temette az arcát. – Én nem tudok semmit! Mit tehettem volna, ha egyszer nem akart hozzám jönni?

– Miért nem akart?

– Azt mondta… nem vagyunk egymáshoz valók.

– Érdekes indoklás – mondta a főfelügyelő. A hangja már rekedt volt. – Eleinte illettek egymáshoz. Mi több, együtt is éltek, ahogy említette. S hirtelen vége. Egy olyan pillanatban, amikor más asszony a nyakába borult volna.

– Anna bolond volt!

– Nem volt bolond! Nem akart férjhez menni egy besúgóhoz! Petráňová akkor már tudta, miféle ember maga! És maga ezért támogatta. És ezért ölte meg.

– Nem én öltem meg! – üvöltött fel Šlégl.

– Nem? Hát hol volt azon az éjszakán, amikor a gyilkosság történt?

– Melyik éjszakán?

– Éppen maga ne tudná, melyiken? December huszonegyedikéről huszonkettedikére virradó éjszaka. Nos, hol volt akkor?

Sarokba szorított patkány?, latolgattam. Vagy inkább egy halálra rémült nyúl?

– Én, én… nem tudom.

– Akkor gondolkozzék, de gyorsan!

– Ez, ez… karácsony előtt volt?

– Világos!

– De hiszen… Ó, hiszen én akkor Szlovákiában voltam! – ujjongott föl Šlégl. – Tőketerebesen! Ott szereltünk.

– Két nappal karácsony előtt Tőketerebesen szereltek?

– Igen! Az év végéig be kellett fejeznünk a munkát, és nem akartunk karácsony után majd ismét visszautazni. Péntekig dolgoztunk… – Lassanként lecsillapodott. – Megkérdezheti, főfelügyelő úr.

– Kitől?

– Akárkitől. Az egész brigádtól. – És kapkodva sorolni kezdte a neveket. – Mindegyikük igazolni fog. És felmutathatom az útiokmányokat is…

– Mivel utazott?

– Én vonattal, be kellett még fejeznem a földelést. A többiek autón.

– Mikor érkezett meg?

– Szombaton reggel. Nem! Később, majdnem délben, mert a vonat késett.

Vagy tökéletes színész volt, vagy igazat mondott. Az a kellemetlen érzésem támadt, hogy igazat mond.

27.

A kihallgatás véget ért. A főfelügyelő szórakozottan karistolta a kiskanállal csészéje peremét. A folyadék gyenge pótkávéra emlékeztetett. Csak a beavatottak tudják, hogy a csészében tea

van – lórúgáshoz, vagy Szókratész bürökjéhez hasonlatos tea – egy csészéhez két tetőzött kávéskanálnyi tealevél, ötpercnyi forrással kilúgozva. Némely rossz nyelvek szerint a főfelügyelő ezzel a főzettel rántotta össze az ajkát, ha különösen dermesztő mosolyt akart felvillantani. Rágalom, természetesen; az a gyanúm, hogy ha Holý egyáltalán súlyt helyezett valamire, akkor az a bűnügyi rendőrtől merőben különböző külseje volt. Nyilván tényleg ízlett neki ez a méreg.

– Nos, kolléga urak? sóhajtott fel. – Gyilkolt?

A kanalak meg-megkoccantak a porcelánon. Egyikük se sietett a válasszal. Nem hittem volna, hogy egy kihallgatás ennyire kifacsarja a kihallgatókat.

– Az alibijétől függ – vélekedett Blahoš.

A főfelügyelő legyintett.

– Milyen alibit vár? Mutat majd egy kezelt vonatjegyet. A dátum egyezni fog. De hogy valójában ki utazott azzal a jeggyel, nem derül ki. Furcsa, hogy a többiek autóval mentek, csak egyedül ő utazott vonaton.

– Talán a vasútállomáson emlékszik valaki, hogy látta – fűztem hozzá fesztelenül.

– Tőketerebesen talán, de Kassán?

– Az is elég volna. Ha valóban pénteken délben szállt fel Tőketerebesen, szombat reggelnél nem érkezhetett korábban Prágába – vetette ellen Hirš.

– Már amennyiben vonaton utazott.

– Mi egyébbel utazhatott volna?

– Repülőgéppel. Az alig három óra alatt teszi meg ezt az utat.

– Honnan akasztott volna le egy repülőgépet?

– Katonai gépek bizonyára indulnak onnan. Ha szerencséje volt… vagy ha egy jó barátja…

– Ezt nem nézném ki belőle.

– Hogy kinézné-e vagy sem, az most érdektelen, Mihelyt elfogadjuk, hogy a tettes Šlégl, olyan agyafúrt gyilkossággal állunk szemben; hogy ahhoz képest az ilyen módon szerzett alibi ártatlan diákcsíny.

– Egy pillanat! – emelte fel az ujját Hirš. – Milyen tettre gondol? Véleménye szerint csak Petráňovát ölte meg?

– Nem, a fiút is meg az asszonyt is természetesen.

– Akkor viszont… pusztán a rend kedvéért, a fordított sorrend a valószínűbb. Alighanem először az anyával végzett, és csak utána a gyerekkel. Feltételezem ugyanis, hogy különben Petráňová, mint minden anya, harcolt volna a gyerekéért. A testén azonban a legkisebb nyomát se találtuk a dulakodásnak.

– Csakhogy itt van a postai feladóvevény. Azt bizonyítottan Petráňová töltötte ki – vetette ellen Holý.

– Arra gondol tehát, hogy Petráňová bűntárs?

– Nem! – fortyant fel a főfelügyelő. – Nem gondolok semmire!

– Šlégl ártatlan – jelentette ki váratlanul Blahoš határozottan. – Utolsó látogatásakor kidobta Petráňovát. Ezt biztosan tudjuk. Petráňová maga mesélte el a jelenetet Rut doktornak. De Šlégl sohase mert volna ilyet tenni, ha nem tudta volna biztosan, hogy Petráňová még csak nem is gyanakszik rá.

A főfelügyelő kedvetlenül bólintott.

– Átkozott egy história! Noha, már azt reméltem…

– Mikor indulhatok Hostovcéba? – érdeklődött Blahoš.

– Amikor tetszik.

– Holnap?

– Kérem! De Kadlectől egyetlen embert se veszek el.

– Talán egyedül menjek?

– Elviheti magával Hirš urat és – Charvátot.

Végre! A legszívesebben megöleltem volna Holýt.

– Nem akarják ellenőrizni Šlégl alibijét? – Blahoš egyszerre szokatlanul aggályossá vált. Tudtam, miért. Nem akart magával vinni. Éreztem, hogy elönt a forróság.

– De igen. – felelte Holý. – Azt azonban magam is elvégzem.

– Holnap szombat van… – szólaltam meg. – Vasárnapig bajosan térünk vissza. – Én is ki akartam mutatni, hogy nem epekedem Blahošért.

– Bizony, bajosan – ismerte el. Holý. – Randevúja van?

– Éppenséggel nincs…

– Hát akkor? Bűnügyi rendőrnek készül, fiam. Mert miről van szó? – kezdte magyarázni Blahošnak. – Hostovcéban szükségünk lesz egy autóra. Prágából senkit se kap ilyen útra. Beszéltem a klatovyiakkal. Kocsijuk van, sofőrjük egy. szál sem. Magának viszont van jogosítványa – fordult hozzám.

Értettem. Hát ezért küld engem! Nincs gépkocsivezetőjük.

Nagyobb megaláztatás már nem is érhetett volna.

– Van – ismertem el rákvörösen.

– Akkor hát megyünk mind a hárman – biccentett Blahoš. – Ami pedig Petráňovát illeti – tette hozzá kisvártatva –, nem látom a helyzetünket olyan sötétnek. Csak Šlégllel jutottunk zsákutcába. No, meg talán Pokornýval is – ismerte el nagylelkűen. – De minél több gyanúsítottat rekesztünk ki. annál helyesebb az eredeti elméletünk.

– Köztünk legyen mondva, nekem már egy csöppet se teszik – dörmögte a főfelügyelő.

28.

A nap sehogysem akart véget érni. Hátra volt még az este, s vele egy felette kellemetlen kötelesség.

A főfelügyelő becsengetett a kertkapunál.

Valaki fölrántotta a ház ablakát.

– Te vagy az, Josef? – kérdezte egy aggódó mély, már-már férfias hang.

– Nem, Šléglné asszony, én vagyok az, Holý; főfelügyelő.

– Mit akar? A fiamat délután elvitték az emberei.

– Tudom. Magával akarok beszélni.

– Miről?

– Nem hívna be?

Az ablak becsukódott, a bejárat fölött kigyulladt a fény. A ház ajtaja megnyikordult. A termetes öregasszony, talpig feketében, akárcsak a múltkor, a kapuhoz igyekezett.

A kulcs kétszer megfordult a zárban, a kapu kinyílt. Holý belépett. Ezúttal a konyhába vezették be.

A menye nincs itthon?

– Nincs.

Holý a szék támlájára dobta a télikabátját és leült.

Az öregasszony állva maradt. Kezével a támlára támaszkodott. A kemény körmű, tömzsi ujjak görcsösen markolták az esztergált fát. Éles orr, egyenes ajak, határozott áll. A felső ajka fölött pelyhes árnyék. A fülét eltakaró ősz haj hátul összefogva.

Ilyennek képzelem a korzikai öregasszonyokat, döbbent rá Holý. Feketék, szikárak, kemények. Az ilyenek szülik a Napóleonokat. Hogyan lehetséges, hogy Šléglné ilyen puhányt nevelt fel?

– Nos, mit akar? – törte meg a csendet az öregasszony.

– Hol van Šléglné? A fiatalasszony…

– Keresse meg. Vele akar beszélni, vagy velem?

– Mindkettőjükkel. – Az öregasszony elutasító viselkedése megkönnyítette a bejelentést. – Közölni akarom magával, hogy a fiát letartóztattuk.

A matróna állt a szék mögött, komoran, mint a siratóasszony a temetésen. Előrehajolt. Az ujjak megmarkolták a támlát.

– Megtudhatom, miért?

– Megállapítottuk, hogy a háború alatt ügybuzgó tudósítója volt az *Árja Harc* című denunciáns fasiszta szennylapnak. Feljelentette többek között Anna Petráňovát, és akkori munkaadóit, a Weinfeld testvéreket. Egy órával ezelőtt bevallotta.

– Bevallotta? – ismételte Šléglné tompán. Lassan lecsúszott a székre.

– Nem volt más választása. Rábizonyítottuk.

– Az a dög! – tört ki az öregasszony keserűen. – Még holtában is üldöz bennünket! Ezerszer megmondtam a fiamnak, hogy hagyja ott!

– Nyugodjék meg. Ezért az egyért Petráňovát nem kárhoztathatja.

– Nem? Ezt mondja maga! De én tudok egyet-mást. Mit gondol, miért csinálta ezt az a tökkelütött? – Hirtelen megtorpant. Szeme kitágult a rettegéstől. Az arcához kapott. – Vannak gyerekei, főfelügyelő úr?

– Vannak.

– Esküdjön meg az életükre, hogy nem maga találta ki ezt az egészet!

– Ezt nem tehetem, asszonyom. Nem is szólva arról, hogy tanúk nélkül beszélgetünk.

– Esküdjön meg!

A főfelügyelő felemelte a két ujját és komolyan kijelentette:

– Esküszöm!

Šléglné megkönnyebbülten felsóhajtott.

– Tudja, hirtelen átvillant az agyamon, hogy én magam juttattam odáig Josefet. Maga, ugye azt mondta, hogy *többek*

között jelentette fel Petráňovát és azt a két zsidót? És hogy bevallotta?

– Bevallotta a cikkeket Weinfeldékről és Petráňováról. A további feljelentések után nyomozunk.

– Ne fáradjanak. Nem jelentett fel többé senkit. A fiam nem besúgó. A fiam egy szerencsétlen ember. – Az öregasszony hangja megremegett. – Nézze, főfelügyelő úr, magának ismernie kell az embereket. Hát nem érti, hogy azért csinálta, mert bolondja volt annak a nőnek. Úgy csüngött azon a bestián, mint egy barom – folytatta növekvő undorral. – Kínos erről beszélnem, de soha életemben nem láttam még ilyen megszállottat… Még arra a csámpás Weinfeldre is féltékeny volt! Ezért írta a cikkeket.

– És mit szólt mindehhez Petráňová? Ezért nem akart hozzámenni?

– Petráňová? Hát tudott a dologról?

– Éppen ezt kérdezem én is.

– Nem, Annának sejtelme se volt róla. Hiszen ő maga mutogatta itt nekünk azokat a cikkeket.

– És maga, Šléglné? Maga sejtette?

Az öregasszony lesepert egy nem létező morzsát.

– Egyszer találtam egy piszkozatot… – váltotta be vonakodva.

– Hát a menye?

– Nem, ő nem.

– Biztos benne? Hiszen a fia sok mindent elmondott neki.

– De ezt csak nem mondta el neki, az istenért!

Ez is egyfajta válasz volt.

– Ha viszont Petráňová nem tudott semmit, nem értem, hogy miért nem ment feleségül a fiához.

– Nem volt neki elég jó. Egy szerelő. Ő milliomosra várt.

– Egy törvénytelen gyerek nem a legalkalmasabb csalétek efféle tervekhez.

– Meglehet, irtózott a fiam kutyahűségétől.

– Az imént az emberismeretemre hivatkozott. Nos, maga valóban úgy gondolja, a kutyahűség elegendő ok arra, hogy valaki kikosarazzon egy kérőt?

– Petráňová esetében igen. Maga nem ismerte, főfelügyelő úr. Az a ribanc tudta, hogy ha füttyent egyet, a fiam máris rohan a menyasszonyi csokorral. – Szavaiból parázslott a gyűlölet.

– De nem volt elég.

– Nana, éppen hogy csak! Ha Josef nem érezte volna, mi a kötelessége Dana iránt, Petráňová talán ismét megkaparintotta volna. Hihetetlen hatalma volt a fiam fölött. És ezt jól tudta. Az ördög tudja, mivel bűvölte meg. Mint nő, hajítófát sem érhetett.

Az asztal fölé hajolt.

– Sohase szerettem. Hamis volt, mint a macska, főfelügyelő úr. Mint a macska.

– Meglep. Sok mindent hallottam Petráňováról, de ezt az egyet még nem.

– Született színésznő volt, főfelügyelő úr. Talán nem is tehetett róla. Csak színészkedett. Olykor, ha kedve tartotta, megjátszotta az alázatos menyt, máskor rájött a bolondóra és kimutatta a foga fehérjét – majdhogynem megmarta az embert, olyan gyűlölködő volt. És ez a birka Josef… ahelyett, hogy az anyja pártját fogta volna… – Legyintett. – Mondom, megszállottja volt annak a nőnek. Még most is az. Amikor tegnapelőtt azt olvasta az újságban, hogy vízbe fulladt, azt hittem, kárt tesz magában. Kénytelen voltam orvost hívni, úgy tombolt.

Holý felfigyelt. Ezt érdemes megjegyezni!

– Mikor engedik szabadon? – kérdezte az öregasszony.

– Az nem, rajtam múlik.

– Tudom. Mégis mit gondol, mikor?

– Ne ringassa magát illúziókba, se fölös reményekbe. Olvassa el, milyen szigorúan ítélik el a lapok.

– Hogyan? – fehéredett el Šléglné. – Bíróság elé állítják?

– Nem tudom. A maga helyében mindenesetre ügyvéd után néznék. – Holý felállt és a kabátjáért nyúlt. – Még egy apróság. Mit csinált december huszonegyedikéről huszonkettedikére virradó éjjel?

– Én? Aludtam.

– Ez három nappal Szenteste előtt volt.

– Köszönöm! Minden éjjel alszom.

– És este?

– Ne aggódjon. Petráňová Prágába való érkezéséhez nincs semmi közöm.

Holý letette a kabátját. Szóval mégis… Hirtelen ráocsúdott, hogy a gyanú már régóta ott fészkelt az agyában. Hogy voltaképpen régóta tudja.

– Öltözzön fel – mondta kurtán. – Velem jön!

– Kicsoda? Én? – bámult á értetlenül az öregasszony.

– Igen. Honnan tudja, hogy Petráňová december huszonegyedikén Prágába érkezett?

– Olvasom az újságokat… – mondta Šléglné bizonytalanul.

– Erről sehol se olvashatott! Hol a cipője és a kabátja?

Az öregasszony felállt és kiment az előszobába. Holý követte.

– Ne féljen, nem szököm meg. – Nehézkesen lehajolt a polchoz. Egy fekete, bélelt bőrcipőt vett elő. Leült.

– Nos, honnan tudja?

– Láttam őket – bökte ki, miközben lehajolt a cipőjéhez.

– Hol?

– A pályaudvar előtt. Éppen kifelé tartottak. Arra mentem a villamossal.

– Hánykor?

– Nyolc körül.

– Maga honnan jött?

– Bevásárlásból.

– Nyolckor?

– Igen. – Az öregasszony bekapcsolta az utolsó gombot is a cipőjén. A kabátjáért nyúlt. – Karácsonyi vásár a *Fehér Hattyú*ban.

– Vett valamit?

– Egy pongyolát – szuszakolta bele magát a kabátba.

Igyekezete megzavarta Holýt. Mintha csak örülne a letartóztatásnak, gondolta.

– Várjon – mondta idegesen.

– Tessék? Hol a kabátja?

Végül is, miért ne? Holý bement a kabátjáért.

– Írhatok egy üzenetet Danának? – kérdezte Šléglné.

– Igen, de elolvasom.

– Kérem!

Papírt és ceruzát keresett elő.

– Egyedül járt az áruházban? – kérdezte Holý.

– Egyedül.

– Hát később?

– Hazamentem és lefeküdtem aludni.

– És másnap?

– Reggeltől vártam Josefet.

– Nem látogatta meg senki?

– Senki.

– Vásárolni nem volt?

– Nem.

Holýban felötlött, hogy az alibi szántszándékkal lyukas. Mint amikor a fogoly eltereli az üldözőjét a fészkétől. Csakhogy… kit fedezett volna? Šléglnek ezzel nem teremt alibit.

– Hánykor érkezett meg a fia?

Šléglné felnézett az írásból.

– Josef? Délben. Késett a vonata.

– Biztos, hogy Petráňovát látta?

– Holtbiztos. Éppen akkor léptek ki az érkezési oldalon és a bejárati lámpák megvilágították őket. Megijedtem, mit keres itt Anna.

– Mit csináltak?

– Nézelődtek.

– Hogyan? Mintha vártak volna valakire? Vagy… mint amikor az ember át akar menni az úttesten?

– Nem figyeltem meg. Az egész csak néhány másodpercig tartott. Aztán eltakarta őket egy villamos.

– Csomagjuk volt?

– Ha nem tévedek, Petráňová kezében láttam egy kis koffert.

– Mást nem?

– Nem, mást nem.

– Igyekezzék visszaemlékezni! Maga az utolsó ember, aki élve látta.

Az öregasszony megrázta a fejét.

– Felesleges, nem tudok másra visszaemlékezni. Kimentek a járdára és Anna balra nézett, a Vencel tér felé. A fia kérdezett tőle valamit, láttam, ahogy felemelte a fejét. Anna visszafordult, elmosolyodott. És abban a pillanatban jött a másik vágányon a villamos. Amikor továbbment, már egyiküket sem láttam.

– Anna *mosolygott?*

– Igen. Szinte boldogan. Mint aki örül valaminek. Bocsásson meg – fűzte hozzá szégyenkezve –, de én így láttam. Indulhatunk?

29.

Ez egyszer nem késhettem el. A vonat pont hatkor indult. Beléptem a fülkébe és igencsak össze kellett szednem magam, hogy hangosan fel ne kacagjak.

– Már azt hittem, lemarad – zsémbelődött, Blahoš felügyelő. Fekete rénszarvasokkal ékesített fehér szvetterben és kifényesedett, rozsdaszínű sínadrágban feszített. Lábán vadonatúj sportcipő, kétségtelenül egy UNRRA-segélyszállítmányból. Szembe vele Hirš úr stílusosan öltözött föl – tökéletesen az apa, gondolatjel, turista jelszó mintájára: lódenzeke, hegymászó bot, térdnadrág és fűzős bakancs. Hát persze, döbbentem rá, Šumavában legalább méteres hó lesz.

Az én partizánhacukám sem illett kimondottan az alkalomhoz. Mindennek tetejében reggel felfedeztem, hogy nyáron a molyok felzabálták a lovaglónadrágom legkényesebb részét. A vattázott háromnegyedes kabátom pedig csak üggyel-bajjal fedte el a befoltozott lyukakat. A bűnügyi rendőrség, mi tűrés-tagadás, nem volt éppen felszerelkezve télvíz idejére.

Udvariasan megmagyaráztam, hogy lemaradásról szó sem lehet, hiszen az indulásig még negyedóránk van.

Kijelentésemet abban a pillanatban maga a vonat cáfolta meg, amely apró rándulással elindult.

– Állítsa be az óráját – rendelkezett Blahoš szárazon.

Megtettem, és leültem.

Utunk méla hallgatásban telt. melyet csak egy felszálló utas tört meg, aki azzal mulattatott bennünket, hogyan siklatták ki a werwolfok Podmoklynál a vonatot. Plzeňben aztán leszállt, szemlátomást csalódottan, hogy épségben érkeztünk meg.

Klatovyban, a járási bűnügyi osztályon már vártak bennünket. Sőt, útra készen állt az autó is. Pazar trófea: egy vászontetős, katonai ZDF.

Mialatt Blahoš és Hirš tárgyalt, kipróbáltam egy kicsit. Várakozáson felül jól futott. Csupán a szélvédőn, mintegy homlokmagasságban tátongó lyuk idegesített, amelyen, legalábbis úgy éreztem, süvít a hideg. Azzal vigasztaltam magam, hogy ilyen találat kétszer senkinek se sikerülhet.

Megálltam az épület előtt, és átadtam magam a gépkocsivezetők örök sorsának, a várakozásnak. Hideg volt. A nap, amely érkezésünkkor kibújt a felhők mögül, nyilván elfáradt.

Kiszálltam a kocsiból és topogva körüljártam. Talán egy fél óra múlva megjelent Hirš.

– Nos?

– Indulunk. Van elég benzinünk?

– Egy tele tartály és két kanna.

– Nagyszerű! – Bebújt az autóba.

– Hová repesztünk, főnököm? – kérdeztem a prágai taxisok hangján.

Hirš elmosolyodott.

– Hostovcéba, pilóta úr – vette a lapot.

– Ez kívül esik az övezetemen. Fizetnie kell a visszautat is.

– Nyugi, egy pofa sört is kap.

Azért – dörmögtem, és indítottam. – Blahošsal mi lesz?

– Visszajövünk érte. Na, nyomás!

Útközben Hostovce felé beborult. Az út, amelyet csak nemrégiben hosszabbítottak meg, az erdők felé kapaszkodott. Félórás kimerítő vezetés után kitárult a táj. A völgyből egy templomtorony szökkent elő. *Gastenberg* – hirdette még a régi tábla, ám egy ismeretlen, erélyes kéz zöld festékkel vastagon átírta: *Hostovce.*

Kettesbe váltottam és rákanyarodtam az elágazó útra. Lassan gurultunk lefelé. A templom megnyúlt és egy kerek teret tett láthatóvá. A község határában néhány férfi a havat takarította.

Kidugtam a fejem.

– Hol találjuk, kérem, a nemzeti bizottságot?

– Templom, kocsma, bizottság – recsegte a férfi. Karján fehér szalagot viselt. Német. Itt, ezen a vidéken, tegnap ért véget a háború, gondoltam lehangolva.

A téren egy másik fehérszalagos csoport dolgozott. Amint észrevettek bennünket, a hóba vágták a lapátokat és néztek.

– Alighanem Adolf Hitler látogatásakor láttak itt utoljára autót – mondtam kedvetlenül. – Alig vagyunk feltűnőbbek egy ringlispilnél.

Az ütött-kopott épületen új, piros cégtábla ragyogott: J. *JANOUCH VENDÉGLŐJE*

– Jófelé megyünk – vélekedett Hirš.

– Másfelé nem is mehetünk – mutattam a megtisztított út keskeny sávjára. Az egyik nagy villa kapuján államcímerre emlékeztető táblát pillantottam meg. Megálltam és kiszálltam. Valami megcsípett. A tolakodó hideg szemérmetlenül behatolt a szakadt nadrágomba.

A cseh oroszlánt olajjal pingálták a kartonpapírra. Alatta ez állt: *Hostovcei Községi Nemzeti Bizottság.*

A hallban idős hivatalnoknő emelkedett fel az asztal mögül.

– Az elnök úrnak tárgyalása van – közölte kimérten. – Bejelentem magukat.

– De, asszonyom – hangzott fel a sarokszobából nyíló, félig nyitott ajtóból. – Miféle tárgyalás? – A, küszöbön egy kreol bőrű, koromfekete hajú férfi jelent meg, fogai között pipával. – Kerüljenek beljebb!

És a szobájába invitált mindkettőnket.

– Erről képtelen vagyok leszoktatni – mentegetőzött mosolyogva. – A prágai városházán dolgozott, és az ottani főnöke csak bizonyos órákban mutatkozott. Nagyon szeretné ezt itt is bevezetni. Így aztán muszáj nyitott ajtónál dolgoznom, mert nem tehetem ki a szűrét. Ő itt közel s távol az egyetlen, aki gépelni tud, és aki tisztában van a cseh helyesírással.

Az irodahelyiség is arról tanúskodott, hogy a háború csak tegnap ért véget errefelé. A súlyos, faragott asztal, az üresen ásító fekete könyvespolc, a palackzöld heverő és a hattyúkkal díszített paraván legalább annyira nem illett ide, mint az agancsból készült virágtartó és a harmonium. Kizárólag a falnál álló páncélszekrény festett hivatalosan.

– Mit óhajtanak, uraim? – kérdezte ekkor az elnök.

– Gondolom, már felhívták Klatovyból? Szállásra van szükségünk.

Tetőtől talpig bizalmatlanul végigmért bennünket. A látvány, amellyel szolgáltunk, megrázó lehetett számára. Úgy rémlett, a lovaglónadrágomon időz el a legtovább.

– Tehát önök jöttek volna a prágai rendőrigazgatóságról?

Hirš úr megmutatta az igazolványát.

– Rendben van! Mire van szükségük?

– Szállásra – mondta Hirš.

– Igaz, ezt jelentették nekem. De miféle szállásra?

– Két szoba megfelelne – indítványoztam.

– Szobám nincs. Csak házam.

– Háza? – Meglepetten néztünk össze. Arra, hogy házat béreljünk, nem voltunk felkészülve.

– Ahogy mondom! Szobát itt ugyan ki nem ad maguknak senki. Hacsak én nem kölcsönzök egy házat.

– Mennyibe kerülne?

– Micsoda?

– Hát a kölcsönzés.

Az elnök felnevetett.

– Ne bolondozzanak, semmibe! Hiszen a határvidéken vagyunk. Örülök, hogy legalább őrzik majd a házat. A főtéren megteszi?

– Hát… – Úgy éreztem magam, mint egy gróf, aki éppen nyert a kártyán egy falut. Az elnök másképp magyarázta habozásomat.

– Maguk Anna Petráňová miatt vannak itt, igaz? Akkor a Xenia villát javaslom.

– Az hol van?

– Lent a folyónál. Amikor a tulajdonosa, Maršíček doktor utoljára itt járt, nálam hagyta a kulcsokat, hogy időként nézzek be a házba. Erre nincs időm. Legalább körülnéznek helyettem.

– És a doktornak nem lesz ellene kifogása, hogy se szó, se beszéd beköltöztünk a házába?

– Ellenkezőleg. Ő maga biztatott, hogy időnként szállásoljak el ott valakit. A Xenia tökéletesen megfelel maguknak. – Elővett a páncélszekrényből egy kézipénztárt és kinyitotta. Egy halom kulcs volt benne. Rövid keresgélés után megtalálta a Xenia kulcsait.

– Az egyik a kaput nyitja, a másik a villaajtót. Remélem, mindkettőt tudják majd használni.

– Nehezen nyílik a zár? – érdeklődött Hirš úr.

Az elnök elnevette magát.

– Nem, simán. Amennyiben persze van mit kinyitni. Szerencsére, a Xeniába nem könnyű betörni. Ha nem tetszene, nyugodtan jöjjenek vissza. Válogathatnak a legszebb villák között.

– Először tudnunk kellene, hogyan menjünk oda.

– Gyalogszerrel. Az autót hagyják itt, az út innen már járhatatlan. A szemközti utcán lefelé mennek, aztán tovább a folyó mentén jobbra. Nem tévedhetnek el.

Megtalálni a Xeniát nem volt nehéz. Megközelíteni annál inkább. A faluvégi utcán csak az utolsó házig taposták ki az ösvényt a magas hóban. Tovább már csak a szűz hó fehérlett. Elszántan nekivágtunk.

Bal oldalt az Úhlava zúgott, amely túl sebes volt ahhoz, semhogy befagyjon. Száz méter után már torkig voltam a bukdácsolással. Kétszer is derékig süppedtem a hóba. Viharvert ruházatom számára ez valóságos katasztrófát jelentett.

A Xenia villa, amolyan kicsinyített, modern várkastélyként, egy sziklán magaslott a folyó fölé. Meredek csúcsával igazán szemrevaló villa volt. Csak az épület méreteihez képest aránytalanul nagy felirat csúfította el. Az öt hatalmas arany betűből, amely hajdanában beragyogta a völgyet, csak három maradt. XEN… – hirdette a csúcson a felirat. Az idő vasfoga és talán egy aranyra éhes, mohó kéz megtette a magáét.

A hóban lépcsőfeljáratot fedeztünk fel, s fölötte a behavazott kertkaput. A bejárati ajtót simán kinyitottuk. De kitárni már nem tudtuk. El kellett takarítanunk előbb a havat és a küszöbre fagyott jeget.

Végre-valahára az ajtó recsegve engedett.

Bepréseltük magunkat az előszobába, ahonnan a tágas hallba jutottunk. A parketten hatalmas vörös szőnyeg, rajta fekete

fotelek. Itt minden üldögélésre és a tájban való gyönyörködésre csábított. Persze nyáron, hiszen az egész homlokzati fronton végighúzódó panorámaablakot most befújta a hó. A falon függő tájképek is a nyarat idézték. A Xenia tulajdonosának a pénzén kívül szemlátomást ízlése is volt. A szoba sarkában az évszakok könyörtelen váltakozásának egyetlen bizonyítékaként egy terebélyes, díszcsempés kályha állt.

Miközben a képeket nézegettem, és meddő találgatásokba merültem az ismeretlen Xenia anyagi helyzetéről, Hirš úr végigszaladt a többi helyiségen.

– Hátul két hálószoba van, de olyanok, mint a jégverem. Szükségünk lesz néhány takaróra. A szomszéd helyiség a konyha, víz nincs. Villany sincs, de talán csak kikapcsolták. Nem nézné meg?

– Hol van az óra?

– Az előszobában, a vécé előtt.

Amint felcsaptam a főkapcsolót, az égő kigyulladt.

– Leszaladna még a pincébe? Vajon mennyi szenünk van?

– Természetesen. Hogy jutok le?

– A konyhából egy lépcsőn.

A pincében akkora szénhegy tornyosult, hogy nyárig se tudtuk volna eltüzelni.

– Hát, a fával hogy állunk?

Néma szitkozódások közepette visszamentem a pincébe. A fával már rosszabbul álltunk. De alágyújtásra elég volt.

Visszamentünk a Nemzeti Bizottságra, és bejelentettük, hogy kölcsönvesszük a Xeniát.

– Fő, hogy mindent rendben találtak – bólintott az elnök. – Tudják, az embereknek nehéz megmagyarázni, hogy a határvidék csak a szomszéd faluban kezdődik. Különösen,

amikor a házak fele lakatlan, és én úgy dolgozom itt, mint valami rablótanyán.

– Hogyhogy?

– Elég sok német lakott itt. A legtöbbjüket már kitelepítették. A mieink közül meg többen odébb álltak szerencsét próbálni. És ami ezt a rablótanyát illeti… A polgármester otthon végezte a hivatali teendőit. Ezt a fényűzést én nem engedhetem meg magamnak. Ezért aztán elfoglaltam ezt a palotát.

– Maga nem idevalósi?

– De igen. Csakhogy az egész háborút távol töltöttem a falumtól. A szülőházam odafent áll. Szemben Růžekékkal, akik Petráňová fiát gondozták. Ott aztán aligha fordulnának meg a kocsival. Visszamennek Klatovyba?

– Igen.

– Ha idejük engedi, nézzenek be a kórházba dr. Maršíčekhez, és mondják meg neki, hogy a Xeniába egyelőre nem törtek be. Egyelőre!

Megígértük és elbúcsúztunk. Már erősen sötétedett. A felhők rátelepedtek a hegyekre és apró szemű hó kezdett hullani. Néhány pillanatra megkapó látvány tárult elénk. A felhők úgy száguldottak a sötét égbolt kárpitján, mint a zavaros árban úszó megriadt gigantikus halak. Aztán még lejjebb szálltak, és hirtelen mindent ellepett a köd.

Káromkodva kapcsoltam be a fényszórókat. Az autó előtt fehér fal tornyosult.

– Inkább kapcsolja ki – mondta Hirš és kinyitotta az ajtót. A köd sistergett a csendben. – Visszaforduljunk?

– Nem, dehogy! – Lecsaptam a szélvédőt. A köd az autóba hatolt. Ugyanakkor kibukkant az útpadka szürke vonala. Az mutatta az utat.

Egyszerre csak Hirš úr megszólalt.

– Maga erősen úgy fest, kolléga úr, mint egy szűzlány az oltár előtt.

Rápillantottam, ő is tetőtől talpig fehér volt. A köd lecsapódott rajtunk és mindenünket befátyolozta dérrel.

– Maga pedig, mint a karácsonyfa kivágás előtt – vágtam vissza. – Nem fázik?

– Nem. A bolyhos jégerem óv és eltakar.

Cudar egy út volt. A félórás távolságot több mint kétszer annyi idő alatt tettük meg, holott Klatovy előtt már felszakadoztak a felhők.

Blahoš már várt bennünket.

– Hol fogunk lakni?

– A Xéniában. Ez…

– Tudom. Meg tudja tenni még egyszer az utat? – Már megint az orrára volt írva, hogy talált valamit.

– Természetesen – vágtam vissza. – Parancsoljon beszállni.

– Be kell még szólnunk a kórházba Maršíček doktornak, hogy a villája rendben van – jegyezte meg Hirš.

– Erre ráérünk holnap is – döntött Blahoš. – Indulás!

Összeszorítottam a fogam. Uramisten, micsoda egy alak! Felfedez valami semmiséget, és azon nyomban kibírhatatlanná válik.

Öt után érkeztünk vissza Hostovcébe. Ennek ellenére már sötét volt. A főtéren csak néhány házban pislákolt fény. A kocsma volt az egyetlen kivilágított épület. Megálltam a kis utca fölött. A hó változatlanul szitált. Kiszedtük az autóból a szükséges holmit és elindultunk lefelé.

Ezúttal könnyebb dolgunk volt, mint első alkalommal. Követtük a délutáni nyomokat és csakhamar a Xeniában voltunk.

Befűtöttem a hallban és a hálószobában. Ezalatt Hirš a konyhában kutyulta a vacsorát.

A teánál Blahoš ünnepélyesen előszedte a klatovyi bűnügyi osztály kihallgatásain készült jegyzőkönyveket.

– Mellesleg, tudják, ki lakott ebben a villában?

– Petráňová – mondtam lekicsinylően.

– Igen És még?

Megvontam a vállam.

– Glatte professzor a családjával – vágta ki diadalmasan Blahoš. – Ez is véletlen volna?

30.

A karácsonyi csúcsforgalom után a Fehér Hattyú áruház eladói élvezték a megérdemelt pihenést. A női ruházati osztály valósággal tátongott az ürességtől. Holý főfelügyelő kérdezősködése így kétségtelenül üdítő változatosságul szolgált az eladónők számára.

– Igen, a karácsony előtti napokban fél nyolcig nyitva tartottunk. Pongyolát is árusítottunk. A szaténból különösen nagy választékunk volt.

– Tudna mutatni egyet?

– Az utolsó darabig eladtuk.

– Karácsony előtt három nappal még kapható volt?

– Volt még belőle néhány darab.

– Kék is, színes virágmintával?

– Az is lehetséges.

– A vevőre, aki aznap vásárolt egy ilyet, vissza tudnának emlékezni?

– Bajosan. Karácsony előtt itt valóságos téboly volt tavaly…

A főfelügyelő bólintott. A biztonság kedvéért körbemutatta a fényképet is. Az eladónők a fejüket rázták.

– Nem emlékszünk. Talán a kolléganőink. A délutánosok.

Holý mindenesetre megköszönte az igyekezetüket és távozott. Ennél többet amúgy se remélt. Elvégre Šléglné alibije annyira hézagos volt. hogy egy ilyen részlet nem sokat számított.

A következő látogatását a ČSA repülőtársaság irodájában tette. A tisztviselő biztosította Holýt, hogy a belföldi járatok tavasszal már indulni fognak.

– Csak tavasszal? – csodálkozott a főfelügyelő. – Azt hittem, már repülnek.

– Ugyan mivel, kérem? Azzal a néhány szitává lőtt Junkersszel? De épp most vásároltunk két Dakotát, és az Aviában már szerelik is az üléseket a fedélzetükre.

– Az Aviában? – ismételte Holý szórakozottan. Az Avia Művekből származik a festék is… Nem, nem, csillapította magát, nem szabad úgy gondolkoznom, ahogy Blahoš. De a dolog mégsem hagyta nyugodni. – A berepüléseket is ott végzik?

– Igen. Az Aviának saját repülőtere is van.

– Az ember lépten-nyomon annyi repülőgépet lát a levegőben.

– Azok katonai gépek – magyarázta beavatottként a tisztviselő.

– Hm. Ha tehát sürgősen Kassára akarnék utazni, vonattal kellene mennem?

– Egyelőre igen –, mondta a tisztviselő és gyanakodva végigmérte. Holýt. – Idős bácsi, és repülni akar? Bizonyára haldoklik valakije?

Holý főfelügyelő, ellentétben legtöbb kollégájával, egyáltalán nem tudott hazudni.

– Nem, nem – habogta zavartan. – Csak sietek, tudja…

A tisztviselő fejét csóválta. A válasz nem tetszett neki.

Ám Holý valóban sietett. A kassai gyors délután indult, és a feladatok csak sokasodtak. Beugrott az autóba és bemondta Šlégl lakáscímét.

Balszerencséje volt. Danát, az ifjabb Šléglnét nem találta otthon. Egy ideig határozatlanul toporgott a bezárt kapu előtt. Aztán észrevette, hogy a szemközti házból valaki figyeli.

Átvágott az utcán és becsengetett. Alois Kouba – ez állt a névtáblán.

Megzördült a kapu, a főfelügyelő belépett. A járdán a villa mögé került, a bejárati ajtóhoz. A küszöbön egy bekötött fejű, negyven év körüli asszony állt.

– Koubáné asszonyhoz van szerencsém? – hajolt meg a főfelügyelő, és kissé poros udvariassággal megemelte a kalapját.

– Tessék. Mit óhajt?

Tulajdonképpen sok mindent, villant át Holý agyán. Noha…

– Nem tudja véletlenül, hová ment Šléglné?

– Azóta, hogy tegnap bekísérte, még nem tért vissza –, jelentette Koubáné.

– A fiatalasszonyra gondolok… – magyarázta Holý.

– A Danára? Azt hiszem, vásárolni ment. Talán negyedórával ezelőtt indult el egy bevásárlótáskával.

Holý várt egy kicsit.

– Gondolom, tudja Koubáné asszony, mi után nyomozunk…

– Ki ne tudná?

– Ön emlékszik Anna Petráňovára?

– Láttam néhányszor.

– Az öreg Šléglnével nem volt valami jó viszonyban, igaz?

– Már hogy is lett volna. Hiszen az öregasszony végül kidobta a házából.

– Csakugyan? Mikor?

– Már régen. Valamikor a háború alatt. Az a jelenet, tudja, akár a bibliába is beillett volna. Az öreg Šléglné a lépcsőn, maga a lángoló pallosú arkangyal; ők ketten pedig akár a paradicsomból kiűzött Ádám és Éva.

– Már mint Šlégl is? – ámult el Holý.

– Ezen magam is ugyanúgy csodálkoztam, mint most ön, főfelügyelő úr. De igen, képzelje csak el, Šlégl is! Talán egy hónap múlva persze visszajött aztán. A mama mégiscsak győzött.

– Voltaképpen mi kifogása volt Šléglnénak Petráňová ellen?

– Isten tudja! Annyi bizonyos, hogy mindkettő konok, hatalmaskodó természetű volt. Mindegyik magának akarta kisajátítani Josefet. Ő pedig röpködött közöttük, a szerencsétlen, mint pelyva a malomkövek között, és iparkodott kibékíteni őket. Ő, a bolond! Hányszor mondtam neki, hogy döntsön már végre. Vagy az egyik, vagy a másik. Csakhogy ő mind a kettőhöz ragaszkodott. Egy rakás szerencsétlenség volt!

– Maga érintkezik Šléglékkel?

– Régebben jóban voltam velük. De már csak amolyan szomszédi viszonyban vagyunk.

– Véleménye szerint Šlégl úrhoz, mint feleség jobban illik Dana Havrdová kisasszony Anna Petráňovánál?

– Nem vitás! Mindenben aláveti magát az anyósának. És szereti a férjét. Mit kívánhat még egy ilyen Šlégl?

– Szereti a férjét? Ezt hogy érti, kedves Koubáné asszony? Anna talán nem szerette?

– Szó sincs róla! Igenis szerette. Hanem Josef… hát az valami olyan eszeveszett mód imádta Petráňovát, hogy az már… hogy is mondjam? Szóval ilyesmi nem vezet jóra.

– Bámulatosan ismeri az embereket, Koubáné asszony – mondta a főfelügyelő hízelgően. – Apropó! Azt nem figyelte meg véletlenül, hogy mikor ért haza az öreg Šléglné december huszonegyedikén, pénteken?

– Ön túlbecsül főfelügyelő úr! – szabadkozott az asszony. – December huszonegyedikén… No, lássuk csak! Ennek lassan egy hónapja már.

– Ha egy közönséges hétköznapról volna szó, meg se kérdezném. De az a nap éppen a karácsonyt megelőző péntek volt. Nem emlékszik? '

Koubáné összeráncolta a homlokát. A főfelügyelőnek kiszáradt a torka.

– Különös, de emlékszem – szólalt meg az asszony vontatottan. – Éppen vaníliás kiflit sütöttem… Hát persze! Másnapra vártuk a rokonságot Rovenskóból.

– Látta Šléglnét?

– Igen. Úgy kilenc körül. Még mondtam is magamban: hol kujtorog ez a vénasszony?

– Maga egy angyal, Koubáné – jelentette ki a főfelügyelő meggyőződéssel.

– Ugyan már! – nevetgélt az asszony, de belepirult Holý bókjába. – Szívesen segítek, ennyi az egész… De nézze csak ! A fiatalasszony már hazafelé tart.

A főfelügyelő az ablakhoz lépett. A szemközti járdán Dana Šléglová közeledett, öregnek és elnyűttnek látszott, nyitott kabátjából kidudorodott a hasa. Kivörösödött szeme arról árulkodott, hogy keveset aludt és sokat sírt. Holý szinte megsajnálta. Gyorsan elbúcsúzott.

Koubáné sietve visszatért az ablakhoz. De csalódás érte. Holý kiment az utcára, s anélkül, hogy akárcsak egy pillantást is vetett volna a Šlégl-házra, beült a szolgálati kocsiba. A következő pillanatban az autó elindult.

– Mivel szolgálhatok? – kérdezte az Elektromos Művek főkönyvelője, és lopva feljebb tolta karórájáról a mandzsettát.

– Tíz óra – mondta megértően a főfelügyelő. – Ne aggódjon, nem fogom feltartani. Csak látni szeretném Josef Šlégl Szlovákiába szóló kiküldetési rendelvényét.

– Egy pillanat – emelkedett fel a főkönyvelő.

A rendelvénnyel tért vissza. Holý megnézte és rendben találta. De hirtelen meghökkent.

– Ezt a számlát Havrdová kisasszony számolta el?

– Igen. Ő számolja el a szerelőink számláit. Valami nincs rendben?

– Nem, nem, a számla rendben van. Noha… noha meglep, hogy éppen Havrdová… Tegnapelőtt házasodtak össze.

A főkönyvelő a maga módján értelmezte Holý szavait.

– Ezután természetesen már nem fogja elszámolni Šlégl számláit.

– Miért nem? – ijedt meg Holý, mert Danának már éppen elég kellemetlenséget okozott.

– Ez szigorú előírás. Tudniillik férj, illetve feleség…

– Beszélhetnék valamelyik szerelővel, aki Šlégllel Szlovákiában volt? – szakította félbe a főfelügyelő, mert irtózott a hivatalok előírásaitól.

– Nemigen. Fogalmam sincs, hol találja ma őket. De várjon csak, a szomszéd szobában láttam a fiatal Horneket. Azt hiszem, ő is vele volt.

Kamil Hornek zavarában egyfolytában vigyorgott. Igen, ott volt Šlégllel Szlovákiában… A szerelőkocsival jött vissza, mint

a többiek… Pénteken hajnali négykor indultak, és éjfél körül értek Prágába…

– Šlégl magukkal volt?

– Nem.

– Nem? Miért nem?

Hornek csak a vállát vonta meg.

– Ne tréfáljon! – ráncolta össze a homlokát Holý. – Ezt nem vagyok hajlandó magának elhinni.

A fiú hallgatott, mint a sülthal, és kétségbeesetten vigyorgott.

– Észnél legyen, ember! Tudja egyáltalán, miért kell ezt nekem megállapítanom? – támadt rá Holý.

– I-igen.

– Nahát! Miért nem utazott Šlégl magukkal? Választ kérek!

– Ő… azt hiszem… valami élelmiszert meg italt próbált felhajtani az esküvőjére – buggyant ki a szerelőből.

– Feketén, mi? – Holý már kapcsolt.

Hornek vérvörösen bólintott.

– És korábban nem tudta volna felhajtani?

– Így dumálta meg valakivel. Eredetileg ugyanis úgy volt, hogy mind vonattal utaztunk volna, és elég ideje maradt volna. De aztán jött az autó, és gyerünk, gyerünk! Šlégl nem tudta lebonyolítani a dolgot, a sofőr pedig nem akart várni.

Így már hihetőbb, gondolta Holý.

– Nekem azt mondta, hogy azért hagyták ott, mert be kellett fejezni valami földelést, vagy micsodát.

Hornek megint csak felhúzta a vállát.

– Ezt kérdezze meg a mestertől. Lehet, hogy így volt.

– Hol találom meg?

– Ma talán otthon van. Hétfő óta dolgozunk a sporilovi vezetéken.

– Benézek hozzá – búcsúzott el a főfelügyelő.

– Hová – kérdezte a sofőr.

– Avia Művek. Letnany. Belefér még az időnkbe?

– Attól függ, meddig leszünk ott. Letnanyból negyven perc alatt érem el a Wilson pályaudvart.

– Csakhogy én még be akarok ugrani Kadlec felügyelőhöz is. Éppen ma kutatják át az Avia környékét.

Az Aviában nemigen tudták, mit kezdjenek a főfelügyelővel. Végül elküldték a reptéri toronyba. Az egyik Dakota éppen a levegőben volt, és egy fülhallgatós férfi a mikrofonba kiabált. A kísérő az ajkára tette az ujját.

A főfelügyelő türelmetlenül toporgott. Hirtelen megjelent a repülőgép. Dübörögve elhúzott a gyár fölött és eltűnt az egyik épület mögött. Úgy egy perc múlva újra megpillantották, már kiengedett futóművel. Leszállásra készülődött.

A futómű lassan közeledett a betonpályához. Most! A kerekek pörögni kezdtek, a Dakota a kifutópályán robogott. Kisvártatva a törzse puhán hátra huppant.

A férfi letette a fülhallgatót. Észrevette a főfelügyelő arcán az önkéntelen lelkesedést.

– Szép, ugye?

– Nagyon. Ezt a látványt naponta élvezik?

– Naponta többször is.

– Irigylem érte. Készít a felszállásokról valamiféle feljegyzéseket?

– Természetesen. Maga újságíró?

– Nem, a bűnügyi rendőrségtől jöttem.

– Aha.

– Tudni szeretném, hogy miket jegyzett fel december huszonegyedikén.

A férfi belelapozott az előtte fekvő könyvbe.

– Két felszállás volt. Az egyik repülés ötnegyedóráig tartott, a másik húsz percig. Érdekli a gépek típusa is meg a próbarepülések indoklása?

– Nem. Én egy olyan gépet keresek, amelyik aznap Kassáról Prágába repült.

– Akkor eltévesztette a házszámot. Mi kizárólag itt, a Művek fölött röpködünk. Ezek a gépek nem szállhatnak le más reptéren. Tilos.

– Értem. Noha… azt reméltem, tudja, hogy tanácsot kaphatnék…

– Miért ne? Érdeklődjön a ruzyněi és a kbelyi reptéren. Máshol nem szállhatnak le Prágába jövő gépek.

– Itt sem?

– Nem – mondta a férfi határozottan.

– Hm – dörmögte Holý csalódottan. – Még egy kérdés, kérem. Ismeri a szlovákiai repülőtereket?

– Nem.

– Úgy értem; tudja, hol vannak Szlovákiában repülőterek? Tudnom kell, hol szállhatnak fel ott a gépek?

– Azt mondta, Kassáról indultak.

– Igen. Akit keresünk, az kassai volt. De ez még persze nem jelenti azt, hogy Kassáról indult. Előtte maradt még annyi ideje, hogy megtegyen mintegy száz kilométert.

– És milyen géppel repült volna?

– Nem tudom.

– Nehéz ügy. Egy kisebb gép… nos, az akár egy rétről is felszállhat.

– És meg tud tenni hétszáz kilométert leszállás nélkül?

– Kizárt dolog!

De hát, miért leszállás nélkül? – villant át rögtön a főfelügyelő agyán. Technikailag egy közbeeső leszállás

bizonyára nem okozna gondot. Kezdjen el kérdezősködni? Minek? Elveszít további húsz percet és mire jut vele? Ha be akar ugrani Kadlechez, legfőbb ideje, hogy induljon.

– Egy óránk van – mondta a sofőr és lekanyarodott a moutenicei patak folyásával szemben vezető útra. – Egy perccel se több.

– Tovább nem mehetnénk? – környékezte meg Holý, amikor az autó megállt.

– Ahogy óhajtja! De ha beragadunk, a vonatot holtbiztosan elviszi az ördög.

Holý felsóhajtott és kiszállt. A megolvadt, kásás hó cuppogott a talpa alatt.

– Igyekezni fogok – ígérte és elindult.

Talán egy kilométert tett meg a sekély völgyben, amikor a szemközti lejtő ritkás erdejéből ugatás hangzott fel. A fák alatt egy kutyás rendőr jelent meg. A nyurga alak a háta mögött nem lehetett más, mint Kadlec.

Holý integetett. Átkozottul nehéz feladatot adtam nekik, látta be döbbenten, de bűntudatában is örömmel töltötte el, hogy tökéletesen megbízhat az embereiben.

Kadlec visszaintett, és futásnak eredt a lejtőn.

– Baromi munka – közölte köszönés helyett. – Szeretném tudni, mit vétettem, Tegnap óta olvad, és fél órán belül az ember bőrig ázik. Van valami újság?

Holý ismertette vele a legújabb eseményeket.

– Ez azért valami! Mi itt találtunk hat feltört víkendházat, de Petráňovára utaló nyomot egyet sem. A rendőrigazgatóságon igazán hálásak lehetnek nekünk.

– Hm. Nem lankad a buzgalma?

– Nem. Annak ellenére, hogy egyre értelmetlenebbnek találom az egészet.

Miért? Attól tart, hogy nem kutatnak át mindent?

– Nem. De egyáltalán. Ez az egész feltevés.

– Tud jobbat?

Ha tudnék, egy perccel se maradnánk itt tovább. De magának tudnia kellene! Hogy állunk Šlégllel?

– Az indíték megvolna. De sajnos, az alibije is megvan. Éppen most kérések benne valami lyukacskát.

– És a két asszony?

– Ezen is töprengtem. De az öregasszonynak tökéletes alibije van, a menyéből pedig nem nézek ki gyilkosságot. Hogy el ne felejtsem! Intézze el, kérem, hogy bocsássák szabadon Šléglnét, mert nekem már nincs erre időm. El kell utaznom Kassára.

– Mikor?

– Kettőkor.

– Akkor jó lesz sietni.

Holý bólintott.

– Még néhány nap, és túl vannak az első harmadán – mondta biztatóan.

Kadlec nevetett. A főfelügyelő optimizmusa már-már megható volt.

– Ne aggódjon! Kibírjuk.

A sofőr már türelmetlenül dudált.

– A Wilsonra – nyögte ki Holý, amikor az ülésre huppant.

Húsz perc alatt a pályaudvaron voltak. A sofőr úgy meghajszolta a kocsit, mintha lopott autóval menekült volna.

Holý rohant jegyet váltani, és beugrott még a telefonfülkébe is. Tárcsázott.

– Elutazom. Nem tudok már hazamenni.

– Tudom, mint rendesen – sóhajtott a telefonba Milena asszony. – Más már féltékeny volna rád.

– Énrám?

– Miért? Ma szombat van, holnap vasárnap. Mit lehet ilyenkor csinálni?

– Egy pályaudvar mindig nyitva van.

– Pályaudvaron vagy?

– Igen, a Wilsonon.

– Várj, valaki csenget!

– Nincs időm. Nem szeretném innen a fülkéből nézni a vonatom indulását. Szervusz!

Hibát követett el. Ha ott maradt volna a telefonnál, megtudta volna a távirat szöveget, amit éppen akkor hozott, ki a motoros postás a címére. Talán visszaváltotta volna a jegyet. De ha nem váltja is vissza, és elindul, ami Holý esetében valószínűbb lett volna, legalább tudja, hogy mi vár rá elkerülhetetlenül.

Amikor vasárnap éjféltájt ismét benyitott a lakásába és az állótükörbe tűzve megpillantotta az ismerős blankettát, az első pillanatban egyszerűen nem akart róla tudomást venni. Majd reggel felbontja.

Már a fürdőkádban ült, amikor nem bírta tovább. Reszketve a hidegtől és a méregtől kimászott, és feltépte a sürgönyt. A következő állt benne: *Újabb felfedezések. Jöjjön azonnal. Keddig maradunk. Blahoš.*

31.

– Ma eggyel több kosztosunk lesz – jelentette be reggel Blahoš ünnepélyesen.

A gondolat, hogy partizántapasztalataimból csupán a főzés és az autóvezetés tudománya az. amelyet választott hivatásomban érvényesíthetek, nem volt túlságosan lelkesítő.

– Akkor viszont szereznünk kell teát – mondtam keményen. – Ezt a mosogatólét a főfelügyelő nem fogja meginni. Továbbá szükségünk van tojásra, vajra és valami húsfélére.

– Mi van a jegyekkel?

– Nem tudom. Abból, amit összeadtunk, legfeljebb kenyérre és két szappandarabra futja Ezzel nemigen vendégelhetjük meg a főfelügyelőt.

– Egyebünk nincs?

– Nincs.

– Maga jókat főz, csak túlságosan békebeli módon nézett rám szemrehányóan Blahoš.

– Még hogy békebeli módon? Ebben téved, felügyelő úr. A háborús idők alapelve a teli gyomor. Ha gondolja, főzhetek egy gulyást. Végül is ki tudja, megérkezik-e a főfelügyelő.

– Meg fog érkezni.

– Csak úgy is legyen. Hiszen eddig még nem jelentkezett.

Blahoš felsóhajtott. Délutánra tervezte a legfontosabb tanúk kihallgatását.

– És ha a kocsmában, Janouchnál próbálkozna? – indítványozta óvatosan.

– Képes lenne a feketepiacon vásárolni? – adtam a felháborodottat.

A küszöbön megjelent Hirš.

– Mit kapunk reggelire?

– Éppen erről vitatkozunk. Charvát kolléga azt állítja, hogy nincs már semmije.

– Maga aztán kriminális szakács, gyakornok kollégám – sütött el egy fanyar szóviccet Hirš. – No, és ez a dermesztő hideg? – dörzsölgette meg az oldalát. – Csak nem fogyott el a szenünk is?

Kettőnk barátsága gyakorlatilag egyetlen éjszaka alatt született. Elbűvölt száraz humorával, amely a természete legmélyéről fakadt.

– Magától még a szén se fog felsétálni a pincéből – vetettem oda célzatosan.

– Mit tegyünk? – türelmetlenkedett Blahoš.

– Klatovyban megállapodtunk a bűnügyiekkel, hogy szükség esetén kisegítenek bennünket néhány konzervvel – mondta Hirš. – Az állomásra menet majd útbaejtjük őket.

– Akkor viszont nyomban indulnunk kell – pattant fel Blahoš – A prágai gyors tízkor érkezik Klatovyba.

A vonat pontosan futott be. A főfelügyelő az utolsó előtti kocsiból szállt ki.

Blahoš lelkesen futásnak eredt.

– Már tegnap estére vártuk!

Holý végigsimította az arcát.

– Tegnap este jöttem vissza Tőketerebesről. Pontosabban, ma éjjel. Ezért nem tudtam értesíteni magukat, hogy mikor érkezem.

– Fő, hogy itt van! Délután sorra berendeltem a legfontosabb tanúkat. A volt polgármestert, a Růžek házaspárt és Beránek urat.

– Az kicsoda?

– Éppen vele függ össze az új nyom. Kadlecék hogy állnak a munkájukkal?

– Egyelőre nem találtak semmit. Noha… De hogy el ne felejtsem! Olvasta a tegnapi lapokat? Az amerikaiak visszaszolgáltatták a stechovicei ládákat.

– Hát, ez fura! – nevetett fel kurtán Blahoš. – Először kis híján lepuffantanak mindenkit, aki a közelükbe merészkedik, aztán hirtelen meggondolják magukat, és vissza az egész! Attól

tartok, ez inkább támogatja az elméletemet, semmint cáfolja. Elvégre honnan tudhatjuk, hogy ugyanazt adták vissza, amit elvittek.

– Jézusmária, Blahoš – sóhajtott fel Holý –, ha maga egyszer valamit a fejébe vesz!… – Kiment az állomás elé. – Miféle csatacirkálóra tettek szert? – bámulta meg tisztelettel a kocsit. – Gurul is?

– De még mennyire! – buzgólkodtam. – Üljön csak be, főfelügyelő úr.

– Jelentkeznie kellene az itteni kollégáknál – jegyezte meg Blahoš.

– De hiszen délutánra úgyis kihallgatásokat szervezett.

– Legalább egy percre – erősködött Blahoš.

– Minek? A hivatalos ügyekre holnap is ráérünk. Úgy se győzhetem meg őket, hogy nem az ellenőrzésükre érkeztem.

– Már bejelentettem magát…

– Akkor lesz oly szíves telefonon kimenteni. Kutyául fáradt vagyok, no. Hol lakunk?

– A. Xenia-villában. Parancsoljon beszállni, indulunk. Útközben tankolnunk is kell, üres a tartály.

Megálltunk a benzinkútnál. Blahoš kiszállt, hogy felhívja a rendőrséget. A benzinkutas asszony meglengette a töltőt, a benzin lassan csordogált. Odamenten hozzá, hogy segítsek.

Vasutas egyenruhában Růžek úr haladt el mellettünk, és köszönt. Visszaköszöntem.

– Ez kicsoda? – kérdezte az autóból Holý.

– Růžek.

A főfelügyelő kíváncsian hátranézett. Růžek úgyszintén.

– Kérdezze meg, hogy velünk tartana-e.

– Hazafelé? – kiáltottam Růžek után.

– Igen.

– Akkor üljön be, elvisszük.

Az asszony megtöltötte a tartályt és a két tartalék kannát. Blahoš visszajött és bepréselte magát Růžek mellé. Becsúsztattam a két kannát és megrugdostam a kerekeket. Az autó szinte nyöszörgött a teher alatt.

Óvatosan elindultam.

– Úgy hallottam, Růžek úr, délután meglátogat bennünket – kezdte nyájasan Holý.

– Igen – mondta Růžek.

– Nagyszerű. Akkor egy részét már itt is elintézhetjük. Mit szól hozzá?

– Miért ne – somolygott Růžek. Tudtam, hogy nem jókedvükben visznek magukkal.

– Maga rokona a megboldogult Anna Petráňovának?

– Nem. Az édesapja barátja voltam. A legjobb barátja.

– Akkor viszont tudja, hogy volt-e Petráňovának egyáltalán rokona.

– Nem. Egyedül volt, akár a kisujjam.

– Ezért helyezte el a gyereket maguknál?

– Nem volt más ismerőse, és miránk számíthatott. Kicsi kora óta ismertük. Még amikor az apjával dolgoztam az erdőben.

A főfelügyelő a vasutasbundára pillantott.

– No, igen, ma már más a helyzet! Az ember örül, hogy olajozhatja a váltókat. Azután, hogy Ludvík, az apja, szerencsétlenül járt…

– Az mikor történt?

– Lassan már tíz éve. Harminchét telén. Benne járt már a korban, és akkor már nem olyan fürge az ember. Hiszen tudja… Dőlt a fa, félreugrott, de későn. A törzse maga alá temette. Levonszoltam a faluba, ágyba fektettem és keresni kezdtem valakit, aki elmenne az orvosért. A vonat, a nagy hófúvások

miatt nem közlekedett. Ló? Hát, akinek a faluban volt lova, az az erdőből szállította a fát, és mindenki meggondolta, hogy elhajtsa-e a lovát Klatovyba és vissza csak azért, mert az öreg Ludvik Petráň haldoklik.

– Petráň egyedül élt?

– Egyedül. A felesége az első világháború után meghalt, ő meg nem nősült meg újra, és amikor a lánya elment, teljesen magára maradt. És most képzelje el! – jött tűzbe az öreg. – Amikor Anna megérkezett a temetésre, engem okolt az apja haláláért! Engem, aki majdhogynem térden csúszva jártam be a falut! Ahhoz először találni kellett volna egy parasztot, aki hajlandó befogni, mondtam meg neki nyíltan. És nem találtam. Később bántott a dolog, hiszen Anna éppoly lobbanékony volt, mint az apja. Abban a minutumban megharagudott az egész falura. Eladta a házat, és… alászolgája!

– A háború alatt mégis visszajött ide.

– Ide? – göcögött Růžek. – Hová gondol? A Xeniába! Oda, ahol emberemlékezet óta a felső tízezer lakott. – A *felső tízezer* kicsit mulatságosan hangzott Růžek úr ajkáról.

– Például Glatte professzor – jegyezte meg Blahoš.

– Úgy van, az az emigráns is ott lakott. Egyszóval, csupa előkelőség. Aztán csak egy szép napon beköltözik a villába a kecskés Ancsa, ahogy itt nevezték. Mindenki emlékezett arra, amikor még füvet lopkodott a községi réten, és egyszer csak – nagyságos asszony lett! De ez még csak hagyján! Hanem valósággal elbarikádozta magát abban a házban, és a bíró feleségét, aki nem bírt a kíváncsiságával, seprűvel kergette el a kaputól. Kemény koponya! – nevetett fel Růžek. Aztán, amikor kellett a tej a fiúnak, gyalogolhatott egészen hozzánk. Kolašínra.

– Mennyit fizetett a villáért?

– Egy ezrest havonta – tájékoztatta a főfelügyelőt Blahoš.

– Szép pénz – mondta Holý.

– Becslésünk szerint úgy százezer koronát hagyott itt.

– Nem nézte a pénzt, annyi szent – bólogatott Růžek. – Nézzék csak meg, micsoda sírkövet csináltatott az apjának a temetőben! Még Klatovyban se látni olyant. És hogy tévedés ne essék, ki nyugszik alatta, ott áll arany betűkkel a fekete kövön: *Ludvík Petráň, favágó.* Így, a falu bosszantására.

– Csakhogy – folytatta kisvártatva –, amikor véget ért a háború, egy fitying nélkül maradt. Az első hónapban ingyen tartottuk a kicsit. Mondom, ez a lány szakasztott mása volt az apjának. A könnyelműségben is.

– Sokan látogatták?

– Ugyan, szinte senki! Csak időnként jelent meg az a kopasz pasas Prágából…

A főfelügyelő megigazította a kalapját.

– Miféle kopasz pasas?

– Tudom is én! Amolyan jó negyvenes, szőke, alacsony…

– Az előbb kopaszt mondott.

– Hogy dús haja lett volna, azt nem mondhatnám. De ami megmaradt, az szőke volt.

– Hogy hívták?

– Ha ezt tudom, annak idején egy hordó sört nyertem volna.

– Hogyhogy?

– Hát úgy, hogy fenemód kíváncsiak az emberek. Egyszer állítólag Prágáig követték. De ott aztán nyoma veszett. És az a sok szóbeszéd! Hogy nős ember, akinek a bőre alatt is pénz van. De mert egyáltalán nem úgy festett, mint egy pénzeszsák, később azt kezdték rebesgetni róla, hogy a közvetítő Anna és az igazi apa között. Merthogy a valódi apa egy magas rangú német tiszt lett volna, aki busásan fizetett Annának, amiért nem árulta el. A forradalomban aztán emiatt kis híján lecsukták Annát.

– Egy pillanat – hökkent meg a főfelügyelő. – Hogy értsem azt, hogy *nem árulta el*. Hiszen a szülésnél közölnie kell az apa nevét.

– Annának? – hunyorított Růžek. – Az a lány, ha megmakacsolta magát… Egyetlen szót se csikart ki belőle senki. Jól tudta, hogy a falu megőrül a kíváncsiságtól.

– Magának sem árulta el?

– Nem. De engem nem is izgatott annyira. Elvégre, mi közöm volt hozzá.

– De véleménye csak volt?

– Nekem úgy rémlett – habozott Růžek –, hogy az a kopasz valamikor csúnyán elbánhatott vele, és utólag ki akarja engesztelni.

– Valóban? Véleménye szerint mivel bánthatta meg?

Růžek elvigyorodott.

– Hát, istenem, ezt nem nehéz kitalálni! Alighanem nős volt, és ígérgette, hogy elválik és összeházasodnak, nem igaz? De végül is maguk ezt jobban tudják. Mutogatták a fényképét is.

– Šlégl? – fordult meg Holý.

Blahoš bólintott. – Bizony nem tudjuk. Csak annyi biztos, hogy nem volt nős.

– Nem-e? – csodálkozott az öreg. – Akkor meg miért nem vette el Annát?

– Állítólag Petráňová nem akart hozzámenni.

– Nem akart? Még ilyet! Mi a fenének nem?

– Ezt mi is szeretnénk tudni. Nem említett magának erről semmit?

Růžek eltöprengett.

– Egyszer összevesztünk a pasas miatt. Valamikor ilyentájt… Nem, később. Februárban, február végén. Éppen ilyen nagy hó volt, mint most, a gyerek még aprócska… –

egyszóval magam vittem el nekik a tejet. A gavallérja, az a Šlégl, ugye, mindig reggel érkezett. Talán Klatovyban éjszakázott, mert Prágából nem érhetett ide. Este pedig visszament. Ez is olyan rejtélyes volt. Soha nem maradt itt éjszakára. Megint volt miről sustorogni a faluban. Hogy az az ember nem töltheti házon kívül az éjszakát, meg hasonló badarságok – mert hiszen a látogatását megelőző éjszakát szintén házon kívül töltötte, s csak rajta múlott, hogy idáig utazik-e az utolsó vonattal, vagy Klatovyban marad. Szerintem Anna nem akarta, hogy ott éjszakázzon. Sejtem is, miért. Attól félhetett, hogy este tízkor a bíró bezörög az ablakon, és a látogató hivatalos bejelentését követeli.

– És aztán összevesztek – emlékeztette a főfelügyelő.

– Igen. Hoztam nekik a tejet és a villa előtt belebotlottam a pasasba. Megállt, visszafordult és alig érthetően elmotyogta, hogy az a boríték a kapura tűzve a kisasszonyé. És valóban a kapura tűzve egy fehér borítékot találtam. Odaadtam Annának. A borítékban pénz volt.

– Mennyi?

– Sok. Legalább öt darab ezres Ez itt nálunk még a Protektorátus alatt, a pénzromlás idején is nagy summa volt. Anna dühbe gurult. Hogy azonnal vigyem el a pénzt a pasasnak az állomásra! Kénytelen voltam megmagyarázni neki, hogy azért a küldönce mégse vagyok. Egyébként is, más a ő helyében örülne, hogy valaki ilyen rendszeresen támogatja… Ki mondta magának, toporzékolt, hogy rendszeresen támogat? Ő? Világos, mondtam. Akkor tudja meg, kiabálta, hogy a mai napig egy koronát se fogadtam el tőle! Inkább elmegyek koldulni!

– Hihetetlen – dünnyögte Holý. – Noha…

– Komolyan, akkora cirkuszi csapot. Mintha hallatlanul fontos lett volna a számára, hogy véletlenül azt ne gondoljam

már, hogy kitartják De hát, honnan vette volna különben azt a tenger pénzt… – Kipillantott az ablakon. – Itt álljunk meg. Odafönt lakom, az állomásnál.

Lestoppoltam. Az öreg megfogta a kilincset.

– Fejezze csak be, megvárjuk – mondta Holý.

– Nincs tovább. Szidtam, mint a bokrot. Mit vétett neked az a nyomorult, hogy úgy bánsz vele, mint a kapcaronggyal? És tudja, mit válaszolt erre? – Růžek összecsücsörítette az ajkát. – Hogy… ne haragudjak, de ezt csak a háború után árulhatja el nekem. A liba!

32.

– Végre egyedül – sóhajtott a főfelügyelő. – Kezdheti, Blahoš kolléga. De röviden, mert át akarom még nézni a jegyzőkönyvet.

– Kérem. Růžektól már megtudott egyet-mást. Petráňovának aránytalanul sok pénze volt. A villára és az itt folytatott életmódra a félretett pénzéből nem futhatta.

– Nem bizony!

– Ugyanakkor érdekes, hogy az egész összeg már akkor a kezében volt, amikor felkereste Maršíčeket, hogy kibérelje a Xeniát. Meddig?, kérdezte Maršíček. A háború végéig. A doktor, biztosra véve, hogy félreértésről van szó, megmagyarázta neki, hogy ezer koronát kér egy hónapra, és a háború évekig is elhúzódhat még. Petráňová csak ennyit kérdezett: hány évet fizessek ki?

– No, és hányat fizetett?

– Egyévi lakbért. Kinyitotta a táskáját, és vastag bankkötegből leszámolt tizenkét ezrest.

– Maršíček doktort nem hallgatták ki?

– De igen. Jegyzőkönyv azonban nem készült, mert az utolsó évben nem találkozott Petráňovával.

– Az nem baj, régebbi nyomokat követünk. Idehívta délutánra?

– Nem. Kihallgathatjuk Klatovyban is. Mellesleg, az akut szkizofréniát kizártnak tartja Petráňovánál.

– Annak ellenére, hogy az utolsó évben nem beszélt vele?

– Igen, mert állítása szerint az akut szkizofrénia, mint olyan, merő képtelenség. Csak későn felismert esetek léteznek. És Petráňová határozottan nem tartozik közéjük.

– Maga mit szól ehhez? – fordult a főfelügyelő Hiršhez, aki balszerencséjére, az egyetemek bezárásáig még el tudott végezni négy szemesztert az orvosin annak idején.

Most a vállát vonogatta.

– A pszichés megbetegedések területén az orvostudomány még gyerekcipőben jár. Kevés a kizárható, és úgyszintén kevés a bizonyítható tényező. Az biztos, hogy a szkizofrénia hasonló válfaja csak ritkán fordul elő.

– Egyéb újdonságok?

– Růžek említette – folytatta Blahoš –, hogy Petráňovát közvetlenül a felszabadulás után le akarták tartóztatni. A hallottakból ítélve, a lány nem is volt olyan ártatlan, mint ahogy Růžek lefestette. Hiszen kapcsolatot létesített itt egy német tiszttel.

Holý legyintett. Blahoš nem hagyta magát.

– De igen, ez igaz! Utána néztünk! Még a nevét is tudjuk: Klaus Müllernek hívták. Obersteinből való, itt a dombok mögötti faluból. Petráňová még három hónappal ezelőtt is ott járt, és kereste.

– Halljuk – adta meg magát Holý. – Mit tudott meg Obersteinben?

– Tegnap felkeresett bennünket az obersteini Nemzeti Bizottság elnöke, Rudolf Beránek. Oberstein harmincnyolcban már a határon túlra került. Németországhoz csatolták. A cseheket mind eltávolították. Ma csak három, az ország belsejéből érkezett cseh család él ott, meg egy rakás német, akiket viszont most mi fogunk kitelepíteni Németországba. Beránek nemcsak elnök, de a helyi vendéglős is. Tavaly október végén megállt a vendéglő előtt egy kis fekete Tatra, amelyből egy negyvenév körüli asszony szállt ki, és arról érdeklődött, hogy kitelepítettek-e már valakit Obersteinből. Beránek felvilágosította, hogy nem. Egy óra múlva aztán a Tatra ismét a vendéglő előtt fékezett. A sofőr most is a kocsiban maradt. Ezúttal az asszony a Nemzeti Bizottság elnökét kereste. Akkor Beránek elnöki minőségében is bemutatkozott. Az asszony erre felszólítás nélkül igazolta magát.

– Petráňová volt?

– Ő. Arra kérte Beráneket, hogy mutassa meg neki a német lakosok névsorát. Az elnök nem rendelkezett ilyen névsorral, de elővette az élelmiszerjegyek igénylésével összeállított lajstromot. Petráňová egy bizonyos Klaus Müllert keresett. Együtt nézték át a listát. De Klaus Müller nem szerepelt rajta. Beránek a klatovyi nyilvántartót ajánlotta. De meglepetésére az autó aztán nem Klatovyba, hanem az ellenkező irányba indult. Ahogy itt mondják, a németek felé. Kiszaladt, hogy még jókor figyelmeztesse őket, de a Tatra nem állt meg. Látta, hogy a kocsinak prágai rendszáma van: nagy P és valami számok.

– A számokat nem jegyezte meg?

– Sajnos, nem.

– Hm – dörmögte a főfelügyelő. És kisvártatva újra: – Hm…

– A biztonság kedvéért megmutattam Beráneknek egy halom női fényképet. Közöttük volt Petráňováé is. Habozás nélkül kiválasztotta.

– Talán a vonatban ismerkedett meg vele. Az emberi fantázia nem ismer határt.

– Beránek a legkevésbé sem ilyen ember.

– Akkor miért nem jelentkezett, amikor Klatovyból itt jártak a nyomozók?

– Nem tudom. De alkalma lesz megkérdezni tőle. Mindenesetre figyelemre méltó, hogy amit Beránek elmondott, ellenkezik azzal, amit az itteni emberek állítanak. Szerintük Petráňová, amikor a háború után visszament Prágába, rendszerint egy hétvégét töltött itt havonta. Máskor soha nem látták.

– Růžek sem?

– Ő sem. Tehát nyilván egy olyan kirándulásról volt szó, aminek titokban kellett maradnia.

– És emiatt ráncigált engem ide? – sóhajtott fel Holý.

– Ó, dehogy! – fuvolázta Blahoš csendes diadallal. – Azért bátorkodtam idehívatni, mert nyomban a háború után Klaus Müller iránt, Petráňován kívül, az amerikaiak is érdeklődtek. Amint Klatovyban megállapítottam, Klaus Müller munkafelügyelő volt egy föld alatti üzem építkezésén valahol a Harz-hegységben, ahol titkos fegyvereket gyártottak Hitlernek. Ebben a minőségben segített elrejteni az archívumot is, amikor az üzemet felszámolták.

33.

– Így soha nem jutok a jegyzőkönyvekhez – panaszkodott a főfelügyelő. – A maga szakadatlan leleplezései, Blahoš úr,

mondhatom, több mint szenzációsak. – És elkeseredetten Hiršhez fordult. – Maga ott volt Beránek kihallgatásánál?

– Mindnyájan ott voltunk. Tegnap reggel jött, amikor éppen reggeliztünk.

– Hogyan lehetséges, hogy a klatovyi rendőrségen nem jelentkezett, de magukat villámsebesen felkereste, amint betették a lábukat ebbe a villába.

– Ismétlem. – mondta Blahoš kissé lenézően –, délután megkérdezheti tőle. Szerintem egyszerűen nem tudott a klatovyi csoport nyomozásáról.

– De ha ez a Müllert az amerikai felderítő szolgálat is kereste, Beráneknek már csak a neve említésére is riasztani kellett volna a klatovyi rendőrséget.

– Vigyázzunk! Ezt Beránek a mai napig nem tudja. Az amerikaiak májusban keresték Müllert. Beránek pedig csak augusztus végén érkezett Obersteinbe.

– És nyomban a Nemzeti Bizottság elnöke lett?

– Ső, ő lett a Nemzeti Bizottság. Azon egyszerű oknál fogva, hogy Beránek volt az egyetlen cseh, aki Obersteinbe letelepült.

– Szavahihető ember?

– Az.

– Márpedig ebben az esetben – állt fel Holý egy mattot adó sakkbajnok mozdulatával – ebben az esetben Petráňovának sejtelme sem volt arról, hogy Klaus Müller hadiüzem munkafelügyelőként szolgált. Még nem hallottam olyan kémről, aki igazolvánnyal a kezében megy be egy hivatalba, hogy a cinkosáról érdeklődjék.

Blahoš ezúttal nem engedett.

– Sohase állítottam, hogy Petráňová kémkedett. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy ne keveredhetett volna valami kémkedési ügybe.

– Ám legyen – fortyant fel a főfelügyelő. – Akkor viszont megszüntetem a nyomozást, és az egész anyagot átadom az elhárításnak. Ha mindenáron le akar égni, tessék!

– De hiszen erre nincs szükség!

– Van! Tudom, meddig tart a hatásköröm. Nos?

A hallgatás állítólag egyenlő a beleegyezéssel. De ezúttal olyan erős ellenkezést fejezett ki, hogy a főfelügyelő is megérezte. Végigsöpört rajtunk ingerült pillantásával. – Hát mindnyájan megbolondultak itt? Maguk nem egy kémregény hősei, hanem bűnügyi tisztviselők!

– Ezt tudjuk – szólalt meg Hirš higgadtan. – Amint hogy azt is, miben vagyunk illetékesek, s miben nem. Blahoš végül is nem mondott se többet, se kevesebbet annál, hogy nem zárhatjuk ki, Petráňová talán belekeveredett valamibe. Ezért még nem kell az ügyet átadni. Egy hónap múlva akár vissza is kaphatjuk, és a leégés tökéletes volna.

– Erről van szó – mondta Holý abban a reményben, hogy támogatója akadt.

– Ezzel szemben a véleményem az, hogy ennek a gyanúnak is kellő figyelmet kell szentelnünk. Tudomásunkra jutottak bizonyos tények, amelyeket igyekszünk tisztázni. Ez az egész.

– Rendben van – dünnyögte Holý megjuhászkodva. – Elnézést, hogy így kitörtem. Csak felpaprikázott, hogy amikor Růžektól kétségtelenül megtudom, hogy Petráňová már a háború alatt tudomást szerzett Šlégl feljelentéséről, maguk itt felteszik nekem ezt a kémlemezt. Valójában milyen tényekre támaszkodnak?

– Elsősorban arra – vette vissza a szót Blahoš –, hogy Petráňová holttestét a volt munkaadója fedezte fel. Ez már önmagában is meglepő véletlen. Másodsorban arra, hogy éppen annak a hölgynek a társaságában fedezte, fel, akinek az apja

hathatósan közreműködött az atombomba előállításában. Harmadsorban arra, hogy tavaly október végén Petráňová titokban Obersteinbe autózott, és Müller után kérdezősködött. Hogy mit állapítottunk meg Müllerről, arról már beszámoltam. – Blahoš elhallgatott egy pillanatra. – Holnap indul Klatovyból az első kitelepített német csoport vissza az anyaországba. Mi lenne, ha megnéznénk őket? Hátha Müller is köztük van.

– És maga azt hiszi – nézett rá szinte kétségbeesetten Holý –, hogy miután az amerikai felderítők nem akadtak rá, mi megtaláljuk a kitelepítésnél?

Blahoš vállat vont.

– *Én* megpróbálnám.

– Jó, legyen! – fújt egyet megadóan a főfelügyelő. – Holnap elindulunk Klaus Müller keresésére. Az informátora is velünk jön?

– Igen. Schwarznak hívják, az itteni kocsma volt tulajdonosa.

– Német?

– Német, de mindenáron Csehszlovákjában akart maradni.

– Csak nem ígérte neki…

– Nem. Alkalma lesz meggyőződni róla. Hétre iderendeltem.

34.

Dušek úr. Hostovce, azaz akkor még Gastenberg hajdani bírája, ötven év körüli, keszeg kis ember volt. Blahoš listáján a közvéleményt képviselte. Ezt tette a kihallgatáskor is. Fennkölt elfogulatlansággal többé-kevésbé ugyanazt mondta, amit a főfelügyelő Růžektól hallott.

Petráňovát nem kedvelték Gastenbergben. Az emberek szegény lánynak ismerték, és sehogyse szokták meg, fogadták el a Xenia villa úrnőjeként. És ezt Petráňová nem is könnyítette

meg nekik. Különc volt és zárkózott, senkivel sem érintkezett. Legfeljebb Růžekékhez ment el, vagy meglátogatta apja valamelyik régi barátját. Az iskolatársnőiről egyáltalán nem vett tudomást. Talán attól félt, hogy megjegyzéseket kap a zabigyereke miatt.

Blahoš Šléglre terelte a szót, és a játék megismétlődött. Igen, járt ide hozzá egy férfi. Ritkán. Máskülönben nem voltak látogatói.

– Úgy hallottam, a felszabadulás után le akarták tartóztatni, mert német katonákkal tartott kapcsolatot – kapcsolódott a kihallgatásba a főfelügyelő.

– Nos, hát, letartóztatni… – csűrte-csavarta Dušek. – Inkább csak amolyan kíváncsiság volt az egész.

– Meglehetősen fura neme ez a kíváncsiságnak, nem gondolja?

Dušek széttárta a karját.

– Nehéz ezt megmagyarázni. Az emberek mindenütt kíváncsiak, hát még egy ilyen kis faluban, ahol egyik a másiknak a tányérjába lát. Ha véletlenül akad egy olyan tányér, amelybe nem látnak bele, megragadnak minden alkalmat. hogy megtehessék.

A múltkor másképp beszélt – emlékeztette mogorván Blahoš. Felütötte a jegyzőkönyvet és olvasni kezdett. – *A háború alatt Petráňová egy német tiszttel érintkezett. Személyesen tanúja voltam egyik találkozásuknak a, klatovyi állomáson.*

Dušek bizonytalanul elmosolyodott.

– Ez igaz. De… Lehet, ugye. hogy az egész csak afféle buta véletlen volt. Elképzelhető, hogy a tiszt unatkozott és megszólította Petráňovát. Ő meg válaszolt neki…

– Elképzelhető? De hát, mondja el pontosan: hogy zajlott le ez a jelenet? – folytatta Holý a kihallgatást

– Megérkeztem a vonattal Klatovyba és Petráňová ott állt a peronon egy német tiszttel. Amikor megpillantott, behúzódtak egy sarok mögé.

– Miért?

Dušek szétterpesztette az ujját.

– Nem tudom. Talán nem volt kedve köszönni. Vagy nem akarta, hogy lássam.

– Milyen rangú volt az a tiszt?

– Hadnagy volt.

A főfelügyelő Dušek elé tolt egy papírlapot.

– Le tudná rajzolni a paroliját?

– Arra… nem emlékszem. Itt azt beszélték, hogy valami hadnaggyal jár.

– Vagy úgy – bólogatott a főfelügyelő. – De elkanyarodtunk a kíváncsiságtól. Úgy hallottam, Petráňová letartóztatását maga kezdeményezte.

– Mint a falu elöljárójának, nem volt más választásom.

– Nem vádolom. Csak érdekelne, volt-e valami ütőkártyája Petráňová ellen.

Nem volt. azaz… De igen, valami azért akadt. Azzal a tiszttel többen is látták,

– Megnevezné őket?

A volt bíró kapkodva felsorolt néhány nevet.

– Még egyszer – mondta a főfelügyelő elégedetten – Felírom őket, ha megengedi.

Amikor az utolsó nevet is feljegyezte, tovább kérdezett.

– Mióta él Hostovcéban?

– Itt születtem.

– Remek! A háború előtt a szomszédos Oberstein Csehszlovákiához tartozott. Ismerte az ottani lakosokat?

– Nemigen. Obersteint főleg svábok lakták – válaszolta Dušek úr igen hazafiasan.

– Kérem – sandított rá a szemöldöke alól Holý. – Mi nem azért vagyunk itt, hogy állampolgári és hazafiúi megbízhatóságát igazoljuk. Mi az igazságot akarjuk tudni egy bizonyos dologban.

– Én kérem már megkaptam a hivatalos hatósági igazolásomat, és igazat beszélek. Néhány némettől eltekintve, a mi falunkból senki sem érintkezett az obersteiniekkel. Akárkitől megkérdezheti.

– Meg is kérdezem. De ha történetesen mégis akadt volna valaki, aki…

– Petráňovára gondol?

– Nem gondolok senkire. Én csak azt kérdezem, ha mégis akadt volna a háború alatt, aki találkozni akart egy obersteinivel, megtehette?

– Hogyne! Naponta egyszer vonat jött át Obersteinből. És a Német Birodalom állampolgárai számára a Protektorátus idején nem létezett határ.

Megismerné azt a tisztet?

– Ma? Kizárt dolog.

– Kár! Ez minden, köszönöm.

– A Růžek házaspár – jelentette be ajtónállóként Hirš. – Együtt óhajtja őket kihallgatni vagy külön-külön?

– Külön-külön. Először Růžeket küldje be. A hölgyet pedig lesz szíves addig szórakoztatni.

Hirš meghajolt és bebocsátotta az ünneplőben feszítő Růžeket.

Holý régi ismerősként fogadta, és először Obersteinre terelte a szót. Meglepetésünkre Růžek osztozott a volt bíró véleményében.

– Nem, az itt nem volt szokás. Errefelé vagy német volt a falu, vagy cseh, vegyes csak elvétve akadt. Eszerint érintkeztek az emberek is. Oberstein és Gastenberg között szinte emberemlékezet óta egyáltalán nem volt kapcsolat. És ami volt, azt a háború végképp szétszakította.

– Végképp? Petráňová állítólag többször is találkozott egy obersteini tiszttel.

– Ezt a bíró beszélte be maguknak, igaz? – fortyant föl Růžek – Elvégre meg kell magyarázni, hogy miért akarta lecsukatni Annát.

– Többfelől is hallottuk.

– Mi tagadás, én is. De látta őket együtt valaki, Dušek bírón kívül?

– Maga tehát nem látta őket. És nem is hallott Petráňovától ilyesmiről?

– Nem – mondta Růžek konokul.

– Rendben van. Petráňová utolsó látogatásáról már kihallgattuk.

– Háromszor is!

A főfelügyelő belelapozott a jegyzőkönyvbe.

– Még egy-két apróság.

– Parancsoljon. De arra kérem, a feleségem iránt legyenek majd megértéssel. Annak idején nagyon megviselte az eset, és kihallgatásai után egy hétig nem alszik.

…Megértő leszek. De most, ha megengedi, először megismétlem a .tényeket. Petráňová bejelentés nélkül állított be magukhoz tavaly december huszonegyedikén. A vonatja tizenegy harminckor érkezett. Kijelentette, hogy magával viszi a fiát karácsonyra Prágába, és még ugyanaznap tizennégy negyvenkor mindketten vonatra szálltak. Így volt?

– Így.

– Hogy értsem azt, hogy *bejelentés nélkül?* Előzőleg nem beszéltek meg vele a karácsonyra semmit?

– De igen. Amikor utoljára itt járt…

– Az mikor volt?

– Mint mindig: a hónap első szombat-vasárnapján.

– Vagyis decemberben?

– Igen. Megkérdeztem tőle, hol tölti majd a karácsonyt, azaz… hát meghívtam magunkhoz, hogy ne neki kelljen kérnie.

– Elfogadta?

– El. Illetve, azt mondta, még nem tudja, de ismertem annyira, hogy tudjam, el fog jönni. Ezért az első pillanatban azt hittem, hogy már karácsonyra érkezett, csak különösnek találtam, hogy mindössze egy kézitáska van nála. Erre ő kijelentette, hogy a fiáért jött.

– Milyen benyomást tett magára akkor?

– Olyan volt, mintha… mintha megháborodott volna… Azt akarta…

– Egy pillanat! A főfelügyelő a jegyzőkönyv fölé hajolt. Itt az áll; hogy *erősen feldúltnak* találta.

– Van a kettő között különbség?

– Óriási! Feldúlt lehetek én is, vagy akár maga is, anélkül hogy megháborodtunk volna. Úgy látta, hogy nem épeszű?

– Nem, azt semmiképpen. Csak olyan… túl élénk volt. Felajzott… Mintha örült volna valaminek…

– Örült volna? – ismételte a főfelügyelő elgondolkozva. Pontosan így írta le már valaki Petráňovát! – Nem mondta, miért siet annyira vissza?

– Mert meghívták a prágai ismerősei.

– Kikhez készül. Nem árulta el?

– Azt nem.

– Próbálta marasztalni?

– De még mennyire! A fészerben már ott állt a karácsonyfa, szép, magas, a mennyezetig érő… – Růžek elérzékenyülten elhallgatott. – Nem hallgatott rám. Maga kezdte átöltöztetni a kicsit… Még éjszakára se marad itt, mondta… – Hangosan kifújta az orrát. – Isten bocsásson meg neki! De ezt, nem kellett volna megtennie.

– Azt sem említette, hogy mikor jön vissza?

– Nem. És ezt halálomig nem bocsátom meg magamnak. Mentünk a vonathoz, és kérdem, mikor hozza vissza a kicsit. Anna pedig, hogy azt még nem tudja. Lehet, hogy ott marad nála végleg. De olyan boldognak látszott, hogy semmi rosszra nem gondoltam.

– Nem is gondolhatott – állt fel a főfelügyelő. – Most pedig a feleségével szeretnénk beszélni.

– Várjak odakint?

– Legyen szíves!

– És nem felejti el… amire kértem?

– Megbízhat bennem.

Růžek úr meghajolt és kiment.

A félig nyitott ajtóban egy könnyed mozgású, elegáns őszülő dáma jelent meg. A főfelügyelő csaknem tátott szájjal nézte.

– Mit óhajt, kérem?

– Růžekné vagyok – mosolyodott el az asszony bájosan. Enyhén raccsolt. A drága, sötét kosztüm, a fekete csizma, a finom kesztyű és a retikül remekül illett előkelő alakjához. Ám korántsem illett a környezetéhez, ehhez a faluhoz, és a férjéhez, a fekete zakót, haragoszöld szvettert viselő egykori favágóhoz.

Varázsa önkéntelenül is hatott a főfelügyelőre. Leültette a karosszékbe, és januári fejadagjának silány maradványából gavallérosan cigarettával kínálta. Az asszony kivett egyet a dobozból, Holý tüzet adott.

A kihallgatás könnyed társalgássá változott. Mint kiderült, Růžekné. Jadwiga Ružková lengyel származású volt. A háború előtt ismerkedett meg Růžekkel, amikor meglátogatta itteni rokonait. Nagy szerelem volt! Růžek úr annyira emlékeztette elhunyt férjére! Igen, Jadwiga asszony özvegy volt. Két fia van, két nagy fia, az egyik már meg is nősült az asztalon megjelent, egy fénykép –, mindketten Lengyelországban élnek.

A fölöttébb tapintatos beszélgetés csak lassanként terelődött Petráňovára. Már az első mondatok után kiderült, hogy Růžekné elfogulatlanabbul ítéli meg Petráňovát, mint a férje. A főfelügyelő kérdésére, hogy hallott-e arról miszerint Petráňová kapcsolatot tartott egy német tiszttel, habozás nélkül azt felelte, hogy igen.

Bájosan akadozva elmondta, hogy egyszer, amikor éppen ebédet vitt a férjének, látta Petráňovát egy Wehrmacht-egyenruhás férfival. Az erdő szélén ültek. Petráňovát teljes bizonyossággal felismerte.

– Olyan benyomást tettek, mint a szerelmesek?

Jadwiga asszony nevetett.

– Mint a bátortalan szerelmesek. Egymás mellett ültek, és Anna mondott valamit a férfinak. Távolról láttam őket.

– A férje nem említette nekem ezt az esetet.

– Mert nem tud róla.

– Nem mondta el neki? – lepődött meg Holý.

– Nem. Csak feleslegesen veszekedtünk volna. Egy rossz szót nem engedett szólni Anna kisasszonyról.

Kisasszony, ez megütötte Holý fülét, mert tudta, ez a kifejezés egy lengyel nő ajkáról legalábbis kétértelműen hangzik egy leányanyára vonatkoztatva.

– Persze, azok után… – próbálkozott Holý óvatosan.

– Most sem. Még mindig nem tudja elhinni. És ön, asszonyom?

Jadwiga asszony felhúzta a vállát.

– Nem tudom. Különös.

– Arra gondol, hogy Petráňová nem volt épelméjű?

– Ó, nem! Másképp viselkedett ugyan, mint azelőtt általában…

– Hogyan?

– Ön talán észre se vette volna. De én évek óta ismertem Mindenekelőtt szokatlanul bőbeszédű volt. Az egész háború alatt nem beszéli annyit, mint abban a néhány órában. Azonkívül boldognak látszott. Olyannak sem ismertem soha. Olyan boldognak látszott, hogy majd kiugrott a bőréből ugye, Így mondják ezt errefelé. Mintha egy milliót nyert volna a *sorsjegyen.*

– Érdekes hasonlat – jegyzete meg Holý. – Vagy talán említett valamit ilyen értelemben?

– Ugyan! Elmondta, hogy ismerősei meghívták a kisfiával együtt karácsonyra, hogy kik, azt természetesen most sem árulta el, csak így, hogy ismerősei, és ezért siet annyira… Az uram marasztalta. Hogy szenteste csak két nap múlva lesz. Hogy éjszakázzon itt, és utazzon másnap reggel. Anna nevetett, és azt mondta: őneki a karácsonyeste holnap lesz!

– Mit szólt ehhez a férje?

– Már nem is tudom. Azt hiszen, megkérdezte, minek örül ennyire, és Anna, mint általában, akkor is másra terelte a szót. Tőle ritkán tudott meg az ember valamit.

– Adott a kicsivel valami ruhaneműt is?

– Igen. Egy kis bőröndbe csomagoltam össze. Hálóinget, két inget, kiscsizmát… – Erőt vett rajta a megindultság.

– A leltárt felvettük a jegyzőkönyvbe – emlékeztette a főfelügyelőt Blahoš.

– Akkor minden rendben van – fejezte be Holý a kihallgatást. – Köszönöm a segítségét, Růžekné asszony!

35.

Elég volt egyetlen kérdés, és Rudolf Beránek máris rázendített a mondókájára.

A főfelügyelő fáradtan figyelt. Lényegében ugyanazt kellett végighallgatnia, amit előző reggel Blahoštól. Petráňová sofőrjéről Beranek ezúttal sem tudott pontos adatot szolgáltatni. Az volt a benyomása, hogy magas ember lehetett.

Húsz perc múlva túljutottak a jegyzőkönyvön. Most a főfelügyelőn volt a sor, hogy folytassa a kihallgatást. De nem igyekezett túlságosan. Ült és hallgatott. Vagy két percig kínos csend uralkodott a szobában.

Rudolf Beránek fészkelődve köhintett.

– Elmehetek?

– Nem – szólalt meg Holý. – Először is árulja el nekem, hogy honnan ismerjük egymást?

A bőrtekecses férfi elbizonytalanodott.

– Fogalmam sincs róla, biztos úr.

– Biztos úr? Aha… Tehát még a háború előttről… Honnan költözött ide?

– Zdicéből, kérem…

– Á – nevetett fel Holý –, az az ékszerbolt, igaz? A nagybátyjáé volt, ha nem tévedek.

– I-igen… de annak már jó ideje.

– Persze! Csak nem hagyott nyugodni, hol láttam én már magát. Mennyit kapott annak idején?

– Tizennyolc hónapot. De csak ötöt ültem le.

– Igen, aztán jött az amnesztia. Melyik csoporttal harcolt?

– Tessék?

– Hallottam róla, hogy részt vett az ellenállásban.

– Igen, Prágában, a barikádokon. Nagyon megváltoztam, biztos úr.

– Azt látom. Azelőtt nemigen keresett volna fel bennünket.

Beránek szerényen vigyorgott.

– Csak azt nem értem, miért nem jelentkezett azonnal, amikor Klatovyból itt jártak a nyomozók – folytatta a főfelügyelő.

– Arról a nyomozásról nem tudtam. Hiszen ha véletlenül nem nézek be a bizottságba, most se szereztem volna róla tudomást.

– Milyen autóval érkezett Petráňová? – kérdezősködött Holý.

– Nem figyeltem meg pontosan. Azt hiszem, egy kis Tatrával. A pótkereke hátul volt.

– A rendszáma?

– Sajnos… valami kettesek.

A főfelügyelő rajzolt egy nyomtatott P betűt, s utána öt keresztet.

– Hol?

Beránek a papír fölé hajolt. Találomra befirkantott egy kettest a második és a negyedik helyre. Aztán megrázta a fejét.

– Nem tudom.

– Nem baj – mondta Holý és felállt. – Egyelőre ennyi is elég.

Amikor Beránek mögött becsukódott az ajtó, megszólalt Blahoš.

– Nem szívesen szolgálnék újabb szenzációval, de amint megállapítottam, Pokorný mérnöknek kis, fekete Tatrája van. A rendszáma pedig: P 27 625. Érdekes *véletlen*, nem?

36.

– Miért ingerel, mondja, Blahoš, miért? – mordult fel a főfelügyelő. – Hajlandó vagyok kihallgatni Schwarzot, hajlandó vagyok keresni Müllert. Arra azonban nem vagyok kapható, hogy emiatt megjátsszam a kémet. Érdekes véletlen, nem? – ismételte Blahošt utánozva. – Miféle véletlen? Az országban minden harmadik autótulajdonosnak Tatra kocsija van. Kaphatnék egy kis teát? – fordult hozzám.

– Hogyne! – Fát raktam a tűzhelyre és feltettem a vizet. Közben hosszú fülekkel a félig nyitott ajtón kiszűrődő fojtott szóváltást hallgattam.

– És nem tartja különösnek, hogy Petráňová, aki mindenkinél jobban gyűlölte a hitleristákat, egyikükkel több ízben is találkozott itt? Ezt csak nem vonja kétségbe?

– Nem. De különösnek se találom. Van rá magyarázatom. Talán más, talán szerényebb, mint a magáé, Blahoš kolléga, de ez már a különböző természetünkből ered. Amit viszont felette különösnek találok, az Petráňová viselkedése az itteni utolsó látogatásakor. Maga mivel magyarázza?

– Az örömmámorra gondol?

– Mámorról senki se beszélt. Boldogságról esett szó; arról, hogy Petráňová örült. Mit gondol, egy mégoly tébolyult anya is örülne annak, hogy meg fogja gyilkolni a kisfiát?

Bevittem a teát. A főfelügyelő belehörpintett és elismerően bólintott.

– Mi erről a maga véleménye? – fordult Hiršhez, akiben minduntalanul támaszt keresett lélektani eszmefuttatásaihoz.

– Nehéz eldönteni – vélekedett Hirš higgadtan. – Abból a négy szemeszterből mindössze azt a meggyőződést sikerült

kialakítanom, hogy a pszichiátria ilyen dolgok megítélésében meglehetősen gyerekcipőben jár.

– Ez biztató – mondta a főfelügyelő bosszúsan. – Főként a mi esetünkben, ahol a szakvéleményen áll vagy bukik az egész nyomozás.

– Ha több szemesztert végeztem volna, talán más véleményre jutok – vigasztalta meg Hirš.

Csengettek. A főfelügyelő az órájára pillantott.

– Német – állapította meg.

Ám szerencsére, a pontosság volt az egyetlen germán erény, amellyel Ernst Schwarz elbüszkélkedhetett. Megjelenése egy francia kispolgár naiv és közhelyes karikatúrájára emlékeztetett. Alacsony, sötét bőrű emberke, hatalmas bajusszal és magas homloka alatt csillogó élénk, ravasz tekintettel. Úgy rémlett, hogy a bajusza terebélyes bokor a tömpe orrocska alatt – minduntalan előre buktatja. Sűrű bocsánatkérések közepette a karosszékbe rogyott.

– Két szilánk van a lábamban, és valahányszor változik az időjárás, őrjöngök fájdalmamban – magyarázta hibátlan és választékos cseh nyelven.

– Hol szerezte?

– Franciaország, ó az édes Franciaország, főfelügyelő úr! A háború tizedik napja, és ezt képzelje csak el, az elit Lengyelországban harcol és mi, az egyszerű plebs a Maginot-vonalat őrizzük, nehogy a franciák kárt tegyenek benne. Mindig reggeli és ebéd után egy óra hosszat lőttünk, hogy kimutathassuk az anyagfelhasználást. Este soha. Este a tisztek a kaszinóba mentek. Nos, azon a tizedik napon vacsorára vesét kaptunk, finomat, jól megborsozva, köménymaggal, nem is hinné az ember. Csakhogy az a szomjúság utána! Megbeszéltük hát, hogy beugrunk a kantinba egy sörre.

Harminc lépést se tettem meg, amikor hirtelen: bumm! És számomra véget ért a háború. A doktorok megpróbálták kiszedni a szilánkokat, de szerencsére mélyen voltak. Akkor pokoli szerencse volt. Ma legszívesebben magam piszkálnám ki, ha tehetném. Hiszen így kész nyomorék vagyok, egy kripli. Hogy is költözhetnék vissza ilyen lábbal Németországba, lássa be?! Mihez kezdhetnék ott? Itt viszont a háború alatt a hajaszálát se görbítettem meg senkinek, megkérdezheti…

– Nem kérdezem meg. És ha netalán abban reménykedik, hogy segítsége jutalmául nem fogják kitelepíteni, ezt verje ki a fejéből. Nem ígérhetek semmit.

Az emberek csüggedten lehajtotta a fejét.

– Hát, igen. Nem fogom senkinek se bizonygatni, hogy antifasiszta voltam. Nem voltam az. Vendéglős voltam, és cseh vendégeket fogadtam. Amikor Hitler belevágott a keleti hadjáratába, felmentem a padlásra, és az öreg iskolai atlaszomban kikerestem, mi vár ránk, amíg meghódítjuk a világot. Amikor lejöttem, tudtam, hogy a háborút el fogjuk veszteni, még ha oroszlánként verekednénk is. Mondom: tudtam, nem pedig hittem. Nem valami kellemes egy legyőzött nemzet fiának lenni. Én negyvenegyben váltam azzá, van benne bizonyos gyakorlatom. Számomra azok, akik ebben a faluban betértek hozzám egy sörre, győztesek voltak. Tisztában voltam vele, hogy egyszer majd ők döntenek a sorsom felől. Ehhez tartottam magam. Amint látom, hiába.

– A háború alatt vendéglője volt?

– Igen. Most Janouch úr vezeti.

– És ön?

– Segítek neki, mert nem győzné egyedül. Különb gondjai vannak, ugyebár, mint a sörcsapolás. Aztán meg engem az emberek már megszoktak…

– Ön itt, Hostovcében született?

– Igen. Apám favágó volt…

– Anna Petráňovát tehát gyerekkora óta ismerte.

– Igen.

– Jól?

– Amíg itthon volt. De elég fiatalon felment Prágába… tizenhét vagy tizennyolc évesen. És amikor a háború alatt visszajött, velem se beszélt többet, mint bárki mással itt, Gasten… Hostovcében.

– Mindazonáltal ön az egyetlen, aki biztosan tudja, hogy a háború alatt kapcsolatban volt Klaus Müllerrel.

– Hát, biztosan, biztosan… Müller így mondta.

– Önök bizalmas barátok?

– Inkább csak ismerősök.

– És mégis elmondta?

– Nem. Kettőjük… arról, hogy időnként találkoztak, tulajdonképpen véletlenül szereztem tudomást. Egyszer Müller hozott valamit Petráňovának, és nem találta otthon. Otthagyta hát a küldeményt nálam, a vendéglőben, és megkért, hogy juttassam el neki.

– Mi volt az?

– Egy kis csomag. Talán ekkora – mutatta a kezével.

– Nem nézett bele?

– Nem szokásom.

– Úgy értem, kíváncsiságból. Hiszen Petráňováról éppen eleget beszéltek a vendéglőben, nem igaz?

– Egy időben. Amikor ide költözött és megszületett a fia.

– Mikor volt ez a csomaghistória?

– Amikor a kicsi egyéves lehetett.

– Hm. A csomagba tehát nem nézett bele. Nem is említette senkinek?

– Miért?

– Miért ne?

– Erről már beszéltem. Úgy viselkedtem, mint a legyőzött nép fia. Az ilyennek mindig jobb hallgatni, mint megszólalni.

– Hogy lehetséges, hogy Müller nem volt a fronton?

– Ott volt. De Oroszországban lefagytak az ujjai, és a hátországba vezényelték.

– Hová?

– Őrszázadba osztották be. Lőszerraktárokat őrzött, transzportokat, foglyokat… amire éppen szükség volt – tette hozzá gyorsan.

A főfelügyelő úgy tett, mintha nem hallotta volna meg: *foglyokat.*

– A lefagyott ujjai nem gátolták az őrködésben?

– Őt mint tisztet… – Schwarz egy pillanatig habozott.

– Tiszt volt? Milyen rangban?

– Ó, semmi különös. Hadnagy.

– A Wehrmacht hadnagya?

– Természetesen.

– Nos, ez nem olyan természetes. Lehetett volna SS-tiszt is.

– Klaus? – nevetett Schwarz úr. – Biztosíthatom, hogy ugyanolyan örömkatona volt, mint én!

– Mikor látta utoljára?

– Negyvenöt januárjában.

– Tehát egy éve.

– Szinte napra pontosan.

– Mit akart?

– Az állomáson láttam. Nem beszéltem vele.

– Petráňovát látogatta meg?

– Fogalmam sincs róla.

– Hm. Később nem találkoztak?

– Nem.

– Biztos benne, hogy még felismerné?

– Remélem.

Holý bólintott. Aztán Schwarzhoz hajolt, és bizalmasan megkérdezte: – Mondja, miért segít nekünk?

– Hogy miért… Schwarz zavarában lesimította a bajuszát. – Szeretnék itt maradni – vallotta be halkan.

– Ne reménykedjék – mondta a főfelügyelő komolyan. – Ki fogják telepíteni, mint a többieket.

– Itt születtem, főfelügyelő úr. Itt az otthonom…

– Mindannyiunknak itt volt az otthona, Schwarz úr. mindannyiunknak. De ön elveszítette. Nem ma. Még harmincnyolcban.

37.

Másnap reggel viszonylag korán ébredtem. A szobában már hideg volt, a kályhából időnként halk ropogás hallatszott. Hirš csendesen szuszogott mellettem. Az ablakból hideg fény szüremlett a helyiségbe. Felkeltem és kinéztem. Havazott. Az üveg mögött hópelyhek táncoltak, aztán feltámadt a szél, süvítve füttyentett a kályhában és felkavarta a havat.

Álltam az ablaknál, s bár vacogtam, végtelenül jól éreztem magam. Békesség költözött a szívembe, és hirtelen rádöbbentem, hogy a hegyekben vagyok, ahová immár nem bujdosni jönnek az emberek a kényszermunka elől, hanem síelni és napozni, s hogy mindez előttem van, vár rám, hogy véget ért a háború és én túléltem, és ha kedvem tartja, előszedhetem a pincében elrejtett síléceket, és annyi év után ismét útra kelhetek…

Ez a sóvárgó várakozás örökre belém rögződött – talán azért is, mert ez volt az első esetem utolsó napja, és mert estig még annyi minden történt.

Nadrágba bújtam és befűtöttem a konyhában. Azóta, hogy Hirš tegnap felkereste a klatovyi rendőrséget, már nem szűkölködtünk élelmiszerben. Élvezettel kinyitottam három marhahúskonzervet és serpenyőbe töltöttem. A hús ínycsiklandozóan illatozni kezdett. Megéheztem.

Megpakoltam a tányéromat, kitöltöttem a teát és evéshez láttam. A gulyás illata vekkernek se volt rossz. Egy perc se telt bele, és megjelent a főfelügyelő.

– Mi jót eszik?

– Villásreggeli. Tálalhatok?

Holý nagyot nyelt.

– Ez jegyre megy?

Megráztam, a fejem.

– Feketén?

Higgadtan bólintottam.

A főfelügyelő elszontyolodott.

– De azért remek illata van.

– Mennyei!

– Ne higgyen neki – szólalt meg a gardróbfolyosón Hirš. – Tegnap a klatovyaiktól kunyeráltam néhány konzervet. Külön fejadagot kaptunk. – Bejött a konyhába, a serpenyőbe nézett és összecsapta a kezét. – Nézze csak meg, három konzerv! Reggelire! Ahhoz, hogy összekotyvasszon egy früstököt, magának egy havi élelmiszeradagra van szüksége?

– Ezt egész napra szántam – védekeztem.

Hirš előszedett a kredencből két tányért és vett magának meg Holýnak. A serpenyőben negyedrésze se maradt a gulyásnak.

– Még maga sopánkodik, Hirš úr – morogtam. – A maga számára üstben kellene főznöm a reggelit.

Utolsónak Blahoš érkezett. Átadtam neki a helyem és kimentem, hogy megmosakodjam és felöltözzem. Mire visszajöttem, a tányérok kiürültek.

– Hová megy? – érdeklődött a főfelügyelő.

– Bemelegítem az autót.

– Máris?

– Hétkor találkozunk Schwarzcal. Egy negyedóra múlva.

Kimentem a villa elé. A havas táj érintetlen volt. Csak a folyó kanyarított ki belőle egy sötét ívet. Még mindig havazott. A csend felfokozta az Úhlava csobogását. Aztán valahonnan felülről süvíteni kezdett a szél. Visszhangja úgy futott végig a völgyön, akár egy óriás sóhajtása.

Eszembe jutottak Schwarz szilánkjai. Az utak alig járhatók. Kalandos vállalkozás lesz.

A kocsi a kis utca végén parkolt. Lesepertem a vászontetőről a hósapkát, a szélvédőről a ráfúvott havat. Aztán elővettem a kurblit és megpörgettem a motort. Az autó pöffentett egyet, a motor beindult.

Leporoltam magamról a havat és beültem. A vendéglőtől Schwarz közeledett. Megállt az autó előtt. Kinyitottam az ajtót.

– Üljön be.

– Van hólánca?

– Honnan volna?

Schwarz bólintott és elhelyezkedett a szomszéd ülésen.

– Odafönt ítéletidő van – mondta.

– Talán átjutunk.

– Talán.

Aztán hallgattunk. A motor duruzsolt, hullott a hó, röpültek a percek. Időnként fentről felzúgott a szélvihar.

Végre-valahára megjelentek a többiek.

A téren még úgy-ahogy átvergődtem. Emlékezetből követtem a friss hótól alig látható, letisztított utat. De a tér után az út emelkedni kezdett. Kettesbe, majd egyesbe kapcsoltam. A kocsi fara ide-oda táncolt. Jókora fáradságomba került, hogy egyenesben tartsam.

A legrosszabb az volt, hogy lassanként már alig-alig láttam. A sűrűn záporozó hó belepte a szélvédőt. Ha viszont megállok, hogy megtisztítsam, azt kockáztatom, hogy többé nem indulok el.

Előrehajoltam, és az átlőtt lyukra tapasztottam a szemem. A csúszkálásokat is emlékezetből kerültem el. Egyre lassabban haladtunk.

Az emelkedő tetején, valahol ott, ahol a Gastenberg–Kostovce helységtábla állt, teljes erővel oldalba kapott bennünket a szélvihar. Egy pillanatra azt hittem, menten felborulunk. A kocsi oldalt csúszott és nekiment a hótorlasznak.

Elrántottam a kormányt és a gázra tapostam. A motor felbődült, a kerekek megcsúsztak, az autó fara letottyant. Pörögtünk.

– Mi a fenét csinál? – hördült fel Blahoš.

Válaszra nem jutott időm, mert abban a pillanatban a hátsó kerekek megkapaszkodtak a mélyebb hóban. Egy ugrásszerű rándulással kitörtünk. A kocsi egyenesbe jött, az országúton haladtunk.

Az első szélárnyékban lefékeztem. Izzadtam, mint a ló. Cigarettára gyújtottam és kimásztam, hogy leseperjem a havat. Centiméternél vastagabb rétegben tapadt a szélvédőre.

– Ember, ahogy maga vezet!… – mondta Holý. – Azt a mutatványt készakarva csinálta?

– Igen. Máskülönben nem jutottunk volna ki a hóból. – Ez nem felelt meg egészen a valóságnak, de jól hangzott.

Visszaültem a volánhoz, becsaptam az ajtót és ismét elindultam. Most már gyerekjáték volt a vezetés. A széles országutat, amelyet előttem már letapostak, mindkét oldalán erdők védték. Lefelé haladtunk. A hóvihar fölöttünk tombolt, meghajlította a fenyőket, lesöpörte róluk a havat. Egy ízben a kocsi orrára is jutott belőle, és úgy spriccelt szét a szélvédőn, mint egy hógránát. De mindez már csak ártalmatlan utójáték volt. Amikor leértünk Klatovyba, ez is megszűnt.

Klatovyban, a rendőrség előtt a főfelügyelő hangosan felsóhajtott.

– Maga kész versenyző, Charvát fiam…

Nem voltam benne biztos, hogy a szavait dicséretnek szánta.

Kiszálltak Blahošsal és eltűntek az épületben. A látogatásunk nem tartott sokáig. Fél óra se telt bele, és indultunk a vasúthoz, hogy megkeressük Müllert.

38.

Az állomás előtt nem láttunk senkit se. Kihúztam a slusszkulcsot, a motor leállt. Visszhangzó mély csönd ütötte meg a fülünket. A hó sem hullt már.

– Hát, ez meg mi? – fordult a főfelügyelő Blahoshoz.

– Nem tudom. Nekem azt mondták…

– Várjanak – szólalt meg Schwarz rekedten. – Nem hallják?

Kinyitottam az ajtót. Valami távoli morajlás hallatszott. Schwarz elsápadt. Nem csodálkoztam, hogy rosszul érzi magát.

Szótlanul kiszálltunk, és bementünk a kihalt állomásépületen át a peronra. Ott egy rendőr állított meg bennünket.

– Állj! Tovább nem mehetnek.

Blahoš igazolta magát.

– Hívják ide, kérem, Libíček századost. Megbeszéltük vele.

– Önök azok? – mondta a férfi és szabaddá tette a kijáratot. – A százados jelezte, hogy várja az urakat.

– Hol találjuk meg?

A rendőr bizonytalanul hátranézett.

– Valahol arra… – mutatott a háta mögé. Kimentünk a peronra. A legkülső vágányon hosszú szerelvény állt. Előtte – katonák, rendőrök és munkásőrök gyűrűjében – embertömeg nyüzsgött. Az *Ein Volk, ein Reich, ein Führer* jelszó beteljesedéséhez közeledett. Csak éppen Führerjük nem volt már.

Elindultunk a vonathoz, és nekem eszembe jutott az apám hamvait őrző pikszis, és anyám fájdalma; láttam magam összefagyva és kimerülten a hóviharban a Certovica fölött; visszagondoltam a koncentrációs táborokról és halálmenetekről látott fényképekre; felidéztem magamban a filmet, amelyet nemrégiben láttam, a filmet, amelyet a Wehrmacht egyik repülőtisztje vett fel stukája zuhanórepülése közben; először egy mozgó vonal, egy vászonra feszített hernyócska, amely egyre kövérebb és nagyobb, aztán hirtelen szétesik, és embereket látok, az országúton összezsúfolt menekülőket, valahol Európában, egy pillanatig az égre emelt arcuk céltáblája is felismerhető, mígnem ropogni kezd a fedélzeti géppuska, és valamennyien futásnak erednek… A szemek lecsukódtak, de a kamera tovább bámult – felborult taliga, babakocsira boruló anya, szekrény… a részletek egyre gyorsabban peregnek… végül felhők, nap és a gép diadalmas dübörgése, amint a magasba emelkedik, hogy felkészüljön az újabb támadásra…

Mindez eszembe jutott, de a *Herrenvolk* a vagonok előtt most túlságosan is siralmas látványt nyújtott. Holtfáradt asszonyok,

nagyapák, öregasszonyok, gyerekek; hátizsákok, batyuk és kofferek: harmincöt kiló fejenként; piszok, fejetlenség. Nem éreztem se gyűlöletet, sem elégtételt. Semmit sem éreztem.

Libíček százados, egy tolmács közvetítésével, az amerikai hadsereg egyik őrnagyával vitatkozott. Látható megkönnyebbüléssel elnézést kért tőle, és hozzánk fordult.

– Nem tetszenek neki a vagonok. Hogy nincsenek fűtve. Én meg hiába bizonygatom, hogy más vagonunk nincs. Azt hiszi, készakarva csináljuk. Marha! Úgyis csak néhány órát utaznak. – Kiköpött. – Mit is mondott? Kit keresnek?

– Müllert. Klaus Müllert – felelte Blahoš.

– Hm. Akkor mégis jól emlékeztem. A listánkon nem szerepel.

– Nem baj. Hoztunk valakit, aki ismeri. Körülnézhetünk egy kicsit?

– Parancsoljanak! De hamarosan szeretném megkezdeni a beszállást.

– Természetesen. Velünk ne törődjön.

A százados tisztelgett és visszament az amerikaiakhoz. Elindultunk a vonat mentén a túlsó oldalra. Schwarz ment középütt.

Csak most vettem észre, hogy a várakozók között. férfiak is akadnak – piszkos, borostás férfiak, a jól ismert, de már elrongyolódott, szürkészöld katonaköpenyben. Szinte felismerhetetlenül kuksoltak a bőröndökön az asszonyok és öregek között; kimerülten, csüggedten, tekintetükben tompa közönnyel.

De mégsem. Az egyik csoportból hirtelen kivált egy negyven év körüli férfi és felkiáltott:

– Ernst!

Schwarz összerezzent.

– Ő az? – sziszegte Blahoš.

Schwarz megrázta a fejét.

– Szervusz, Heinz! – köszöntötte csehül a közeledő férfit. Az *r* hang megreccsent.

A férfi alig észrevehetően megtorpant. A név miatt, vagy azért, mert Schwarz csehül szólította meg?

– Szervusz! Te is jössz?

– Nem – mondta Schwarz – Még nem – tette hozzá keserű mosollyal – Nem láttad Müllert?

Ez figyelmeztetés lett volna?

– Melyik Müllert? – kérdezte a férfi nyugodtan.

– Klaust.

– Az obersteinit?

Schwarz bólintott. Az a kellemetlen érzésem támadt, hogy a szemünk láttára kijátszanak bennünket. Blahoš és a főfelügyelő szótlanul figyelt.

– Nem, nem láttam – mondta a férfi közömbösen. – Az urak csehek? – fordult hozzánk udvariasan.

Holý bólintott.

– Kérdezhetnék valamit?

– Tessék!

– Mit gondolnak, mi vár ránk Németországban?

Holý megvonta a vállát. Nem felelt.

– Éhhalál? Tudja, mi a helyzet odaát?

– Tudom. Rossz. Három évig voltam Németországban. Sachsenhausenben, ha mond ez magának valamit. – Holý halkan és tárgyilagosan beszélt.

A német meghökkent.

– *Konzentrationslager?* – váltott németre.

Holý bólintott és elfordult tőle.

– De mi közük van ahhoz ezeknek az asszonyoknak, meg a gyerekeknek?… – makacskodott a férfi.

– Ezt a kérdést harmincnyolcban kellett volna feltennie, de akkor se nekem! – fortyant föl a főfelügyelő. – Maguk hazamennek! Ki tehet róla, hogy a hazájuk romokban van?

A várakozók tömege hirtelen hullámzani kezdett. Hátranéztem. Kinyitották az első vagont.

Az emberek lassan felsorakoztak. Az elsők felszólítás nélkül kioldozták hátizsákjaik csomóját. Mire megérkezett Libiček az amerikai őrnagy kíséretében, a vagon előtti térség úgy festett, mint a bolhapiac. Csíkos dunyhák, kabátok, fazekak, petróleumforralók, de szamovár is, meg biblia, játékmackó, családi album.

– Muszáj ezt? – fordította a tolmács az őrnagy kérdését. Magamban szinte igazat adtam neki: vigyék, amit akarnak, csak tűnjenek már el!

– Muszáj – mondta szárazon Libiček százados és az első kupac fölé hajolt.

– Önöket hívják – figyelmeztetett ekkor az egyik katona.

A peronon az iménti rendőrt pillantottam meg.

– Holý főfelügyelő, Holý főfelügyelő úr! – kiabálta a tömegbe.

Körülnéztem. Holý kissé odébb állt és maga elé meredt. Nem hallott semmit. Odaléptem hozzá. Csukott szeme, megkeményedett, feszült arc. Ki tudja, hogy mire gondolt, és mit érzett? Hogy milyen transzportok vonultak el lehunyt szeme előtt?

– Főfelügyelő úr…

Nem mozdult. Csak akkor, amikor megérintettem. összerezzent, mintha most ébresztettem volna fel.

– Mi történt?

– Ott hívják.

– Hm – dünnyögte szórakozottan, és elindult a peronhoz.

A rendőr összecsapta a bokáját.

– Távirat, főfelügyelő úr.

Holý feltépte a blankettát. Amikor felemelte a fejét, már ismét ura volt magának.

– Hívja össze a csoportot! Kadlec megtalálta a tetthelyet, ahol Petráňová elkövette a gyilkosságot.

39.

A teherautó volt az oka mindennek. Az úttest közepén dülöngélt, és az istennek sem engedett volna maga elé. Negyvennel vánszorgott és bűzlött, mint valami szénégető boksa. A fagáz katlanából gomolygott a füst.

Az út jobb oldalán éppen felvillant egy előjelző tábla. *Prága 20 km.* Felbőszültem. Négy kilométert cammogtam már a teherautó mögött.

Riadót tülköltem, és beletapostam a gázba. Meglepetésemre a teherautó félrehúzódott.

Könnyűszerrel megelőztük. És hasonló könnyedséggel letaroltuk a kilométerkövet és átrepültünk az árkon. A mezőt szemcsére hó bontotta, úgyhogy puhára landoltunk.

Az a gazfickó ugyanis nem húzódott félre. Csak kanyarodott. Mint maga az országút. Ezt csak az utolsó pillanatban vettem észre, amikor már nem tehettem semmit.

A főfelügyelő, nekifeszülve a padlónak még mindig kapaszkodott. Rám nézett és kínjában elnevette magát.

– Hát, délre már nem leszünk Prágában. – Egész úton most szólalt meg először.

Körüljártuk az autót. Nagy baj nem történt. Csak a bal sárhányó sérült meg és a lökhárító horpadt rá az első kerékre. Ahhoz képest, hogy a kilométerkő tízszer tíz centis volt, ez igazán karcolásnak minősülhetett. Megpróbáltam indítani, és a motor könnyedén berregni kezdett.

– Egy jókora rúd is megtenné… Visszamegyek ott, abba a faluba, hátha van egy kovács.

– Ahogy gondolja. Mindenesetre Prágából küldetek egy műhelykocsit.

– Nem vár meg? Félóra múlva indulhatunk.

– Fél óra múlva a rendőrségen kell lennem. Ma nem vesztegethetem az időt… Egyébként, istenien vezet – fűzte még hozzá bizonytalanul.

– Ezt a viccet ismerem – mormogtam. – Az istennek se volt jogosítványa, igaz?

– Ez az – nevetett Holý, és integetni kezdett egy közeledő autónak.

Az autó megállt.

– A műhelykocsi hamarosan itt lesz – hangzottak a főfelügyelő utolsó szavai.

Elindultam a faluba. Kovácsműhelyt ugyan nem találtam, de kölcsönkaptam egy emelőrudat.

Visszamentem az autóhoz és több mint egy órán át eredménytelenül küszködtem. A lökhárító meg se moccant. Jól tette Holý, hogy elment.

Visszavittem az emelőrudat, és a kanyar előtt leültem a kilométerkőre. Autó csak ritkán haladt el, többnyire Prága felé. Vajon mit csinál most. Blahoš és Hirš, gondoltam, sikerült-e megválni Müllert? Aligha. A vonat a kitelepített németekkel már bizonyára elindult. Fél kettőre járt az idő. Fél kettő… A

főfelügyelő feltehetőleg már a helyszínen van. Ott, ahol Petráňová a gyilkosságot elkövette. Tehát mégis csak ő volt…

Ez a legszembeötlőbb különbség a kitalált bűnügyi históriák és a valóság között. A valóságban a gyilkos már a kezdet kezdetétől fogva gyanús, és a legnagyobb mutatvány *bebizonyítani,* hogy valóban ő volt a tettes.

Néhány perccel kettő előtt megérkezett a műhelykocsi. Felemelték az autót, és visszavontatták az útra. Negyed négy lett, mire bevánszorogtunk a rendőrigazgatóság garázsába. A garázsmester megígérte, hogy már holnap nekilátnak a kocsinak.

Inkább csak megszokásból felmentem még az irodába. A helyiségben az egyik felügyelőbe, Zelenkába ütköztem. Az autóbusz pályaudvarra készült éppen, hogy kihallgasson egy kalauzt.

– Miért? Hiszen nekünk Kadlec azt táviratozta…

– Éppen azért. Az a víkendház annak a vonalnak a közelében van, ahol ez az ember szolgálatot teljesít.

– Ki fedezte fel?

– A víkendházat?

– Igen.

– Maga a tulajdonos.

Elnevettem magam.

– Akkor hát minden erőfeszítésünk…

– Az még csak hagyján lenne! – intett kárvallott ábrázattal Zelenka. – De azt a területet ráadásul át is kutattuk.

– Nem értem!

– Kadlec sem érti. Szentül állítja, hogy abban a nyaralóban holtbiztosan járt, és mindent rendben talált. Én bizony nem mernék ilyesmit kijelenteni. Ez alatt az egy hét alatt annyi

víkendházat láttam, hogy többet életem végéig se láthatok. Legalábbis remélem.

Szedelőzködött.

– Mennem kell, hogy elcsípjem a buszkalauzt. Mindenesetre furcsa, hogy a vonatkalauzok nem emlékeznek Petráňovára. Most mindössze hét pofával van dolgunk; három vonat oda, négy vissza. Petráňova az állomás pénztárosnőjének sem ismerős. Holott nála kellett megváltania a visszaútra a jegyet.

– És az autóbusz?

– Nos… öt kilométert kell gyalogolni a megállóig.

– Hm. Az messze van. És miből gondolják, hogy a víkendházban követte el a gyilkosságot?

– Egy rakás bizonyítékot találtak. Festéknyomokat az asztalon és a padlón, a csomagolásnál felhasznált spárga végét, és valami összegyűrt papírost, amely azonos volt a pakk csomagolópapírjával.

– Ujjnyom?

– Azt nem. Egyetlen egyet se. De erre van magyarázat. Kesztyűt húzott, mert fázott. Vérfolt se volt sehol, alighanem kint végzett a gyerekkel. Természetesen ezek csak előzetes eredmények, a helyszínt csak tegnap óta ismerjük. Kadlec egy sereg embert terelt oda tőlünk, meg a technikai csoporttól, hogy tüzetesen vizsgálják át a házat és a környékét.

– Mivel világított Petráňová?

– Gyertyával. Három csonkot meg egy fél gyertyát találtunk. Ez hozzávetőleg megfelel. De érdekes… Az ablakon egy megtöltött petróleumlámpa lógott. Mégsem azt használta.

– Hogy jutott be a házba?

– Leütötte a lakatot. Ott lógott a lakat az ajtón a vasrúddal együtt. Az a rúd bosszantja Kadlecet a legjobban. Azt hajtogatja,

hogy egy ilyen módszerrel feltört víkendház nem kerülhette el a figyelmünket.

Az órára pillantott.

– Te jó ég! Még elszalasztom a kalauzt! – és kirohant az irodából.

Benéztem még a főfelügyelő szobájába. Az asztalon néhány levél hevert, amely távollétünk alatt érkezett.

Holý sebtében nyilván átnézte őket, mielőtt elment volna Kadlecékhez. Lényegében nem volt bennük semmi érdekes.

Dr. Kyzlink a hazatelepítési hivataltól valamiféle törvényjavaslatot küldött el, amely a nácizmus áldozataitól származó törvénytelen gyermekek jogi helyzetére vonatkozott. Jó ideig bóklásztam a paragrafusok között, míg megértettem, hogy a házasságon kívül született gyermekek külön eljárással törvényes utódokká válhatnak, mindazokkal a jogokkal, amelyek ezzel a ténnyel járnak. Meglepett, hogy ilyen nyilvánvaló dologra paragrafust kell szerkeszteni. Különösnek találtam azt is, hogy a főfelügyelő (a kísérőlevélben legalábbis ez állt) éppen ezt a törvényjavaslatot kérte Kyzlinktől.

A másik levél a törvényhatósági hivatal válaszát tartalmazta: Petráňová, állást kereső ügyében. Nevezett az itteni munkaügyi osztálynál az elmúlt év augusztusában állás után érdeklődött. Az adatok és az eddigi munkahelyeit tartalmazó lap másolata mellékelve.

Már indulni akartam, amikor megszólalt a telefon. Az ismeretlen férfihang Kadlecet kérte.

– Nincs itt. Ki keresi?

– Timich felügyelő.

A nevét ismertem. A technikai csoport főnöke volt. Bemutatkoztam neki, és közöltem, hogy Kadlec és Holý házon kívül van.

– Abban a víkendházban?

– Igen.

– A szentségét! Ez aztán pech!

– Miért? Történt valami újság? Előkerítsem őket?

– Maga az az új ember?

Két hónap a rendőrségen nem sokat számít.

– Igen.

– És tudja, miről van szó? – kérdezte Timich.

– Tudom.

– Akkor jöjjön át hozzánk. Azt is tudja, milyen feladatot kaptunk maguktól?

– Igen. Az imént beszéltem Zelenka felügyelővel.

– Nos, én azt hiszem, a jelentésünk annyira fontos, hogy azonnal összeköttetésbe kell lépnie Holýval vagy Kadleccel. Most kaptam meg a laborból a vegyelemzést. Azt a fekete festéket vizsgálták, amit a szóban forgó víkendházban találtak.

– És kiderült, hogy nem azonos azzal az emulzióval? – kérdeztem türelmetlenül.

– De igen Csakhogy nem egy hónappal ezelőtt használták Az elemzésnél terpén maradványokat. találtak, amelyek egy héten belül garantáltan elpárolognak, A megállapított mennyiség alapján a foltok becslésünk szerint három, legfeljebb négy napja keletkezhettek. Márpedig Petráňová három hete halott.

40.

Rohantam. Eleinte a szó szoros értelmében. A megállóban épp sikerült elcsípnem a villamost. Alighogy felugrottam, eszembe jutott, hogy egy kocsi határozottan jobban megfelelne a küldetésemnek. Timich bizonyára könnyen keríthetne egyet.

De visszafordulni nem volt kedvem. Úgy éreztem, az üzenetet személyesen és egyedül kell átadnom, s hogy szükségem van néhány nyugodt pillanatra is. hogy elrendezzem a fejemben mindazt, amit hallottam.

A városszéli végállomáson kirontottam a villamosból és futva nekivágtam az országútnak. Ám néhány száz méter után kénytelen voltam megállapítani, hogy nem születtem maratoni futónak. Belátta ezt az új Tudor vezetője is, aki lefékezett mellettem.

– Hová?

Bezuhantam az ülésre és kinyögtem a helység nevét.

– Odáig akart futni? – bámult rám a sofőr.

– Nem… magam se tudom… rettenetesen sietek.

A vezető remek fickó volt. Megkérdezte, miért, és amikor késett a válasz, befogta a száját és nem firtatta többé.

A templomtéren tett ki. Hanem most merre? Miért is nem kérdeztem ki jobban Zelenkát? De ki tudhatta, hogy ilyen hamar szükségem lesz rá?

– A rendőrségtől van, fiacskám? – károgta egy hang a hátam mögött.

Mint akit megcsíptek, megfordultam. A hárászkendős anyóka rám nevetett, és felemelte a botját.

– Arra, azon a horhoson. Nem tévedhet el. Csak a villogó szemű, fekete kandúr hiányzott a válláról.

– Honnan… tudja?

– Tegnap este óta voltak itt maguktól egynéhányan… És ezen a téren mindegyik megáll, mert nem tudja, merre tovább. Mondja, minden feltört víkendházból ekkora hűhót csapnak?

Megköszöntem az útbaigazítást és nyargalvást nekivágtam a mélyútnak. A mély keréknyomokat követtem.

Az erdő szélén ott állt a technikai csoport kocsija. A sofőr detektívregényt olvasott.

– Holý főfelügyelő itt van? – lihegtem.

Felpillantott.

– Maga Charvát gyakornok?

– Igen.

– Hová tűnt el?

– Én? Hogyhogy?

– Timichnél volt, igaz?

– Igen.

– Amikor elment, Timichnek eszébe jutott, hogy esetleg nem kap autót, és leszólt a garázsba. Ott azt mondták neki, hogy nem is kért kocsit Ezt furcsának találta, és jobbnak látta, ha maga jön ide. Tíz perce, hogy elmentek.

Halkan feljajdultam. Micsoda balszerencse! Megpördültem a cipősarkamon.

– Hová rohan már megint? – kiabálta a sofőr.

– Vissza!

– Várjon, elvisszük! Az emberek perceken belül végeznek.

Visszamentem az autóhoz.

– Maga atletizál? – kérdezte érdeklődéssel a sofőr.

– Nem – vörösödtem el. – Az országúton elcsíphetnék valamit…

– Hogy képzeli? – mondta a sofőr megbotránkozva. – Ilyen rosszul azért nem állunk!

Az erdő felől két férfi közeledett, kezükben kis faládával. A sofőr kiszállt és kinyitotta a hátsó ajtót.

– Ez az a Charvát – mutatott be az érkezőknek.

Az idősebbik dörmögött valamit. Kibontott egy lepedőt, és óvatosan belecsomagolta a két ládát. Aztán az egész csomagot az ülés alá csúsztatta.

– Lassan vezessen – mondta és becsapta az ajtót. – A gipsz még nedves.

– Lenyomatot vettek? – kérdeztem tőle.

– Ühm – dörmögte a férfi.

– Miről?

– Gumiabroncsról – válaszolt kényszeredetten.

– Gumiabroncsról?

– Igen. A bevezető úton járt itt egy autó. Még hozzá nem is régen. A nyomok még frissek.

– A főfelügyelő tud róluk?

– Ő kérte a lenyomatokat.

– Meg tudja határozni az autó márkáját?

– Nagy, luxus személygépkocsira utalnak.

– Ezt még bizonyítani kell – szólalt meg a fiatalabbik feddő hangon.

– Természetesen.

Prágáig már egyikünk se szólalt meg. Kiugrottam az autóból és felszáguldottam a lépcsőn. Az irodát üresen találtam. A portán azt mondták, hogy se Holý, se Kadlec nem jött vissza.

– De hiszen ez lehetetlen! Fél órával előttem indultak.

– Talán hazamentek. Öt óra. Magának sem ártana…

– Miért?

– Nézzen a tükörbe.

Úgy festettem, mint egy madárijesztő. Maszatos és borzas voltam, az arcomon véres horzsolás. Vajon hol szereztem? Aha, a karambolnál valami kupán vágott!, ötlött az eszembe. A portásnak igaza van. Holnap is van nap!

Útban a villamosmegállóhoz visszatértem a töprengéseimhez. Módszeresen végiggondoltam mindent, ténytől tényig haladva.

És hirtelen minden erőmet össze kellett szednem, hogy fel ne kiáltsak.

Messziről közeledett a villamos, már égtek a lámpái, hiszen este volt, csak ki kellett volna lépnem, és játszva utolérem, de én csak álltam, földbe gyökerezett lábbal, kezemet a szájamra tapasztva, és őrjöngtem.

Aztán a villamos csengetett és elment. Én pedig már tudtam, ki a gyilkos.

A villamos helyett a telefonfülkéhez rohantam.

– A férjem még nem jött haza – mondta Holýné. – Átadhatok neki valami üzenetet?

– Nem, köszönöm! De ha megengedi, később újra jelentkezem.

Hazamentem és megfürödtem. Aztán elkészítettem a vacsorát, és kényszerítettem magam, hogy elfogyasszam.

Nyolc órára friss és tettrekész voltam. Ismét belebújtam partizánhacukámba és lementem telefonálni.

A főfelügyelő még mindig nem volt otthon.

Hirtelen elfogott a félelem. Ha igazam van – márpedig nem tévedhetek –, akkor a gyilkos mindent előre és tökéletesen kitervelt. De most egy végzetes hibát követett el. Miért? Mert fél! Azt hiszi, hogy a nyomában vagyunk, Meg fog szökni.

Mi holnapra lezárjuk az esetet és kimutatjuk, hogyan történt. De a gyilkos akkor már árkon-bokron túl lesz.

Kilenckor ismét telefonáltam. Éreztem, hogy jelentkezéseim egyre jobban nyugtalanítják Holý asszonyt. Bizonyára megszokta már, hogy a férje későn jár haza, de erre általában nem emlékeztették óránként.

Visszamentem a lakásomra és mindent kiírtam magamból. De papíron már korántsem látszott olyan egyértelműnek a dolog. Ellenkezőleg. Rádöbbentem, hogy elméletem

félig-meddig a levegőben lóg, és magam is könnyűszerrel megcáfolhatnám.

Tudom, hogy egy és más abból, amit itt leírtam, gyenge lábon áll Ennek ellenére érzem, hogy igazam van – írtam a papír aljára, *– Ezért ne haragudjék, kérem, hogy be akarom bizonyítani.*

Leragasztottam a borítékot és elvittem a rendőrigazgatóságra.

– Holý nincs bent?

– Nincs – mosolygott az ügyeletes tiszt a portán, – Feküdjön már le, fiam.

– Itt ez a levél, Amint reggel megérkezik, nagyon kérem, azonnal adják át neki.

– Miért nem adja át maga?

– Sejtelmem sincs, mikor térek vissza.

A rendőrtiszt fürkész pillantást vetett rám.

– Legyen óvatos, fiam, nehogy baja essék.

– Ne féljen, vigyázok – mondtam a lehető legnyugodtabban.

Kimentem a utcára.

A sarki fülkében valaki telefonált. Végre-valahára befejezte.

– Nem, a férjem még mindig nincs itthon – ismételte már leplezetlen nyugtalansággal Holýné. – Hívtam a hivatalában is, de ott se tudnak róla…

– Ne haragudjon, asszonyom, hogy szaporítottam a gondját. Holý főfelügyelőt biztosan nem érte baj.

– Remélem.

– Egészen biztosan. Ma már nem fogok jelentkezni. Csak a tanácsát akartam kikérni valamiben. Mondja meg neki, kérem, hogy most elmegyek… – és közöltem vele a címet.

Holýné asszony megismételte az üzenetet.

Megköszöntem, és letettem a kagylót.

Kezdődött a kaland.

41.

Éjszaka van, jeges, kristálytiszta, januári éjszaka. Csillagpor suhan nesztelenül a fekete égbolton. Fagy. A kezemet lehelgetem. Fél tizenkettő. Negyed órával ezelőtt az utolsó ablak is elsötétedett. A villa sötét es csendes.

Reggelig temérdek időm van. Nem szabad, elhamarkodnom semmit.

Kár, hogy Holýt nem találtam otthon. Másra próbálok gondolni. Vajon mit csinál éppen? A fagy a körmöm alá kúszik. Aggodalommal pillantok a magas vaskerítésre. Legfelül két sor szögesdrót feszül. A felsőbe kell megkapaszkodnom. Képes leszek-e még rá?

Igyekszem megállapítani, hol vannak a drót tüskéi. A tüske élének a nagy- és a mutatóujj között a helye. Sikerülni fog?

A hideg elviselhetetlen. A kismutató a tizenkettes felé kúszni. A nagymutató észrevétlenül utoléri. Talán éppen most érkezett haza a főfelügyelő. Hat óra óta keresett valami Charvát, mondja neki a felesége. Holý meghökken. Mit akart?

Az utcán lépések hangzanak fel. Akár egy üres vasúti peronon, úgy visszhangzanak a csendben, Aztán a lámpa fényköre alatt felbukkan egy férfi. Továbbmegy. Ismét csend van. Némi büszkeséggel megállapíthatom, még csak észre se vett.

Tizenkettő tíz. Mit akart?, kérdezi a főfelügyelő. Holýné átadja az üzenetet. Mit tesz majd a főfelügyelő? Esetleg legyint, és lefekszik aludni. Nem, ezt aligha. Nem ejtették a fejére. Bizonyára ő is… Miért sietett ma annyira? Igen, mindez ma délelőtt történt, tudatosítom magamban döbbenten. Mi másért is sietett volna úgy Prágába? Egész úton hallgatott és fütyörészett.

Lehet, hogy szentségelni fog, és a telefonhoz ugrik. Küldjenek egy kocsit! Máris!

Csak ne fagyna ennyire… Hány fok lehet? Öt, nyolc? Legalább nyolc, fagypont alatt persze.

Negyed egy. Néhány pillanatig az ujjaimat tornáztatom. Lassan kiegyenesedem. Voltaképpen feleslegesen óvatoskodom, áthatolhatatlan sötétség vesz körül. Felnyúlok a magasba. Egy negyed méter hiányzik. Negyed méternyit kell felugornom. Nem, többet. Sikerül? Egy évvel ezelőtt sikerült.

Még egy utolsó pillantás az órára. Tizenkettő húsz. Összehúzom magam és teljes erőmből felugrom. A kezem megkapaszkodik és lerántja a drótot. Dermedt testem nehezen kúszik felfelé. A megfeszült drót, akár a gitár húrja, megpendül. Abban a pillanatban már átvetettem magam és zuhanok a túlsó oldalra. Csak úgy dong, amikor a hátam földet ér.

Csend.

Doboló, torokszorító csend.

Percekig fekszem mozdulatlanul. Sehol egy kutya, semmi nesz. A villa, ez a sötét bazaltkocka is hallgat. Alulról, a főútvonalról a villamos csörömpölése hallatszik. Amikor elhal ez a zaj. a csend még sűrűbbnek tetszik. Óvatosan feltápászkodom. Temérdek időm van, temérdek, ismételgetem magamban.

A kaputól széles fasor vezet a villáig. A fasoron autókeréknyomok.

A tágas kert hátul enyhén emelkedik, A kerítés mellett maradok és nesztelenül körüljárom. Mire visszaérek az úthoz, már elmúlt hajnali egy.

A főfelügyelő nem jött el.

A bejáratot kétoldalt borókabokrok szegélyezik. Oltalmuk alatt közelítem meg a villát. A nyomok nem érdekelnek.

A garázst utólag építhették a villához. A teteje meredeken lejt. Bal oldalt kis ablak nyílik. Megkísérlem lenyomni, zárva van. Az üvegre tapasztom a szemem. Odabent a sötétség kisvártatva szabályos négyzetekre oszlik. Rács, állapítom meg.

Visszaosonok a bejárathoz. Végigtapogatom az acélredőny hullámait. Hol lehet a zárja? Nem találom. A földhöz hajolok. Kezem egy masszív lakatra bukkan. Aha. Ekkor azonban egyebet is kitapintok. A redőny üres fülét. Lehetséges volna?…

Gondolkodás nélkül felrántom. A redőny dübörögve elindul.

Megdermedek. A csend vízesésként zubog a fülemben. Hát, ha ezt se hallotta meg senkit…

Leguggolok, és érzem a redőny alól szivárgó meleget és benzinszagot.

Várok. Nem történik semmi.

Hol van már a felügyelő, hol, az istenért? Felejtsd el, mondom magamban, verd ki Holýt a fejedből, most már nem fog eljönni! Most már csakis rajtad múlik!

Hanyatt fekszem és araszolva csúszom befelé a garázsba. Az arcomon egy vízcsepp fröccsen széjjel. Kezem fémvázat tapint. Rájövök, hogy egy autó hátsó kerekei alatt fekszem. Oldalazva kibújok alóla és felülök a falnál.

Ülök és igyekszem széjjelnézni. Koromsötét van idebenn. Nem tehetek mást, előveszem a zseblámpámat és rácsapom a fényvédőt. A keskeny fénysugár végigpásztázza a kocsit. Nagy, fekete, csupa sár luxuskocsi, állapítom meg.

Felállok és az autóba világítok. Üres. Aztán a fénysávval végigtapogatom a garázs belsejét. Falra akasztott gumiabroncsok. Kanna. Olajos dobozok. A szemközti oldalon, ott, ahol a garázs a villához csatlakozik, egy ajtó.

A fény visszafelé vándorol. Egy hosszú, háromfiókos munkapadra világít. A végére satut erősítettek. Fent, az ablak mellett két szekrényke.

A munkapadhoz lépek. *Szerintem itt történt.* Visszafordulok a villába vezető ajtóhoz. Fő a biztonság. Nesztelenül odasurranok és megpróbálom kinyitni. Zárva van.

Visszamegyek a munkapadhoz. Lapja át van itatva olajjal. Itt aligha találok nyomokat. Talán a padlón.

Leguggolok. A betonpadló is fekete a kiloccsant olajtól. Jól nézünk ki!

Eloltom a zseblámpát, gondolkodom. Megpróbálom elképzelni, hol mázolhatta be itt valaki a kis koporsót. A nyomok alighanem valahol hátul lesznek. A földre ereszkedem. A fény a padlót pásztázza. A falnál valami foltot fedezek fel. *A* falon is. Az asztal fölé hajolok…

A sokk leírhatatlan. A villanyfény elvakít. Védtelenül, akár a bagoly, az ajtóhoz fordulok kábultan.

Nyitva van és küszöbén ott áll a gyilkos. Kezében rám szegzett pisztoly.

– Fel a kezekkel! – szólal meg fojtottan.

42.

Azt mondják, ilyen pillanatokban az ember előtt hirtelen lepereg az egész élete. Felemelem a kezem, de nem érzek egyebet, csak kínos zavart. A félelem csak akkor borít el, amikor a pisztoly csöve megremeg.

Abban a pillanatban ismert fel.

Őrült ponyvaregény az egész! Egy álom, melyet egyszer már végigálmodtam! Kezeket fel, idegen, ha nem akarod, hogy

tested nehezebb legyen néhány uncia ólommal! Ez véresen komoly ügy! Fel a kezekkel, fel a magadba!…

Szemtől szembe állunk és merőn figyeljük egymást. Rossz bőrben van. Zilált vonások, kétségbeesett, mindenre elszánt tekintet. Te bolond, korholom magamat, mint is gondolhattad, hogy aludni fog!

– Mit keres itt? – kérdezi.

Válaszoljak? Miért ne! De mit? Az álom egy csapásra képet ölt. Arcomba csapó, éles fény és egy német katona hangja: Wer ist *da?* Mit is feleltem neki akkor?

– Nyomokat.

Ettől összerezzen.

– Forduljon meg – parancsol rám nyersen.

Szótlanul megfordulok. Előttem a nyitott redőny. Ó, ha csak harminc centivel magasabbra húztam volna!…

– Talált valamit?

– Találtam.

Talán húsz centi is elég volna…

– Két lépést előre! – vakkant rám.

Most szorosan a redőny előtt állok. Közöttünk a garázs egész területe. Mit akar? A hátamon csurogni kezd a verejték Valahová oda, a lapockám alá céloz a pisztolya. Meghúzza a ravaszt?

Csend… Mire vár?

– Térdeljen le!

Azonnal megértem. Állva maradok.

– Nem hallotta? Letérdelni!

– Menekülés közben érte a golyó, igaz? – A hangom csodálatosképpen nyugodt. – Ezt az örömet nem szerzem meg magának.

Úszom a verítékben. Folyik az arcomon, a nyakamon, a hónom alatt. Ragacsos, hideg veríték.

– Egyébként is, minek ez a komédia? Ki hiszi el magának, hogy menekülés közben lőtt le? Attól fél, hogy a hurok a nyakán még nem elég erős?

– Fogja be a száját! – formed rám. – Az én gyilkosom csak ezután fog jönni. De a magáé itt van.

– Akkor mire vár?

Lépések. Közeledik. Csak nem attól tart, hogy nem talál el?

– Mennyit tud? – szólal meg a hátam mögött.

Jobb lábammal elrugaszkodom a redőnytől. Hátravetett karral hanyatt zuhanok. A lövés dörrenése megremegteti a garázst. A betonra esem. Fejem a lábába ütközik. Hátravetett karom összekulcsolódik a térde alatt. Megrántom.

A gyilkos felkiált, és röpül.

A munkapadnak ütközik. A második lövés szinte az arcomnál dördül el. Oldalra fordulok és a gyilkos elvágódik. Feje döngve csapódik a betonnak. A pisztoly az autó alá csúszik.

Most mi legyen? Tétován körülnézek. Dugjam a kocsiba, és vigyem el? Az volna a legjobb. Rendben van, de hátra van még a bizonyíték, amiért ide jöttem.

Türelmetlenül a munkapad fölé hajolok. A falon két fekete fröccsenés húzódik. A biztonság kedvéért elhúzom az asztalt és közvetlen közelről is megszemlélem.

Hm. A foltok olajtól származnak. A földön is csak olajat találok.

Valahol a villában ekkor becsapnak egy ajtót. Egy női hang kiabál valamit. Nem értem.

Hirtelen rádöbbenek helyzetem képtelenségére A férfi, aki itt fekszik előttem, gyilkos.

És ha nem az?

A dráma egyszer csak komédiába csap át. A közelben bevágódik egy ajtó. Most már a szavakat is értem.

– Doktor úr! – kiabálja a női hang.

Felrántom a redőnyt és kimenekülök a sötét kertbe. A kerítéshez nyargalok.

– Állj ! – kiált fel előttem egy dörgő férfihang.

A földre vetem magam és a legközelebbi fához gurulok. Két lövés veri fel az éjszaka csendjét.

Uramisten, gondolom, hát ez lenne csak a röhej!

– Vigyázat, fegyver van nála! – kiáltja egy ismerős hang.

Felállok és nevetésbe török ki. A rendőrlámpa fénye elvakít.

– De hiszen ez Vašek Charvát! – szólal meg a sötétben Kadlec.

– Igen, uraim, ez Vašek Charvát – vihogok fel hisztérikusan, mert kicsit sok ez így egyszerre.

Megpillantom Holýt, és ez végre észhez térít.

– Hol van dr. Rut? – dörren rám.

– Ott – mutatok a garázsra. Eszméletlen. Le akart lőni. Itt a revolvere.

– Megtalálta a festéknyomokat?

– Nem volt rá időm.

– Szóval, nem találta meg.

– Nem. De meg akart ölni.

– Hogyne, önvédelemből. Fegyverviselési engedélye van. Hátha ártatlan?

– Nem. Látnia kellett volna…

– Maga kelekótya… maga őrült… – mondta a főfelügyelő lassan, s nem tudom eldönteni, csodálattal vagy részvéttel ejti ki a szavakat. – Valóban nem tud többet, mint amit leírt nekem?

– Nem. Ezért jöttem ide. Meglátja, hogy a részletes vizsgálatnál elő fognak kerülni a nyomok.

Holý a fejét csóválja.

– Harminc éve vagyok a gyilkosságinál, de ilyen sült bolonddal még nem találkoztam. Van sejtelme arról, mit fog csinálni magával dr. Rut, ha ártatlan?

Valaki a csoportból ütközésig feltolja a garázs redőnyét. A fény megvilágítja a főfelügyelő arcát. Halványan mosolyog. Ebből mindent megértek.

– Dr Rut volt a tettes, igaz. És maga tudta ezt! – motyogom porig sújtva.

Holý az égre emeli a szemét.

– És ezt az az ember kérdezi tőlem, akiről holnap az összes lapok megírják majd hogy megoldotta az esetet!

Aztán kilöki magából:

– Meghiszem azt! Persze. hogy Rut volt!

43.

A rabkórházat hajnali négykor hagytuk el. Dr. Rut még akkor is eszméletlen volt. Az ügyeletes orvos azonban megnyugtatott bennünket, hogy a sebesülése nem komoly.

– Amint magához tér, telefonálok. Egyébként maguknak sem ártana egy kis alvás.

– Ártana – mordul rá Holý. – A hivatalunkban várjuk a hívását.

Egy üres irodahelyiség éjjel mindenütt egyforma, függetlenül attól, hogy gyilkossági csoport vagy galambtenyésztő egylet működik benne.

Holý nehézkesen a székébe ereszkedett.

– Nem főzne egy teát? Az, ott Hostovcéban, prímán sikerült. Közben összecsődítem a fiúkat. Talán szükségünk lesz rájuk a kihallgatásnál.

Amikor visszajöttem, a főfelügyelő éppen letette a telefonkagylót.

– No, ezzel megvolnánk – dünnyögte. – Blahoš kollégát, sajnos, nélkülöznünk kell. De hát a saját kívánságára maradt Klatovyban, és gondolom, azóta újabb szép szenzációkat hajtott fel.

Széthordtam a csészéket. Kadlec egy-egy kockacukrot tett a teába. A főfelügyelő megmártotta ajkát a forró italban és élvezettel csettintett.

– Nyomozásban Sherlock Holmes, teafőzésben Brillat de Savarin – dicsért meg. – Tudja, Charvát fiam, még mindig nem tudom elhinni, hogy csak úgy vaktában vágott neki a dolognak.

– Nem, nem vaktában. A főfelügyelő úr egyszer elszólta magát dr. But előtt, hogy addig nem zárja le az esetet, amíg a tetthelyet meg nem találja.

– Elszóltam magam? – bámult rám a teagőzön át Holý sértődötten. – Vegye tudomásul, fiam, hogy én nem szoktam elszólni magam. Abban az időben már gyanakodtam rá. Csak éppen, magam se tudtam, miért. És abban se voltam biztos, hogy nem keveredett-e az ügybe valaki a Šlégl-családból.

Megcsóválta a fejét.

– Mondja maga tulajdonképpen mennyit tud? Maga szerint ki volt a tettes?

– Rut doktor.

– Helyes! Mit követett el?

– Hogyhogy mit követett el? – Azt hittem, Holý gúnyolódik rajtam, és ez rosszul esett. – Megölte Anna Petráňová fiát, vagy legalábbis tettestárs volt.

– Kész szerencse, hogy nem maga képviseli a vádat. Szerintem ugyanis nemcsak a kis Josefet ölte meg, hanem az anyját is.

– Micsoda? – hördültem fel. – Miért?

– Hogy megkaparintsa Weinfeldék vagyonát.

Már csak néztem rá. Egy mukkot sem értettem az egészből.

– Hogy… Weinfeldék vagyonát? – hebegtem.

– Jól hallotta! – biztosított róla a főfelügyelő.

– Elmagyarázná kicsit összefüggőbben?

– Szívesen! Tudja, különös nő volt ez a Petráňová. Végül már engem is elbűvölt. Minduntalan figyelmeztetnem kellett magamat, milyen szörnyű tettet követett el, és végig nem hittem el, hogy ő követte el. Egy ilyen nő… kész labirintus. Ennyi zűr, fordulat, ellentmondás… Gondoljon csak bele! Élete kockáztatásával védte zsidó munkaadóit, de utána kapcsolatot, tartott fenn a Wehrmacht egyik tisztjével. Vagy a másik. Amikor Weinfeldéket elhurcolták, mindenki, akinek valami köze volt a családhoz, igyekezett nyomtalanul eltűnni, de Petráňová kibérelte a Xenia villát. Vagy vegyük a viszonyát Šléglhez, meg a fiához… Hányszor mondogattam magamban, hogy régóta őrült volt már; szeszélyes, önfejű, konok nőszemély, aki keresztülviszi, amit a fejébe vesz…

– Holott – emelte fel az ujját Holý ünnepélyesen – a jelleme egy tömbből faragott, szilárd gránit volt. Csak félreismertük. Elég volt felfedezni, pontosabban szólva, észrevenni a kulcsot, hiszen az orrunk előtt lógott, és az eset kinyílt, mint a szardíniás doboz. Eddigi praxisomban ritkán volt olyan érzésem, hogy a nyomozásban egy helyen toporgok. Ebben az esetben a kezdet kezdetétől ez az érzés üldözött. Holott ritkán haladtunk ilyen nyílegyenesen. Még az az epizód Pokornýval is… Nélküle nyilván nem indultam volna el Klatovyba, nem beszéltem volna Růžekékkel és Schwarzcal. Tényleg, az összes tények kivétel nélkül a helyes irányba mutattak. Nem hiányzott más, csak gondolatban ugrani kellett egyet, picit másként értelmezni az

esetet, mint amilyennek látszik – akárcsak abban a szakállas viccben, hogy hol szorít a női bugyi a legjobban. Ismeri?

– Nem – válaszoltam meglepetten, mert a pillanatot nem tartottam sem alkalmasnak, sem ízlésesnek efféle viccek mesélésére.

– Nem? – ujjongott fel Holý, – Nagyszerű! Nos. hol?

– Derékban – próbálkozom mogorván. Kadlec hallgat és mosolyog.

– Amint látom, a női derék már nem tartogat magának meglepetést. Mi több, a bugyiról is tud egyet-mást. De ez egyszer melléfogott. Nos, ugorjon, Charvát, fiam, ugorjon!

– Nem vagyok bakkecske – ellenkezem, és úgy érzem, Holý hetvenkedik.

– A férfi csuklóján – adta meg a választ Holý vigyorogva. – Ha az embernek Anna Petráňová esetében sikerült megtennie egy ilyen logikai ugrást, megvan a kulcs. S amint a kezébe tartja, minden világos. Nincs szüksége szkizofréniára, kémkedésre, nincs szüksége semmi effélére.

Köhintett egyet.

– Mindnyájan láttuk a kis Josef Petráň fényképét. Mindnyájan hallottuk hogy Šlégl házasságot ajánlott: Petráňovának, és a nő következetesen elutasította. Először nem hittünk a pasasnak. Amikor pedig más tanúk is ezt vallották, inkább kiagyaltunk egy elméletet, hogy Petráňová az *Árja Harc*ban közölt cikkek miatt nem akart hozzámenni. Igen ám, de képtelenek voltunk megcáfolni Šlégl nyomós ellenvetését, hogy akkor miért nem jelentette fel Petráňová nyomban a felszabadulás után. És azt sem értettük, miért volt hozzá Petráňová ilyen nagylelkű. Miért nem bizonyította rá az apaságot? No meg miért utasította vissza már-már kínos következetességgel a pénzt, amit Šlégl több ízben is felajánlott

neki. Nem értettük, minek örült, amikor karácsonykor Prágába vitte a fiát, s azt sem, amikor Šplichalnénak a Kábelgyárban az álmairól beszélt.

– Mintha nem is egy személy lett volna, hanem kettő… három. A szkizofréniáról felállított elméletbe ez persze beleillett. Abba minden belefért. Hányszor mondták nekünk, hogy Anna Petráňovának titka van, és mégsem jutott eszébe egyikünknek se, hogy kifürkésszük! Beszámíthatatlanságának újabb és újabb bizonyítékát láttuk csak benne. Holott elég lett volna visszaszámolni a kis Josef születésétől kilenc hónapot, és Petráňová viselkedése egy csapásra logikussá vált volna.

Végigjártatta rajtunk diadalmas pillantását.

– Értik már?

Az igazság villámként hasított belém.

– A kis Josef apja nem Šlégl volt, hanem Josef Weinfeld.

44.

– Úgy van – mondta Holý. – De igaz lelkére, eszébe jutott ez már előbb is?

– Nem, nem… – feleltem még mindig döbbenten attól, amit kimondtam. – Csak most.

– No, tessék – dohogott a főfelügyelő –, holott nem fedtem fel semmi olyat, amit már ne tudott volna. Higgyék el, ebben az egész ügyben a nézőpont kérdése volt a döntő. A tény annyira szembeötlő volt, hogy szüntelenül elmentünk mellette. Šléglné elárulta nekem, hogy a fia Weinfeldre – ő úgy mondta, arra a csámpás Weinfeldre – féltékeny volt. Maga szintén – mutat rám. – Sőt, maga ezt Šlégl kihallgatása után még ki is mondta!

Ha tehát visszaszámolunk a kis Josef Petráň születésétől kilenc hónapot, abba a kritikus időszakba jutunk, amelyben

Anna büszke jellemének legszebb tulajdonságait bizonyította: a hűséget és a bátorságot.

Az *Árja Harc* harmadik cikkéből megtudhatjuk, hogy meddig ment el. Negyvenegy december elsejétől belép a fegyvergyárba. Mivel más lakása nincs, a prágai Weinfeld villában marad, a cselédszobában. Negyvenkettő január ötödikén Sidonie Weinfeldovát elhurcolják. A szerencsés véletlen Josef Weinfeldnek két hónappal meghosszabbítja szabad életét, már amennyiben azt a várakozást szabad életnek nevezhetjük. A rendőrségi bejelentőlap szerint január tizedikén a Weinfeld villába új tulajdonos költözik, a kollaboráns Kropatschek. Josef Weinfeldnek mennie kell. De hová?

Erre nem ad választ az *Árja Harc* harmadik cikke. Anna szembeszállva mindennel, magához vette. Eleinte talán csak dacból és az üldözött ember iránti részvétből tette. Később szerelemből. A részvét, meglehet, végig szerepet játszott. De hát ezt már pontosan sohasem fogjuk megtudni.

És azt sem, hogy mit érzett Weinfeld Anna iránt. Hálát, szerelmet? Reményt, hogy túléli? Talán mindegyiket. Azt viszont biztosan tudta, hogy teherbe ejtette a lányt. Ezért adott át Annának minden pénzt, amit csak Weinfeldéknek sikerült elrejteniük. Ne takarékoskodj, mondta Annának, az én gyermekem lesz. Neveld legjobb tudásod szerint. Ne szenvedjen szükséget. Visszajövök. Biztosan visszajövök. Már csak miattatok is vissza kell jönnöm…

– Nono – köhécseltem közbe udvariasan, de annal kétkedőbben.

– Nem, ezt nem én találtam ki – tiltakozott a főfelügyelő. – Weinfeld mindezt meg is írta Annának. A levél nálam van. Éppen nyolc órája került a kezembe. Rut irodájában találtuk.

Pillanatnyi szünetet tartott, míg kortyolt a teájából, majd folytatta:

– Egy napon aztán Weinfeldet is elviszik. Csak egy kis cédula marad utána. Ne félj, visszatérek! Távozása mélyen megrázza Annát. Rádöbben a veszélyre, mely gyermekét is és őt is fenyegeti. Megoldást kell találnia. Šlégl a mai napig emlegeti azt a csodálatos hónapot Weinfeldék elhurcolása után. Anna engedékeny, dolgozik a gyárban, szereti őt.

Aztán hirtelen minden megváltozik. Szinte egyetlen éjszaka alatt. Érthetetlen ellenállás, veszekedés szakítás. Mivel bántottalak meg?, vinnyog Šlégl és nem érti, nem fogja föl. Csak nem tudott meg valamit Anna a cikkekről? És gyötri rossz lelkiismerete.

Pedig Anna nem tudott meg semmit. Csak éppen az üzemi orvos megerősítette abban, hogy teherben van. Elhagyhatja a munkahelyét.

Elindul haza, Klatovyba. S mert a gyerek nem szenvedhet szükséget, kibéreli a Xenia villát. A háború végéig, hangzik a fölényes döntés. Első ízben lép föl úrinőként. Megengedheti magának. Életében először úriasszony, s ez fölöttébb kellemes állapot. Úriasszonynak lenni Hostovcében, méghozzá a pazar Xenia villában – ez több, mint amiről valaha is álmodott.

Weinfeldet nem felejti el. Nyilván sikerült híreket szereznie a sorsáról, s amikor Weinfeld a Harz-hegységbe kerül egy gyárépítkezésre, nem habozik. Összeköttetésbe lép Klaus Müllerrel, akit gyerekkorától ismer, és akiről megtudja, hogy őrszolgálatra felügyelő az építkezésen.

Őszintén szólva *ez* csak találgatás, amit ma már bajosan támaszthat alá valaki. De az tény, hogy Anna a háború alatt találkozott Müllerrel és hogy Müller a Harz-hegységbeli

Dörntenben szolgált, ott, ahol kényszermunkát végzett és meghalt Josef Weinfeld.

A háború után, a pénzreform következtében Anna elveszti anyagi biztonságát. A pénz, melyet birtokolt, egyetlen éjszaka alatt lekötött betétté változik. S ebből havonta éppen csak annyit vehet ki, amennyi a megélhetését biztosítja. A Xenia bérlésére ez kevés.

Ezek a gondok azonban nem sanyargatják Petráňovát. Habozás nélkül Růžekéknél hagyja a fiát, és visszamegy Prágába. Oda érkeznek a hazatérteket szállító vonatok…

Ne akarják, hogy végiggondoljam, mi hajtotta Annát a fővárosba a szerelem vagy a gazdagság álma, vagy valami egyéb. Azt hiszem, egy kicsit a szerelem, és egy kicsit az álom is – amint látják, a kettő nem zárja ki egymást, hanem erősíti.

Prágában aztán Anna végzetes hibát követ el. De csodálkozhatunk-e rajta? Ugyan kihez fordulhatott volna? Dr. Rut a családhoz tartozik. Rokonai sorsa feltétlenül érdekli őt is. Ráadásul jogász, hírneves és sikeres ügyvéd, biztosan jó sok olyan ismerőse van, akiknek a segítségével sikerülhet felkutatni Josefet.

Rut doktor elcsodálkozik, hogy Anna milyen jól értesült a sógor sorsáról. És Anna, aki három évig meg tudta őrizni titkát, aki mindmegannyiszor ellenállt a kísértésnek, hogy felfedje, az ügyvédnek mindent bevall.

Dr. Rut váratlan vetélytárssal került szembe. Aligha vitás, hogy először meggyőződött róla, tudja-e Anna bizonyítani is az elmondottakat. És Josef Weinfeld levele egyértelmű bizonyíték. Ráadásul kiderül, hogy Anna nem ostoba. A levelet nem adja ki a kezéből. Röviden szólva, Anna Petráňová többé nem cseléd, hanem úriasszony, és Rut doktor nem tudhatja, mikor fordul egy másik ügyvédhez.

Ezért másolatot készít Josef leveleiről és felhatalmaztatja magát a további lépésekre. Természetesen díjtalanul. S mert Anna pillanatnyilag rosszul áll anyagilag, szívesen kisegíti. Végtére is, mondja, most már szegről-végről rokonok vagyunk!

Az ilyen szavak balzsamként hatnak Anna reménykedő szívére. Persze, hogy el ne felejtsem, figyelmezteti dr. Rut, bizonyos okok miatt jobb lesz, ha egyelőre nem beszél a dologról senkinek se! És érveinek mérhetetlen súlya lehetett, ha Anna mindvégig hallgatni tudott.

Holý újból kortyolt a teájából.

– Gondolkoztam kettejükről – folytatta. – Azt hiszem, Rut doktor helyesen mérte fel Anna kettős vágyát. Először kieszelte a gonosz rokonokat, ha tudomást szereznének a gyerekről, mindent elkövetnének, hogy a rangon aluli házasságot meghiúsítsák. Ezért vallatja dühödten Anna Šplíchalnét a Kábelgyárban, hogy a rábízott titokból nem árult-e el valamit, ezért utasítja vissza rendre Šlégl segítségét. Anna nem is sejti, mert hát honnan sejthetné, szegény, hogy az egyetlen rokon dr. Rut. Pontosabban: dr. Rut fia, akit a szüléskor elhunyt Judita Weinfeldová hozott a világra.

Az ügyvéd kezdetben könnyűnek látja a megoldást. Megállapítja, hogy a Weinfeldéket követő nyomok hivatalosan Auschwitzban érnek véget. A transzport, amelyben Josef volt, fél évvel korábban érkezett Auschwitzba. Rut doktor javasolja, hogy az elhalálozás napjaként a transzportok indulásának dátumát jelöljék meg. A hazatelepítési hivatal egyetért. Nincs oka az elutasításra – ez a bevett szokás. Végtére is nincs jelentősége.

Ez esetben azonban milliókat jelent. Ha ugyanis előbb Weinfeld halt meg, s csak utána a nővére, Sidonie, úgy olyan szegényen távozott, mint a templom egere. Ebben az esetben az

egész vagyont a legközelebbi hozzátartozó örökli, vagyis dr. Rut és Judita Weiňfeldová fia. De ha Sidonie halt meg először, az általános örökös Josef Weinfeld, és akkor a kis Josefra száll minden. A hazatelepítési hivatal úgy döntött, hogy Josef Weinfeld olyan szegényen halt meg, mint a templom egere.

Dr. Rut ismerteti Annával a hazatelepítési hivatal határozatát. Az örökségről hallgat. Anna kijelenti, hogy ostobaság az egész. Ő igenis ismer valakit, aki tanúsíthatja, hogy Josef Weinfeld negyvennégy őszén még élt. Anna szerint Josef él, és vissza fog jönni.

Ez lehetséges, bólogat Rut doktor. Mindenesetre elő kell keríteni azt az embert. És önzetlenül felajánlja az autóját. Az utat nyilván siker koronázta. Megtalálták Klaus Müllert.

De a szavai mindkettőjüket lesújtják Müller megerősíti, hogy Weinfeld halott, de negyvenöt márciusában még életben volt. Erről írásos feljegyzések vannak, amelyek előbb-utóbb előkerülnek.

Az út visszafelé szomorú. Anna sír. Josef halott. Soha nem lesz úriasszony. Minden összeomlott.

Rut doktor hallgat. Számára is összeomlott minden. Lévén ügyvéd, tudja, hogy új törvény készül, amely a nácizmus áldozataitól származó, házasságon kívül született gyermekekre vonatkozik. Amint érvénybe lép, Annából milliomos lesz. Ha kinyitja a száját…

Dr. Rut azt is tudja, hogy a törvényt nem akadályozhatja meg. Mégsincs minden veszve, vigasztalja magát. Ki tudja, hol vannak a feljegyzések Josef Weinfeld haláláról? Klaus Müller német, és ki fogják telepíteni. Ha pedig eltűnik majd valahol a háború utáni Németország zűrzavarában, jöhet a törvény a házasságon kívül született, gyerekekről. Rut fia akár kártalanítást is hajlandó fizetni Annának.

Csakhogy Prágában keserves meglepetés várja Rut doktort – kártalanítást a legjobb esetben ő fog kapni. Mint egyetlen hozzátartozót, behívatják a hazatelepítési hivatalba. Josef Weinfeld negyvenöt márciusában még élt, és az újonnan megállapított tények nyomán kiigazítják az elhalálozás dátumát. Csak tessék, hajlong dr. Rut mereven, utóvégre, ha valóban halott, ez már itt sem számít!

Most már csak Anna hallgatásában reménykedhet…

De hát, hogyan kényszerítse rá? És azt hiszem, hogy dr. Rut a gyilkosság gondolatát az utolsó pillanatig elvetette. Hivatásánál fogva éppen elég leleplezett gyilkost látott és védett már ahhoz, semhogy abszolút bízhatna a saját sikerében. Aztán meg – de ez persze megint csak az én véleményem – a gyilkosság közönséges, durva, ostoba tett egy olyan nagyvonalú ember számára, mint dr. Rut. Ő a törvényes határokon belüli paragrafusok, cselvetések és kibúvók szakértője, nem pedig azoké, amelyek ezen kívül állnak.

Hangnemet váltott hát Annával szemben. Még mindig barátságos, továbbra is támogatja, de óvatosan növeli kettőjük között a távolságot. S mert mindenről tud, tanácsokat is osztogathat.

Annának meg kell értenie, érvel szelíden, hogy az ő anyagi eszközei is végesek. De itt van Šlégl úr, aki szerencsés véletlen folytán szintén Josef, s aki meg van győződve arról, hogy a gyerek az övé. Nem, Annának fölösleges tiltakoznia, hogy nem Šlégl az apa! De gondolt-e már Anna egyáltalán arra, hogy mivel tartozik neki ez az ember? Nem arról van szó, hogy menjen hozzá férjhez, habár kétségtelen, hogy egy nincstelen leányanya élete más, mint amilyen a Xeniában volt. Anna maga említette, hogy Šlégl a csillagokat is lehozná neki az égről.

Anna se jár a fellegekben. Szó, ami szó, Šlégl valóban fizethetne. Elvégre, ha úgy vesszük, megkapta, amire úgy áhítozott…

De akármint történt is, Anna mindenesetre felkereste Štéglt, és Josef születése óta először a férfi szemébe mondta, hogy ő a kisfiú apja. És először kért tőle pénzt.

Ez is egyike volt a látszólag értelmetlen és megmagyarázhatatlan fordulatnak. Három évig menekült Stégl támogatása elől, mint ördög a szenteltvíz elől, ám egy hónappal a halála előtt egyszer csak igényt formál rá.

Pedig a fordulat dr. Rut páratlan leleményességét bizonyítja. Ha sikerülne férjhez adnia Annát Šléglhez, a lánynak már soha többé el nem hiszi senki, hogy a kisfiú apja Josef Weinfeld. Nem szólva arról, hogy nehezen szánná rá magát az igazság feltárására. Ha összeházasodnának, fordulna tehát a kocka. Akkor már Annának állna érdekében, hogy az ügyvéd hallgasson.

Az ördögien ravasz terv Šlégl hajthatatlanságán bukott meg. Rut doktor ismeri az embereket. Látja, hogy Šléglt lehetetlen meggyőzni. Nem azért, mintha Annát nem venné el boldogörömest, hanem azért, mert már nem teheti. Dr. Rut rádöbben, hogy ez egyszer lekéste a vonatot.

December tizennyolcadikán Anna Petráňová beront Rut ügyvédi irodájába. Aznap jelent meg a reggeli újságokban a hír a házasságon kívül született gyerekekre vonatkozó törvény tervezetéről. A rosszindulatú rokonok többé már nem veszélyeztethetik. Mégis úriasszony lesz, Josef Weinfeld özvegye.

Rut doktor óvatosan csitítja örvendező ügyfelét. Az újsághírből nem derül ki sok. Ki kell várni, amíg a törvény

érvénybe lép, és utána majd meglátják. Addig Anna hallgasson. De Annát már nem lehet lecsillapítani.

S ekkor Rut megérti, hogy Anna többé már nem fog hallgatni.

Holý ismét elhallgatott.

– Azt mondják, alkalom szüli a tolvajt – szólalt, meg aztán tűnődve. – Azt hiszem, érvényes ez a gyilkosságra is. Alkalom szüli a gyilkost. Rut talán megpróbált volna egyezkedni, ha ugyanaz nap nem állít be hozzá Šlégl azzal a karácsonyi ajándékcsomaggal. Amikor Šlégl elment, és csak az az idétlen csomag, az ügyefogyott és rémült szerelem bizonyítéka meredt rá, gondolkozni kezdett.

Nem tudom, mennyi időre volt szüksége ahhoz, hogy kieszelje a gyilkosság módját. Állítom, hogy sokkal tovább tartott, míg rászánta magát.

Még az is elképzelhető, hogy egyáltalán nem döntött. Hogy csak eljátszott a gondolattal. Tizenkilencedikén meghívta Annát és megmutatta neki Šlégl csomagját. Anna határozottan visszautasította az ajándékot. Most már nem akarok semmit!, kiáltott föl.

Rut megvonta a vállát. Ahogy gondolja! Küldje tehát vissza a dobozt? Természetesen! Rendben van, itt a postai feladóvevény. Töltse ki maga, kérem, hadd lássa Šlégl, hogy a döntés magától származik. Anna kitölti a szelvényt.

Talán nem ártana, vélekedik dr. Rut, ha valami üzenetet is írna a címzettnek. Miért ne? Mit írjak neki? Akár azt, amit az imént mondott. És Anna leírja. Most már nem akarok semmit!

A halálos ítélet imigyen aláíratott.

Másnap este Rut doktor felkeresi Annát. Hasztalanul igyekszik palástolni a meghatottságát. Mi történt? Nem érti Anna.

Igaza volt, mondja dr. Rut megindultan. Egyenesen a hazatelepítési hivatalból jövök. Josef Weinfeld él. Holnapután érkezik haza egy különvonattal. Üdvözölteti magát. Azt hiszem, a maga számára ez a legeslegszebb karácsonyi ajándék.

Anna csak bólint. A könnyeitől szóhoz sem tud jutni.

Az lesz a legjobb, folytatja dr. Rut, ha most azonnal felkerekedik, és elmegy a kicsiért. Fogadjuk Josefet együtt! Körülnéz a kopott manzárdszobában. Nem, ne itt! Majd nálam éjszakázik a gyerekkel. Josefet is oda visszük. Ne haragudjon, hogy nem viszem el Hostovcéba kocsival. Itt az év vége, és azt se tudom, hol áll a fejem.

A vonathoz mindenképpen kijövök, mondja dr. Rut. És ne felejtse el magával hozni a levelet, hadd lássa Josef, hogy egész idő alatt gondolt rá.

Anna erőtlenül hüppög Azt mondja, üdvözöltet engem?

Igen, áll fel Rut doktor. Mikor indul a vonatja?

Anna sírva fakad a boldogságtól.

A csapdát felállították.

Másnap este zárul be. A kicsi már az autóban elalszik. Lefektetik a kiságyba és vacsorázni mennek. Dr. Rut szabadkozik, hogy a házban nincs senki. Koccintás a vacsora előtt. Nem kell magyarázni, mire. Anna az italba kortyol és meghökken.

Keserű, állapítja meg gyanútlanul.

Campari, mutat dr. Rut a díszes címkére, most meg kell tanulnia inni, kedves Anna! A lány mosolyog és fenékig üríti a poharat. A következő pillanatban elveszti az eszméletét.

45.

– És ez minden. – A főfelügyelő hangja már rekedt volt a fáradtságtól. – Hacsak nem akarják felsoroltatni velem, hogy mit tett dr. Rut ezután, meg mindazt, amit már tudunk. A borzalmas kettős gyilkosság végrehajtása közben egy pillanatra sem vesztette el a fejét. Gyorsan és célszerűen dolgozott. Annának még a kezét is összekente a festékkel. Egyetlen hibát se követett el. Ez a legszörnyűbb.

Feltehetőleg a fürdőkádba fojtotta Annát, és csak másnap éjjel dobta be a holttestét a Moldvába. Mindenre gondolt. Arra is, hogy a pénztárcában megtaláljuk a feladott csomag vényét.

Számítása egyszerű volt és tökéletesen bejött. Először a kis Josef teteme kerül elő. Mire a gyanú Annára terelődik, a folyó kiveti a holttestét. Ki kételkedhetne a bűnösségében?

Eszerint folyik a nyomozás is. Ki bíbelődne egy olyan esettel, amely kezdettől fogva ennyire világos?

A kihallgatásnál találkoztunk először. Udvarias volt, készségesen válaszolt. Feltevésünket, hogy a gyilkos Petráňová, kereken és felháborodottan visszautasította. Maguk nem ismerik Annát, uraim! Amint kézrekerítik, vállalom a védelmét!

Elégedetten távozott. Nem kell tartania a nyomozástól, hogy Hólýra bízták az ügyet. Holý – nem egy lumen. Túlságosan lassú, túlságosan körülményes és aggályoskodó. Az egyszerű ügyeket bízzák rá, amelyeken nincs mit megoldani, csak a bizonyítékokat kell hangyaszorgalommal összegyűjteni. Nos, hát az öreg Holý ebben az ügyben egy kalapra valót hordhat majd össze.

Vajon gondolt-e dr. Rut arra, hogy az ő esetében éppen ez jelenti a fő veszélyt? Feltehetőleg eszébe se jutott. Amikor

másodszor beszéltem vele, változatlanul készséges és kedves volt. Sőt, enyhén elnéző.

Örömmel állapította meg, hogy Šléglre gyanakszom. Ez számára szerencsésen kapóra jött. Azt hiszem, ő már a háború alatt tudta, hogy kitől származtak az *Árja Harc* Weinfeldékre és Annára vonatkozó glosszái. Rutnak széles körű kapcsolatai vannak. Elegáns módszert talál rá, hogy ezt tudomásunkra is hozza.

Közben azonban alaposan ráijesztettem. Elsősorban azzal a kijelentésemmel, hogy nem nyugszom, amíg meg nem találom a helyet, ahol Petráňová a tettet elkövette. Másodsorban azzal, hogy Šlégl letartóztatása helyett Weinfeldékről kezdek érdeklődni. Rut megijedt, hogy hibát követett el.

Ezért telefonál másnap, és mindent egy lapra tesz fel. A kritikus éjszakára *nincs* alibije. Ezt szándékosan csinálja velem, hogy ugrasson, nevetek nyájasan. Ő is nevet. Mégse veszélyes az öreg Holý.

És ami a tetthelyet illeti: miért ne szerezné meg nekem a felfedezés örömét? Hadd legyen egy páncélszekrényre való bizonyítékom! Végül is kétségtelen, hogy erről az apróságról az eredeti tervben megfeledkezett.

Holott a dolog pofon egyszerű – és meggyőző. Könnyűszerrel ott hagyhatja a víkendházban egy darabkáját annak a spárgának, amellyel a feladott csomagot valóban összekötözték, a csomagolópapírt, amellyel begöngyölték, a festéket, amelyet a kis koporsóra mázoltak. Csak egyvalami nem áll módjában: Annának akár egyetlen ujjlenyomatát otthagyni. Elvégre, kesztyű is lehetett rajta, gondolja elégedetten útközben hazafelé. *Nem lehetett*! Minél átgondoltabb egy bűntett, annál nehezebben javítható. Hiszen a

boncolási jegyzőkönyv megállapítja, hogy a festéknyomokat Petráňová *kezén* találták.

Nem állítom, hogy kezdettől fogva gyanúsítottam dr. Rutot. Senkit se gyanúsítottam. Kizárólag nyomozói rutinból állítottam neki csapdát. Különösnek találtam, hogy ilyen segítőkész. Holott nem az a fajta ember, aki holmi hálaérzetből kiáll a rokonai cselédjéért. Az a komédia pedig a nyomdász lakásán már kifejezetten szúrta a szememet. Csak még mindig nem tudtam, miért.

Kicsit megzavart azzal, hogy *nem volt* alibije. Ekkora vakmerőségre nem számítottam.

De Klatovyban aztán megtudtuk, hogy Klaus Müller felügyelő volt Dörntenben. Nem volt nehéz rájönni, miért is találkozott vele Anna. Segíteni akart Weinfelden. A kémkedés gyanúja szertefoszlott.

Micsoda hűség!, gondoltam. Miért is ne, megfizették! De miért fizettek neki? Akkor először sejlett fel bennem a felismerés. Százezer koronát költött el – ez szép összeg a hűségért. És most következett az ugrás. Hol szorít a női bugyi a legjobban? Micsoda hűség, *hűség!* Hűséges feleség a legszebb ékesség…

Megpróbáltam ebből kiindulni.

S amint ebből indultam ki, hirtelen mindent megértettem.

Délután visszaérkeztem az irodámba, és az asztalon vártak az utolsó bizonyítékok. Az új törvény tervezete, később a jelentés, hogy nem Anna járt a víkendházban. Engedélyt kértem Rut ügyvédi irodájának az átkutatására.

Rut doktor tökéletesen biztos lehetett a dolgában. Minden agyafúrt embernek ez a gyengéje. Mindenki mást tökkelütött hülyének tart. Elbizakodottságában elképzelni se tudja, hogy amit összekuszált, azt valaki is kibogozhatja.

Ostobaság! Végtére is csak az időmennyiségben van különbség. A gyilkos terv kigondolása dr. Rutnak két órájába került, nekem egy hónapba. De a végén ugyanúgy ismertem, mint ő. Az irodában többet találtunk, mint amit reméltem. Éjfél körül végeztünk. Visszamentem a rendőrigazgatóságra, hogy kiállítsam az elfogatási parancsot. Az ügyeletes tiszt átadta Charvát kolléga levelét…

Az asztalon felberregett a telefon.

Holý főfelügyelő felvette. Bemutatkozott, de aztán nem szólt, csak hallgatta a beszélőt.

– Igen, igen. Várjuk – mondta végül. – Most azonnal.

Letette a kagylót, és rám pillantott.

– Készítse elő az írógépet. Dr. Rut visszanyerte az eszméletét.